

Aliğa Coğrafya Atlası

Emre ÖZŞAHİN İlker EROĞLU

ALİĞA
KENT KİTAPLIĞI

Aliaga Kent Kitaplığı

Aliağa Kent Kitaplığı: 10

Aliağa Coğrafya Atlası

Yazar

Emre ÖZŞAHİN
İlker EROĞLU

Proje Koordinatörü

Şenol GÖK

ISBN: 978-605-69041-1-0

Mart 2019 / Ankara

Tasarım ve Baskı

Natilus Tasarım ve Mimarlık Tic. Ltd. Şti.

Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı Mah. 2850 Sok.
No: 9 06810 Çankaya/Ankara
www.natilustasarim.com
E-Posta: info@natilustasarim.com

Aliağa Belediyesi

Kültür Mah. Lozan Cad. No: 47 Aliağa/İZMİR
Tel: (0232) 399 00 00 - 616 19 80
E-Posta: aliagatarihi@aliaga.bel.tr

Bu eser, Aliağa Belediyesi'nin kültür hizmetidir.

Aliağa Coğrafya Atlası

Emre ÖZŞAHİN
İlker EROĞLU

2019

DİKİLİ

BERGAMA

BERG

Çandarlı Körfezi

İkiz Adl.

asa Adl.

EGE DENİZİ

Taşlı Br.

Karaağaç Koyu

İlca Br.

Allağa Koyu

ALIAGA

Nemrut Koyu

Cakmaklı

Horozbediği

Bıçerova

Samurcu

Sehit Kemal

Bozkuş

FOÇA

MENEMEN

DUMANLIDAĞ

MENEMEN

0 2 4
km

İçindekiler	
Tablo Listesi	6
Şekil Listesi	6
Fotoğraf Listesi	8
Yazarlar	10
Önsöz	11
Sunuş	13
Giriş	15
Materyal ve Yöntem	16
1. Coğrafi Konum	17
2. Jeolojik Özellikler	21
3. Jeomorfolojik Özellikler	33
4. İklim Özellikleri	47
5. Hidrografiya Özellikleri	54
6. Toprak Özellikleri	61
7. Bitki Örtüsü Özellikleri	65
8. Nüfus ve Yerleşme Özellikleri	70
9. Tarım ve Hayvancılık Özellikleri	83
10. Arazi Kullanım Özellikleri	90
11. Sanayi ve Ticaret Özellikleri	95
12. Turizm Özellikleri	100
Sonuç	107
Kaynakça	108
Dizin	113

Tablo Listesi

Tablo 1. Aliağa İstasyonuna ait sıcaklık, yağış ve ortalama rüzgar hızının aylık değerleri.....	48
Tablo 2. Güzelhisar Çayı'nın Bayramlıkuyu İstasyonuna ait akım değerleri (m ³ /sn).....	57
Tablo 3. Aliağa ilçesinde nüfusun gelişimi	71
Tablo 4. Aliağa ilçesinin büyükbaş ve küçükbaş hayvan sayısının yerleşmelere göre dağılışı	85
Tablo 5. Aliağa ilçesindeki arazi kullanım sınıflarının alanı ve oranı.....	91
Tablo 6. Aliağa Limanı'nda gemi trafiğinin yıllara göre durumu	98
Tablo 7. Aliağa Limanı'nda yükleme ve boşaltma miktarlarının yıllara göre dağılışı	98
Tablo 8. Aliağa ilçesine gelen turist sayısının aylara ve yıllara göre dağılışı.....	101

Şekil Listesi

Şekil 1. Aliağa ilçesinin coğrafi ve idari konumu.....	17
Şekil 2. Aliağa ilçesinin konumu ve fiziki haritası	19
Şekil 3. Aliağa ilçesinin yükselti basamakları haritası	20
Şekil 4. Kayaç döngüsü.....	21
Şekil 5. Jeolojik zamanlar tablosu	22
Şekil 6. Aliağa ilçesinin jeoloji haritası	23
Şekil 7. Aliağa ilçesinde yayılım gösteren kayaçların jeolojik zamanlara göre dağılışı haritası.....	25
Şekil 8. Aliağa ilçesinde yayılım gösteren kayaç topluluklarının kayaç türlerine göre dağılışı haritası.....	27
Şekil 9. Aliağa ilçesi ve yakın çevresinin fay ve deprem dağılışı haritası.....	30
Şekil 10. Aliağa ilçesinin fay yoğunluğu ve başlıca fay zonları haritası	32
Şekil 11. Yerçekillerinin başlıca gösterimi	33
Şekil 12. Aliağa ilçesinin jeomorfoloji haritası.....	34
Şekil 13. Dumanlıdağ volkanik kütlesinin oluşumu ve gelişimi	36
Şekil 14. Aliağa ilçesinin dağ ve tepeleri haritası.....	37
Şekil 15. Aliağa ilçesindeki volkanik alanların dağılışı haritası	38
Şekil 16. Aliağa ilçesindeki ovaların dağılışı haritası	39
Şekil 17. Aliağa ilçesinde yükselti basamaklarının kapladığı alan (%)	43
Şekil 18. Aliağa ilçesinin topografya haritası	44
Şekil 19. Aliağa ilçesinde eğim (%) sınıflarının kapladığı alan (%).....	45

Şekil 20. Aliağa ilçesinin eğim haritası.....	46
Şekil 21. Yerküre atmosferinde görülen hava olayları ve canlı yaşamına etkileri	47
Şekil 22. Aliağa meteoroloji istasyonuna ait sıcaklık ve yağış grafiği.....	48
Şekil 23. Aliağa ilçesinin yıllık ortalama sıcaklık dağılışı haritası.....	50
Şekil 24. Aliağa ilçesinin yıllık toplam yağış dağılışı haritası	51
Şekil 25. Aliağa ilçesinin yıllık ortalama rüzgar frekans gülü ve değerleri (%).....	52
Şekil 26. Aliağa ilçesinin yıllık ortalama rüzgar hızı haritası.....	53
Şekil 27. Yeryüzündeki su döngüsünün şematik gösterimi	54
Şekil 28. Aliağa ilçesinin hidrografya haritası.....	55
Şekil 29. Toprak ve ilişkili olduğu doğal küreler.....	61
Şekil 30. Aliağa ilçesindeki toprak türlerinin dağılışı.....	64
Şekil 31. Bitki örtüsünün doğal sistemdeki yeri	65
Şekil 32. Aliağa ilçesinin doğal bitki örtüsü haritası.....	66
Şekil 33. Nüfus ve yerleşme arasındaki ilişki	70
Şekil 34. Aliağa ilçesinin 1970 yılı nüfus dağılışı haritası.....	72
Şekil 35. Aliağa ilçesinin 1980 yılı nüfus dağılışı haritası.....	73
Şekil 36. Aliağa ilçesinin 1990 yılı nüfus dağılışı haritası.....	74
Şekil 37. Aliağa ilçesinin 2000 yılı nüfus dağılışı haritası.....	75
Şekil 38. Aliağa ilçesinin 2010 yılı nüfus dağılışı haritası.....	76
Şekil 39. Aliağa ilçesinin 2017 yılı nüfus dağılışı haritası.....	77
Şekil 40. Türkiye, İzmir ve Aliağa ilçesinin 2017 yılı nüfus piramidleri.....	79
Şekil 41. Aliağa ilçesinin erkek nüfus dağılışı haritası	80
Şekil 42. Aliağa ilçesinin kadın nüfus dağılışı haritası	81
Şekil 43. Aliağa ilçesinin mahalle sınırları haritası	82
Şekil 44. Tarım ve havıyancılık özellikleri ve arasındaki ilişki	83
Şekil 45. Aliağa ilçesinde büyükbaş hayvan sayısı (sığır) yoğunluğunun dağılışı haritası.....	86
Şekil 46. Aliağa ilçesinde koyun sayısı yoğunluğunun dağılışı haritası	87
Şekil 47. Aliağa ilçesinde keçi sayısı yoğunluğunun dağılışı haritası	88
Şekil 48. Aliağa ilçesinde toplam hayvan sayısının dağılışı haritası	89
Şekil 49. Arazi kullanımı ve mekan arasındaki ilişki	90
Şekil 50. Aliağa ilçesinin arazi kullanım haritası	92
Şekil 51. Sanayi ve ticaret arasındaki ilişki ve etkileşim.....	95
Şekil 52. Aliağa ilçesinde sanayi tesislerinin dağılışı ve yoğunluğu haritası.....	99
Şekil 53. Turizmin genel özellikleri ve ilişkileri.....	100
Şekil 54. Aliağa ilçesi ve yakın çevresindeki turizm değerlerinin dağılışı haritası	102

Fotoğraf Listesi

Foto 1. Aliağa şehir merkezi ve yakın çevresinden bir görünüm	18
Foto 2. Aliağa şehir merkezi kıyılarından bir görünüm	18
Foto 3. Aliağa ilçesindeki Paleozoyik yaşlı kayalardan bir görünüm	24
Foto 4. Aliağa ilçesindeki Paleozoyik yaşlı kayaların yakından görünümü	24
Foto 5. Aliağa ilçesindeki sedimanter kayalardan (gölse tortullar) bir görünüm	26
Foto 6. Aliağa ilçesinde yayılış gösteren volkanik kayalardan bir görünüm (aglomera).....	26
Foto 7. Aliağa ilçesindeki volkanik kayalarda görülen kabuksal çözünme	28
Foto 8. Aliağa ilçesindeki kayalarda gerçekleşen kabuksal çözünme sonucu kaya yüzeylerinde meydana gelen soğan şeklindeki ayrışma.....	28
Foto 9. Aliağa ilçesinde bulunan volkanik kayalardan bir görünüm (aglomera)	29
Foto 10. Aliağa ilçesindeki Kuvaterner dolgularından bir görünüm.....	29
Foto 11. Aliağa ilçesini etkileyen diri faylardan olan Menemen Fayı'na ait bir görünüm	31
Foto 12. Aliağa ilçesini etkileyen diri faylara ait fay aynasından bir görünüm (Samurlu Mahallesi).....	31
Foto 13. Aliağa ilçesindeki Dumanlıdağ volkanik kütesinden bir görünüm.....	35
Foto 14. Aliağa ilçesindeki Karahasan Dağı'ndan bir görünüm	35
Foto 15. Aliağa ilçesinde Yükseköy çevresindeki plato sahalarından bir görünüm.....	36
Foto 16. Aliağa ilçesindeki Helvacı Ovası'nın Dumanlıdağ'dan görünümü.....	40
Foto 17. Aliağa ilçesinin kuzeyindeki kıyı ovalarından bir görünüm	40
Foto 18. Aliağa ilçesindeki yamaç araziler ve tepelik sahalardan bir görünüm	41
Foto 19. Aliağa ilçesindeki tepelik sahalardan bir görünüm	41
Foto 20. Aliağa ilçesindeki yüksek kıyılardan bir görünüm.....	42
Foto 21. Aliağa ilçesindeki alçak kıyılardan bir görünüm	42
Foto 22. Aliağa ilçesinde yükselti kıyıda iç kesimlere doğru artmaktadır (Nemrut Koyu civarı)	43
Foto 23. Aliağa ilçesinde farklı eğim değerlerine sahip arazilerden bir görünüm	45
Foto 24. Aliağa ilçesinde yükselti ve yağış ilişkisini gösteren bir enstantane	49
Foto 25. Aliağa ilçesinde yükselti ve rüzgar ilişkisini gösteren bir enstantane	52
Foto 26. Aliağa ilçesindeki Güzelhisar Çayı'ndan bir görünüm	57
Foto 27. Aliağa ilçesindeki Boz Göl'den bir görünüm.....	58
Foto 28. Aliağa ilçesinin doğu sınırında konumlanan Güzelhisar Barajı'ndan bir görünüm.....	58
Foto 29. Aliağa ilçesindeki Yenişakran Göleti'nden bir görünüm.....	59
Foto 30. Aliağa ilçesinde Çoraklar-Kalabak arasındaki sarnıçlardan bir görünüm	60

Foto 31. Aliağa ilçesinde Yüksekköy civarındaki sarnıçlardan bir görünüm.....	60
Foto 32. Aliağa ilçesindeki Alfisol türünden topraklardan bir görünüm.....	62
Foto 33. Aliağa ilçesindeki Entisol türünden topraklardan bir görünüm	63
Foto 34. Aliağa ilçesindeki makilik alanlardan bir görünüm	67
Foto 35. Aliağa ilçesindeki garig sahalarından bir görünüm	67
Foto 36. Aliağa ilçesindeki maki türlerini oluşturan bitkilerden bir görünüm	68
Foto 37. Aliağa ilçesinde yoğun hayvan otlatması yüzünden otlatma konisi biçimi kazanan bitkilerden (Akçakesme) bir görünüm.....	68
Foto 38. Aliağa ilçesindeki garig türlerini oluşturan abdestbozan bitkisinden bir görünüm.....	69
Foto 39. Aliağa ilçesinde bitki örtüsünün genel görünümünden bir enstantane	69
Foto 40. Aliağa ilçesinde nüfus yoğunluğunun genellikle yüksek olduğu kıyı şeridinden bir görünüm (Yenişakran civarı).....	78
Foto 41. Aliağa ilçesinde nüfusun en düşük olduğu Çoraklar Mahallesi'nden bir görünüm.....	79
Foto 42. Aliağa ilçesindeki Kayaalan Ovası'ndan bir görünüm	84
Foto 43. Aliağa ilçesindeki büyükbaş hayvancılık faaliyetlerinden bir görünüm	84
Foto 44. Aliağa ilçesindeki doğal çayırardan bir görünüm	93
Foto 45. Aliağa ilçesindeki doğal çayır ve bitki değişim alanlarından bir görünüm	93
Foto 46. Aliağa ilçesindeki karışık tarım alanlarından bir görünüm	94
Foto 47. Aliağa ilçesindeki sanayi tesislerinin en yoğun olduğu Nemrut Sanayi Bölgesinden bir görünüm.....	96
Foto 48. Aliağa ilçesindeki Nemrut Limanı'ndan bir görünüm.....	97
Foto 49. Aliağa Kuş Cenneti'nden bir görünüm.....	103
Foto 50. Suuçan Şelalesi'nden bir görünüm (Büyük Şelale)	104
Foto 51. Suuçan Şelalesi'nden bir görünüm (Ortanca Şelale)	104
Foto 52. Aigai antik kentinden bir görünüm	105
Foto 53. Aigai antik kenti yakınında bulunan peribacalarından bir görünüm.....	105
Foto 54. Aigai antik kenti yakınında bulunan mağaradan bir görünüm	106
Foto 55. Aigai antik kenti yakınında bulunan mağaranın iç kesiminden bir görünüm.....	106

Yazarlar

Dr. Öğretim Üyesi İlker EROĞLU,

1972 yılında Menemen’de doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini İzmir’de tamamladı. 1994 yılında Trabzon Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi’nde lisans, 2000 yılında Trabzon Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı’nda yüksek lisans eğitimini tamamladı. 2003-2009 yılları arasında Konya Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ortaöğretim ve Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı Coğrafya Öğretmenliği Doktora programında doktora eğitimi gördü. 1994 yılında Coğrafya öğretmen olarak atandı. Eskişehir, Trabzon, Mardin ve Aliağa’da coğrafya öğretmeni olarak görev yaptı. 2015 yılında Namık Kemal Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü’ne Yardımcı Doçent olarak atandı ve halen bu görevini sürdürmektedir.

Doç. Dr. Emre ÖZŞAHİN,

Emre Özşahin, 1986 yılında Gönen (Balıkesir)’de doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini Gönen’de tamamladı. Lisans eğitimini Balıkesir Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümünde, Yüksek Lisans ve Doktora eğitimini İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yaptı. 2008-2013 tarihleri arasında Mustafa Kemal Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümünde Uzman olarak çalıştı. 2013 yılında Namık Kemal Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümüne Yardımcı Doçent olarak atandı. 2017 yılında Doçent ünvanı aldı. Dr. Özşahin ulusal ve uluslararası alanda yayınlar yaptı ve konferanslara katıldı. Coğrafya, Jemorfoloji, Toprak, Hidroğrafya, Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS), Uzaktan Algılama, Coğrafi Modelleme konularında çalışmalarını sürdürmektedir.

Önsöz

Herhangi bir alanın coğrafyasının tanıtılmasında önemli bir araç olan haritalar, son yıllarda basılı veya interaktif biçimde hayatın hemen hemen her alanında çok yaygın kullanılmaktadır. Bu kullanım biçimleri, coğrafi verilerin toplanması, görselleştirilmesi, analizi ve dağıtımını bakımından önem taşıyan haritalar kitabı ve atlaslar sayesinde daha fonksiyonlu ve verimli olmaktadır. “*Aliağa Coğrafya Atlası*” başlığı altında kaleme alınmış bu kitap, ilgili düşünce ekseninde şekillendirilmiştir. Ayrıca atlasın her kesimden okuyucuya hitap edebilmesi için, her bölümün başında konu hakkındaki genel özellikleri içeren temel bilgiler verilmiştir. Böylece okura, kitap içerisindeki bölümlere ait özet bilgilerle bir çerçeve çizilmiştir.

Kritik analitik düşünce perspektifinde ve ortak hafıza ekseninde üretilmiş bu çalışma, çok büyük emek ve zaman

sarfedilerek hazırlanmıştır. Çalışma kapsamında, bereketli bir coğrafyada yer aldığı gibi tarihin derinliklerinden köklerini alan ve geleceğe emin adımlarla yürüyen Aliağa ilçesinin mekânsal olarak haritalanabilen yönlerinin tanıtılması amaçlanmıştır. Böylece bu atlas sayesinde Aliağa ilçesinin coğrafyasının görsel açıdan da okuyucuya sunulması hedeflenmiştir.

Çalışmanın nihayete erdirilmesinde büyük katkıları olan Aliağa Belediye Başkanı Sayın Serkan Acar’a çok teşekkür ederiz. Kitabın kontrolünde emeği geçen Arş. Gör. Hatice Erdoğan’a da ayrıca teşekkür ederiz. Son olarak ailelerimize bize karşı göstermiş oldukları ilgi, sabır ve özveri için canı gönülden teşekkür ederiz.

Emre ÖZŞAHİN-İlker EROĞLU

Aliağa, 2019

Sunuş

İnsanlık tarihi bir yönüyle merak etme, bir yönüyle doğa ile mücadeledir aslında. Pusulanın bulunması, haritacılığın gelişmesi ile yeni dünyaların keşfedilmesi insanlığı bu günlere getirdi.

Coğrafya bilimi, insan ile doğa arasında bağ kuran, insanlığın doğayı anlamasını, çevreye ve diğer canlılara karşı duyarlılığını arttıran bir bilim dalı. Beslenmeden barınmaya, güvenlikten gıdaya kadar yaşam biçimini coğrafya belirler. İnsana doğa ile barışık yaşaması için gerekli tüm bilgiyi sunar. Coğrafya bilimi sayesinde insanlar hem yaşadıkları ortamı tanır, hem de yaşam tarzını biçimlendirir.

Yaşadığımız coğrafyada yerleşik yaşamın yaklaşık 8.500 yıl önce başladığı kabul ediliyor bilim dünyasında. Binlerce yıldır ılıman iklimi, sıcak güneşi, masmavi denizi, çağlayan akarsuları, kolay işlenebilir bereketli ovaları ile uygarlığın beşiği oldu bu topraklar.

Aliağa Kent Kitaplığı'nın 10. yayını olarak size sunduğumuz bu eserde, Aliağa ve çevresine dair coğrafi bilgiler tüm araştırma teknikleri, harita bilgisi ve diğer bilimsel yöntemler kullanılarak hazırlandı. Özellikle Aliağa ile ilgili araştırmacılara, öğrencilerimize çok yararlı olacağından hiç kuşkusuz yok.

Aliağa'nın jeolojik özellikleri, iklim, hidrografya, toprak ve bitki örtüsü, nüfus yerleşme özellikleri, tarım ve hayvancılıktaki durumu, depremsellik, turizm, sanayi ve ticaret ile ilgili tüm bilgiler bu atlasta yer alıyor. En önemlisi de Aliağa ile ilgili farklı konularda birçok harita ilk kez yayınlanıyor bu eserde.

Aliağa'mızda doğup büyümüş sevgili İlker Eroğlu hocamız ile Doç. Dr. Emre Özşahin tarafından hazırlanan bu atlas, Türkiye'nin bir ilçeye ait yayınlanan ilk coğrafya atlası olma özelliğini de taşıyor. Değerli hocalarımıza çok ihtiyaç duyduğumuz coğrafya alanında ilçemize yaptıkları bilimsel katkılar nedeniyle teşekkür ediyorum.

Aliağa Coğrafya Atlası'nın, özellikle öğrencilerimizin yaşadığımız coğrafyayı tüm yönleriyle tanımasını sağlayacak, doğa ve çevre duyarlılığını arttıracak bir başucu eseri olacağına inanıyorum.

Aliağamıza, öğrencilerimize ve tüm okurlarımıza yararlı olmasını dilerim.

Serkan ACAR

Aliağa Belediye Başkanı

Mart, 2019

Giriş

İçinde yaşadığımız çevrenin coğrafyasını tanıdığımız ölçüde ondan en iyi şekilde faydalanabiliriz. Bulunduğumuz coğrafyayı daha iyi tanımak ve anlamak için başvurulacak en öncelikli araç, mekânın görsel sunumları olan haritalardır. Nitekim haritalar yardımıyla coğrafyadaki birçok unsura ait temel özellikler hakkında fikir üretilmektedir. Ayrıca günlük yaşantımızda çoğu zaman yazıyla anlatılması zor olan bilgilerin görsel bir malzemeyle daha etkili bir şekilde sunulması mümkün olabilmektedir. Zira uzmanlara göre, öğrenmenin %75'i gibi çok yüksek bir payı, görme duyusu yoluyla gerçekleşmektedir. Dolayısıyla görsel malzemenin en önemli ürünlerinden biri olan haritaların değeri artık günümüzde oldukça artmıştır. Bu yüzden farklı türden haritaların yer aldığı -haritalar malzemesi- olarak tanımlanabilecek atlaslara da önemli derecede ihtiyaç vardır. "Aliağa Coğrafya Atlası" başlıklı bu eser, ilgili sebeplerden dolayı çok mühim ve elzem bir görsel başvuru kaynağıdır.

Aliağa ilçesi, stratejik konumu, köklü arkeolojik ve tarihi değerleri, zengin doğal kaynakları, yüksek katma değerli ürün üretimi odaklı sanayi yapısı ve uluslararası öneme sahip ticari ekonomik performansı ile hem bölge hem de ülke genelinde yüksek potansiyel taşıyan

idari merkezlerden biridir. İlçe ekonomisi, öncelikli olarak sanayi ve ticaret ile tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Dolayısıyla ilçe potansiyelinin tam teşekküllü bir şekilde değerlendirilmesi için yapılacak planlamalarda, mekânsal özelliklerin anlaşılması ve buna yönelik çalışmaların gerçekleştirilmesi stratejik bakımdan önemlidir.

Bu çalışmanın konusu, Aliağa ilçesinin başlıca coğrafi özelliklerinin ana çizgileriyle ortaya konulması ve haritalandırılmasıdır. Aliağa ilçesi hafif dalgalı bir topoğrafya özelliği sunmakta olup, batı kesiminden koy ve körfezlerden oluşan ve doğal liman özelliği taşıyan harikulade güzellikte kıyılara sahiptir. Akdeniz ikliminin yaşandığı ilçe coğrafyasında egemen olan ılıman iklim şartları, aynı zamanda beşeri ve ekonomik faaliyetlerinin de çeşitlenmesinde etkili bir rol oynamıştır. İlçede verimli tarım alanlarının yanında, geniş mera alanlarının da yayılış göstermesi, tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin gelişmesinde oldukça etkili olmuştur. Bununla birlikte sahadaki delta karakteri taşıyan sulak alanların da pek çok kuş türüne ev sahipliği yapması, biyoçeşitlilik bakımından önemli bir avantaj sağlamıştır. Ayrıca ilçe topraklarının tarihin ilk dönemlerinden itibaren birçok uygarlığın izlerini taşıması, arkeolojik,

tarihi ve kültürel değerlerin yoğun olarak bulunmasına yol açmıştır. Yine ilçenin doğal ve kültürel kaynak değerlerinin kısa mesafelerde değişkenlik göstermesi de birçok alternatif turizm olanağının yapılmasına imkan sağlamıştır. Dolayısıyla önemli bir nüfus kitlesinin yaşadığı Aliağa ilçesi, sanayi, ticaret ve ulaşım olanakları bakımından sadece İzmir ilinin değil, aynı zamanda Türkiye'nin de önde gelen ilçelerinden biridir.

Nitekim önceleri daha çok tarım faaliyetlerinin yapıldığı ilçede günümüzde sanayi, ticaret ve lojistik bakımdan birçok sektör (sosyal, kültürel ve ekonomik) gelişmiş durumdadır. Söz konusu sektörlerin gelişmesinde doğal çevre ve kültürel kaynak değerlerinin yarattığı imkânların etkisi yadsınamaz derecede mühimdir. İlçenin genel coğrafi özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, gelecekle ilgili planlamalar yapılırken hem doğal hem de beşeri ve kültürel özelliklere ait bilgilerin ortaya konulması ve haritalandırılması elzemdir. Bu aşamada mekânsal bilgi teknolojileri özellikle de CBS (Coğrafi Bilgi Sistemleri) tekniklerinden yararlanılmasıyla daha hassas ve kullanışlı bilimsel verilerin elde edilmesi mümkün olmaktadır. Böylece Aliağa ilçesi coğrafyasında bilimsel veriler ışığında insan ve mekan bütünlüğü sağlanarak, sürdürülebilir bir gelişme ivmesi yakalanacaktır. Nitekim bu eserin en özgün yanı ise daha önce Aliağa ilçesinde aynı kapsamda başka herhangi bir eser yayınlanmadığı için ilgili konudaki ilk çalışma olmasıdır.

Materyal ve Yöntem

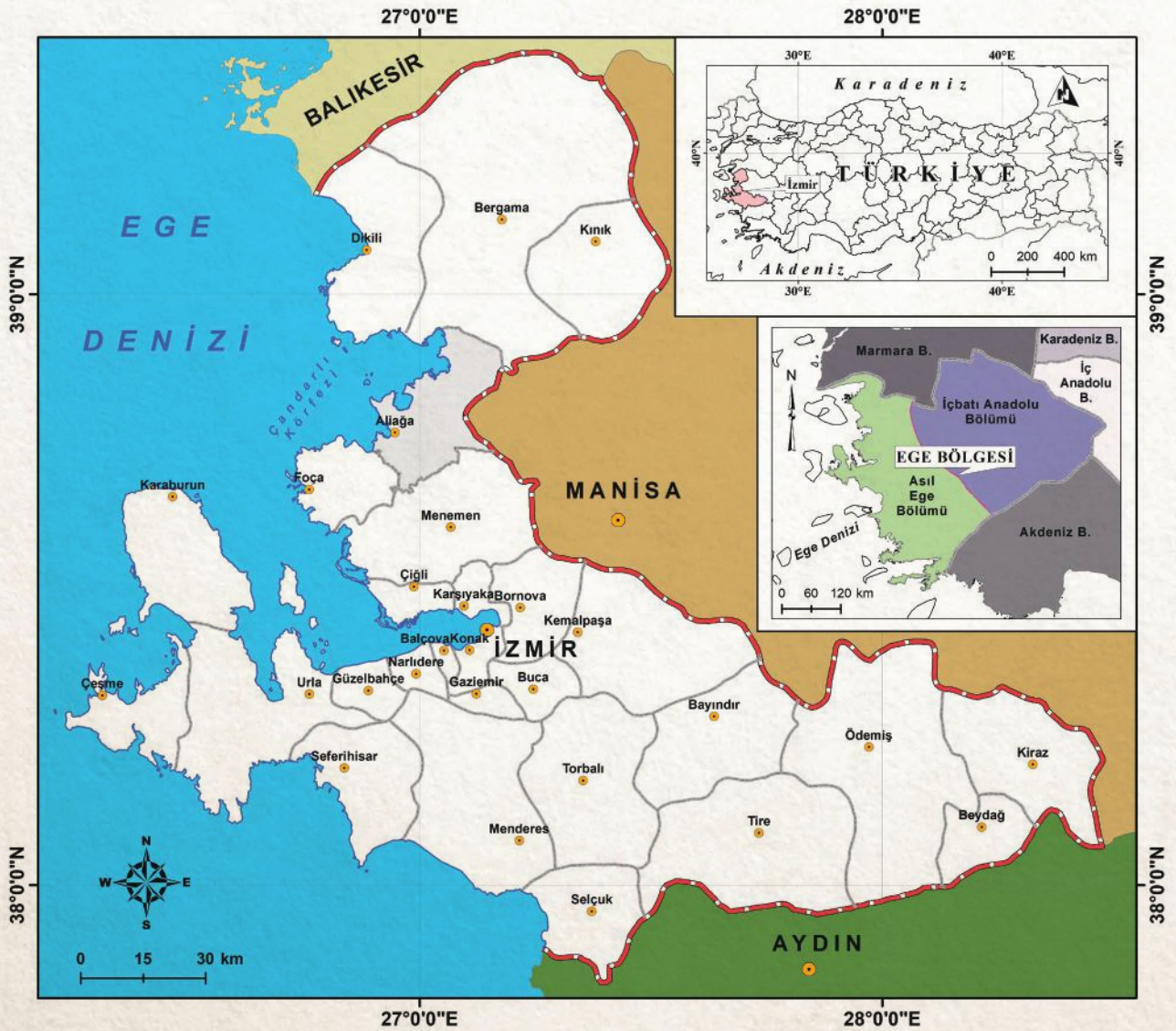
Bu atlas, öncelikli olarak Aliağa Belediyesi tarafından sağlanan destekler neticesinde ortaya çıkmıştır. Atlasın içinde yer alan bilgiler, farklı kişi, kurum ve kuruluşlardan alınan tematik haritalar veya istatistiksel verilerin arazi çalışmaları eşliğinde toplanan yersel verilerle birleştirilip, bilgisayar ortamında işlenmesi sayesinde elde edilmiştir. Atlasın haritaları ise sağladığı birçok imkân ve kolaylıklardan dolayı, CBS tekniklerine dayalı olarak ArcGIS 10.5 paket programında çizilmiştir. Çizim aşamasında temel altlık verisi olarak Harita Genel Komutanlığı (HGK) tarafından hazırlanmış 1:25.000 ölçekli topoğrafya haritaları kullanılmıştır. Bazı harita verileri doğrudan dijital ortamda temin edilirken bazı veriler de elle sayısallaştırma yöntemiyle oluşturulmuştur. Yine çalışma alanından yersel veri toplamak amacıyla saha çalışmaları yapılmış ve bu esnada yerden veya havadan fotoğraf çekimleri gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular, detaylı bir şekilde incelenmiş, literatür bilgileriyle karşılaştırılmış ve taslak haritalar üzerinde düzeltmeler yapılarak kontrol edilmiştir. Çalışmanın son aşamasında ise elde edilen bulgular haritalar eşliğinde yorumlanmış ve metne aktarılmıştır. Metnin düzenlenmesi esnasında akıcılığı bozmamak ve okumayı kolaylaştırmak adına yararlanılan kaynaklara atıf yapılmamıştır. Buna karşın eserin kaynakça kısmında çalışma sırasında faydalanan bütün eserlere yer verilmiştir.

1. Coğrafi Konum

Herhangi bir sahanın dünya üzerindeki yeri şeklinde tarif edilen coğrafi konum, doğal ve beşeri konular bakımından önemlidir. Coğrafi konum, özel ve matematik konum olmak üzere ikiye ayrılır. Özel konum, o sahayı dünyanın diğer yerlerinden ayıran kendine ait özelliklerini (denize ve ticaret

merkezlerine yakın olmak gibi), matematik konum ise o sahanın başlangıç paraleline ve meridyenine uzaklığının enlem ve boylam dereceleriyle ifade edilmesini ele alır.

Aliağa ilçesi, Türkiye'nin batısında kalmakta olup, Türkiye'nin Coğrafi Bölgelerine göre Ege Bölgesinin Asıl Ege Bölümü sınır-

Şekil 1. Aliağa ilçesinin coğrafi ve idari konumu.

ları içinde bulunmaktadır (Şekil 1; Foto 1). İzmir ilinin yaklaşık 50 km kuzeyinde ve Çandarlı Körfezi'nin kıyısında yer alan ilçe arazi-si, idari bakımdan İzmir iline bağlıdır (Şekil 1; Foto 1).

İlçe toprakları kuzeyden Bergama, güneyden Foça ve Menemen ilçeleri, doğudan Manisa ili ve batı kesiminden de Ege Denizi

ile çevrelenmiştir (Şekil 2). Coğrafi Koordinat Sistemine göre Aliağa ilçesi, $26^{\circ}53'38''$ – $27^{\circ}12'53''$ doğu boylamları ile $38^{\circ}40'01''$ – $38^{\circ}56'05''$ kuzey enlemleri arasında bulunmaktadır (Şekil 2; Foto 2). Genel yönelim olarak KD-GB istikametinde uzanan ilçe arazisinin yüz ölçümü, Harita Genel Komutanlığı verilerine göre 379 km²'dir (Şekil 3).

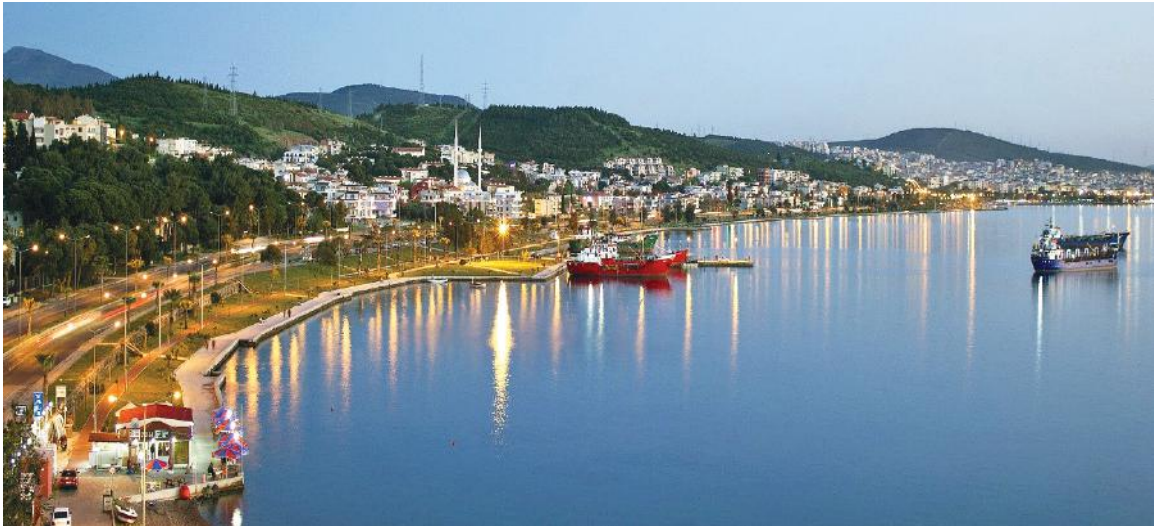
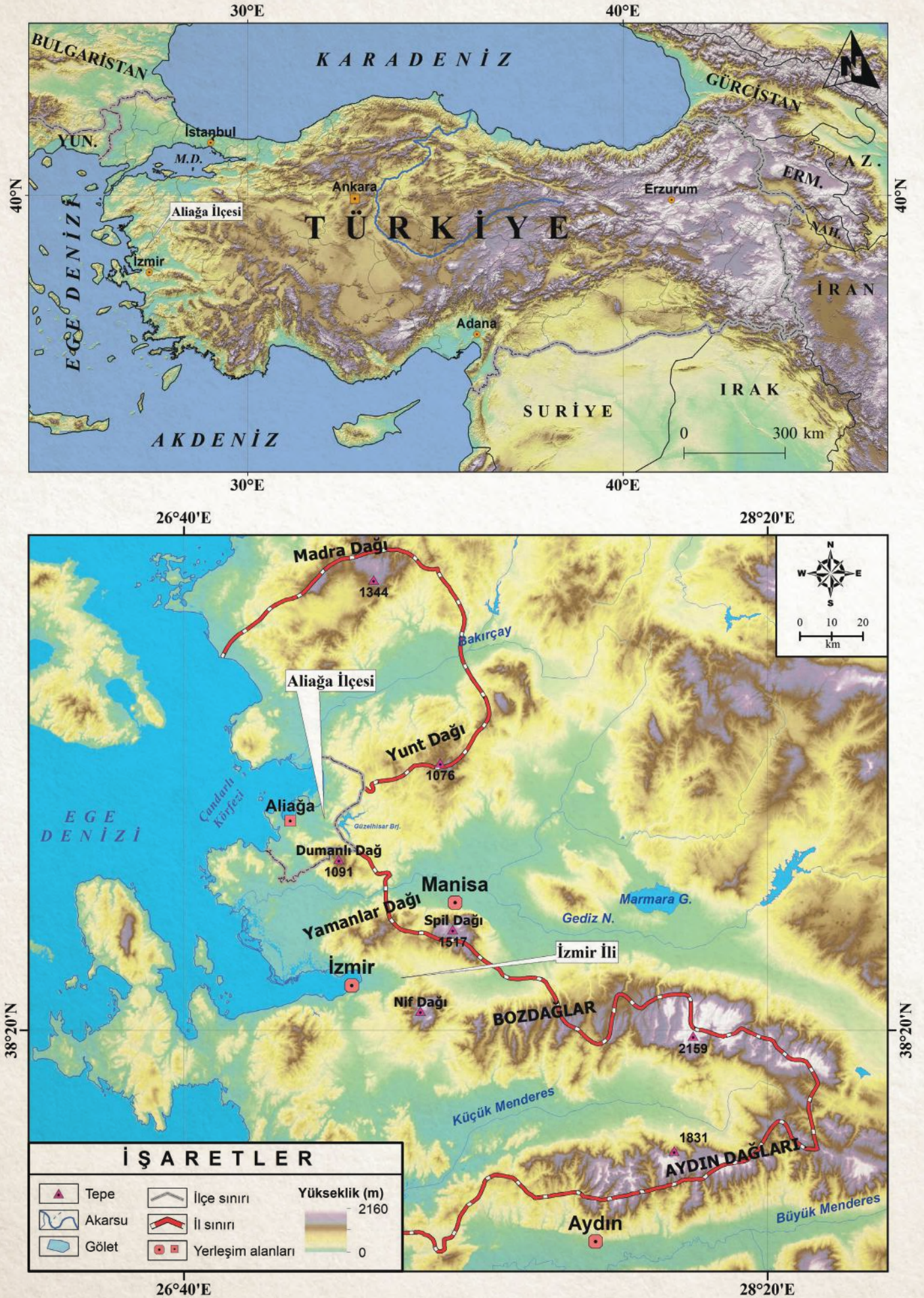

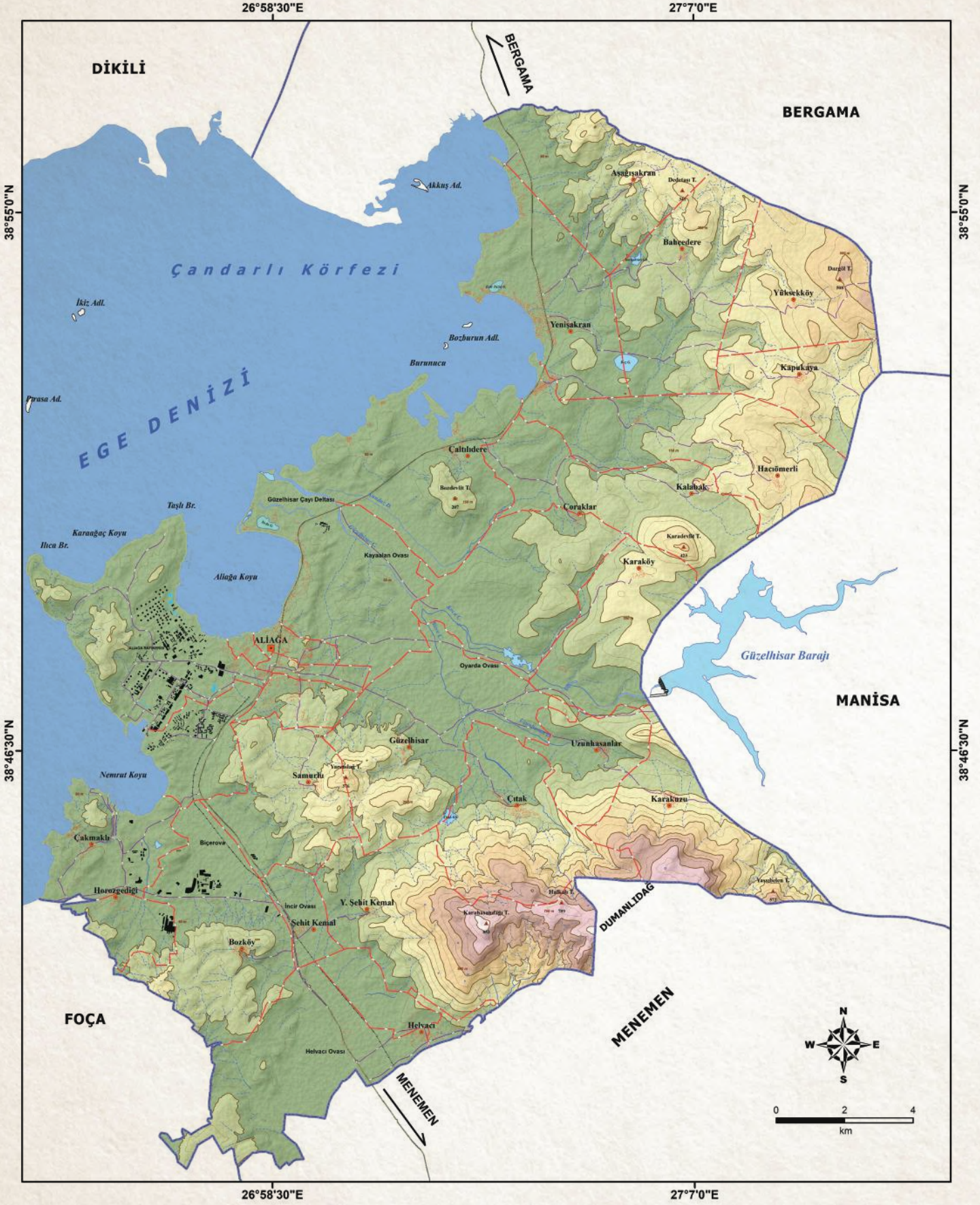
Foto 1. Aliağa şehir merkezi ve yakın çevresinden bir görünüm.

Foto 2. Aliağa şehir merkezi kıyılarından bir görünüm (Ali Osman Karatekin Arşivinden).

Şekil 2. Aliaga ilçesinin konumu ve fiziki haritası.

İŞARETLER

- Tepe ve yükseltisi (m)
- Akarsu
- Göl / Baraj
- Eş yükselti eğrisi (m)

- İlçe sınırı
- Mahalle sınırı
- Yerleşme
- Yol hatları

Yükselti Basamakları (m)

0 - 100	300.01 - 400	600.01 - 700
100.01 - 200	400.01 - 500	700.01 - 800
200.01 - 300	500.01 - 600	800.01 - >

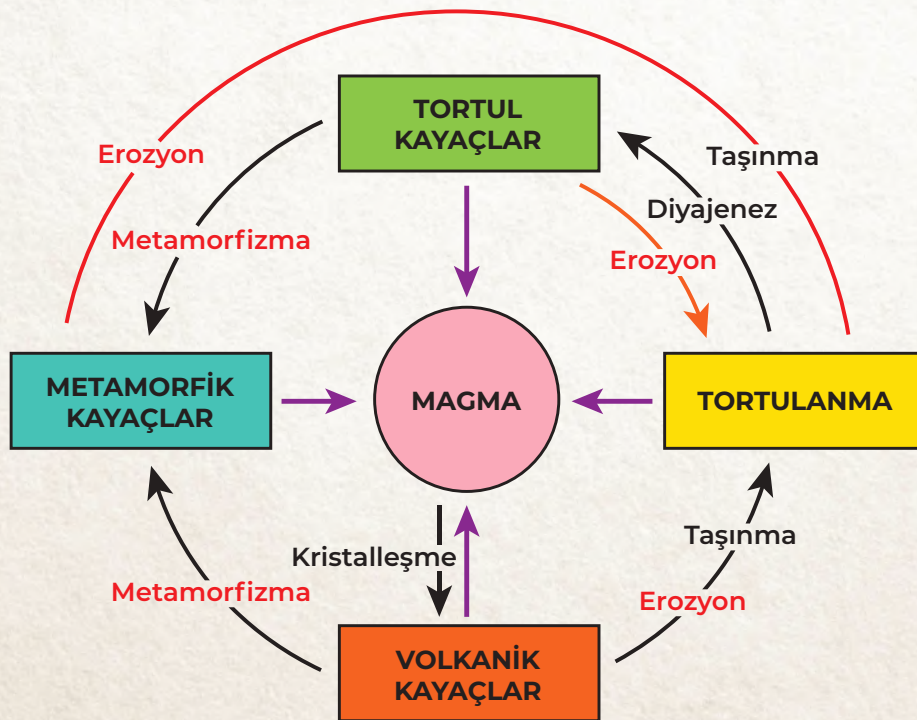
Şekil 3. Aliağa ilçesinin yükselti basamakları haritası.

2. Jeolojik Özellikler

Jeoloji, yerbilimi olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda herhangi bir yerin “jeolojisi”, orada bulunan kayaçların (taşların) oluşumu ve başkalaşımı süresince meydana gelmiş olayların tarihinin araştırılması işlemlerini kapsamaktadır. Bu işle uğraşan kişilere jeolog denir. Jeologların en temel vazifesi, jeolojik özellikleri belirlemektir. Bunun için yer bilimciler herhangi bir alandaki kayaçların türünü ve oluşum özelliklerini tespit edip, bunun üzerine çalışma yaparlar.

Dünya üzerinde üç temel kayaç türü vardır. Bunlardan ilki volkanik veya magmatik kayaçlardır. Bu kayaçlar, yer içinden yükselen magmanın, yani ergimiş kayaçların yer kabuğu içinde veya yeryüzünde soğuyup

katılaşmasıyla meydana gelirler. İkinci grup kayaç türü, sedimanter veya tortul kayaçlardır. Bunlar, yer kabuğunu şekillendiren etkenlerin (su, rüzgar, insan vs.) yaptığı aşındırma neticesinde meydana gelen döküntü veya tortulların taşındıkları yerlerde çökmesi ve taşlaşmasıyla oluşurlar. Üçüncü grup kayaçlar ise başkalaşım veya metamorfik kayaçlardır. Bunlarda varolan kayaçların dünyanın iç enerjisi sonucu meydana gelen olaylar vasıtasıyla yerin derinliklerine gömülerek ısı ve basınç altında yeni bir ergimeye uğramaksızın mineral bileşimlerini değiştirmesi sonucu oluşurlar. Ayrıca bütün bu kayaç türlerinin oluşumu bir döngü şeklinde gerçekleşmektedir (Şekil 4).

Şekil 4. Kayaç döngüsü.

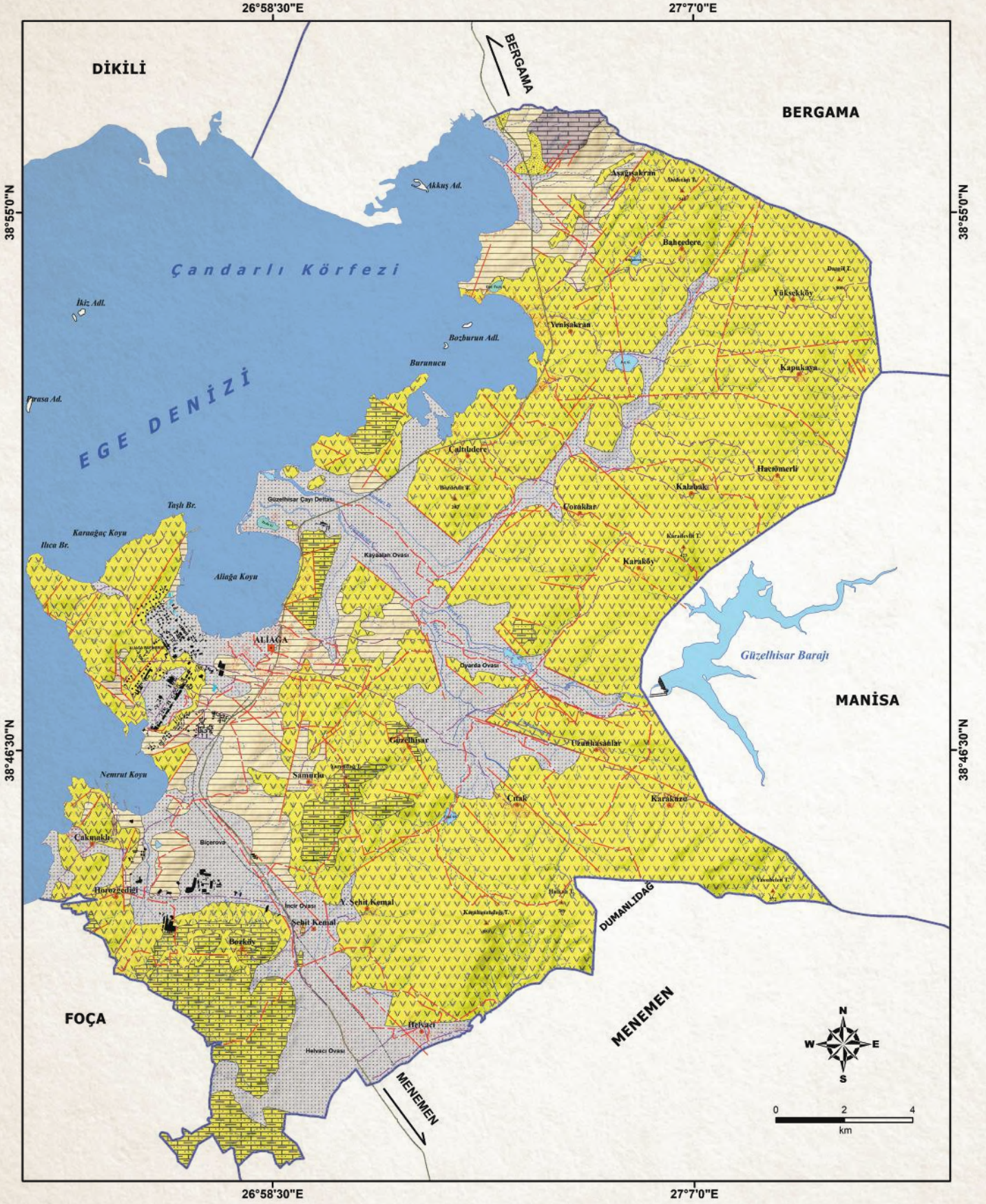
Tüm dünyadaki kayaç toplulukları, içerdikleri fosillere göre bazı gruplara ayrılmıştır. Bu grupların en büyükleri jeolojik zaman olarak tanımlanmıştır (Şekil 5). Bu zamanlar gençten yaşlıya doğru; Senozoyik (Kuvaterner: Dördüncü jeolojik zaman, Tersiyer: Üçüncü jeolojik zaman), Mesozoyik (İkinci jeolojik zaman), Paleozoyik (Birinci jeolojik zaman) ve Pre-kambriyen (Kambriyen öncesi

zaman) olarak dört gruba bölünmüştür (Şekil 5). Ayrıca her bir zaman, kendi içinde ilk tanımlandığı yerlerin bazı özellikleri dikkate alınarak jeolojik devirlere taksim edilmiştir (Şekil 5).

Aliağa ilçesinde jeolojik zaman ölçeği dahilinde Permien'den günümüze kadar çeşitli yaş ve türde değişik jeolojik birimler yayılış göstermektedir (Şekil 6).

JEOLOJİK ZAMAN		JEOLOJİK DEVİR	SÜRE (Milyon)	MİLYON YIL ÖNCE	FOSİL GRUPLARI
SENOZOYİK	KUVATERNER	Holosen	-	10 bin yıl	İklim değişimleri, iklimin günümüzdeki durumunu alması, insanın ortaya çıkışı ve üretime geçmesi
		Pleyistosen	1.59	1.6	
	TERSİYER	Pliyosen	3.7	5.3	- Çok çeşitli memeliler, filler, maymunlar
		Miyosen	8.4	23.7	- Çiçekli bitkiler, köpek ve ayıların ataları
		Oligosen	14.9	36.6	- Maymun ve domuzun ortaya çıkışı
		Eosen	21.2	57.8	- Atların cecdi, sığır ve fillerin çıkışı, Nümmülitler
MESOZOYİK		Paleosen	8.6	66.4	- Çiçekli bitkiler ve memelilerin gelişmesi
		Kretase	77.6	144	- Dinozorların ve Ammonitlerin yok oluşu, memelilerin ve çiçekli bitkilerin ortaya çıkışı
		Jura	64	208	- Dinosaurs ve Ammonitlerin yayılışı, kuşların ve memelilerin ortaya çıkışı
PALEOZOYİK		Triyas	37	245	- Uçan sürüngenler, Dinozorlar ile mercanların yaygınlaşması
		Permien	41	286	- Sürüngenlerin ve Amfibiyaların gelişmesi, kozalaklı çamların ve böceklerin ortaya çıkışı
		Karbonifer	74	360	- Kömür oluşturan ormanlar ile sürüngen ve kanatlı böcekler
		Devoniyen	48	408	- İlk amfibiya ve ammonitler, ilk ağaç, örümcek ve balıkların gelişmesi
		Silüriyen	30	438	- Sporlu ilk kara bitkileri ve mercanlar
PREKAMBRIYEN		Ordovisiyen	67	505	- Balığa benzer ilk organizmalar, graptolit ve trilobitler
		Kambriyen	65	570	- İlk kez ortaya çıkan canlılar, tribolitler, brakiyopodlar, mollüksler, krinoidler, graptolitler
		Arkeen Algokiyen	4 Milyar	4.6 - 4.7 Milyar	Solucan, sünger, algler, yumuşakçalar

Şekil 5. Jeolojik zamanlar tablosu.

Jeolojik Zamanlar / Litolojik Birimler

İŞARETLER

- Tepe ve yükseltisi (m)
- Akarsu
- Göl / Baraj
- Fay

- İlçe sınırı
- Mahalle sınırı
- Yerleşme
- Yol hatları

- Kuvaterner**
 - Alüvyon
- Miyosen**
 - Bazalt ve tuf arakatlı kumtaşı, kireçtaşı, çakıltı
 - Volkanitler
 - Gülel kumtaşı, kilaşı, kireçtaşı
 - Çakıltı
- Permien**
 - Kireçtaşı

Şekil 6. Aliağa ilçesinin jeoloji haritası.

Jeolojik olarak Batı Anadolu'da yer alan Menderes Masifi'nin kuzey kenarında konumlanan ilçede yayılış gösteren en yaşlı kayalar, temel arazileri oluşturmakta olup, birinci zamanda (Paleozoyik) meydana gelmişlerdir (Foto 3; 4). Daha sonra saha, Mi-yosen'e kadar uzun bir aşınım dönemi geçirmiştir (Şekil 5). Mi-yosen'de ise saha genelinde görsel bir ortamda volkanizma yaşanmıştır (Şekil 6; 7). Dolayısıyla bu devirde meydana gelen litolojiler, volkanik kayalarla aralanmalı görsel tortullardan oluşmaktadır (Foto 5). Bunlar çakıtaşı, görsel kumtaşı, kilitaşı, kireçtaşı ve volkanitlerdir (Şekil 6; 7; 8).

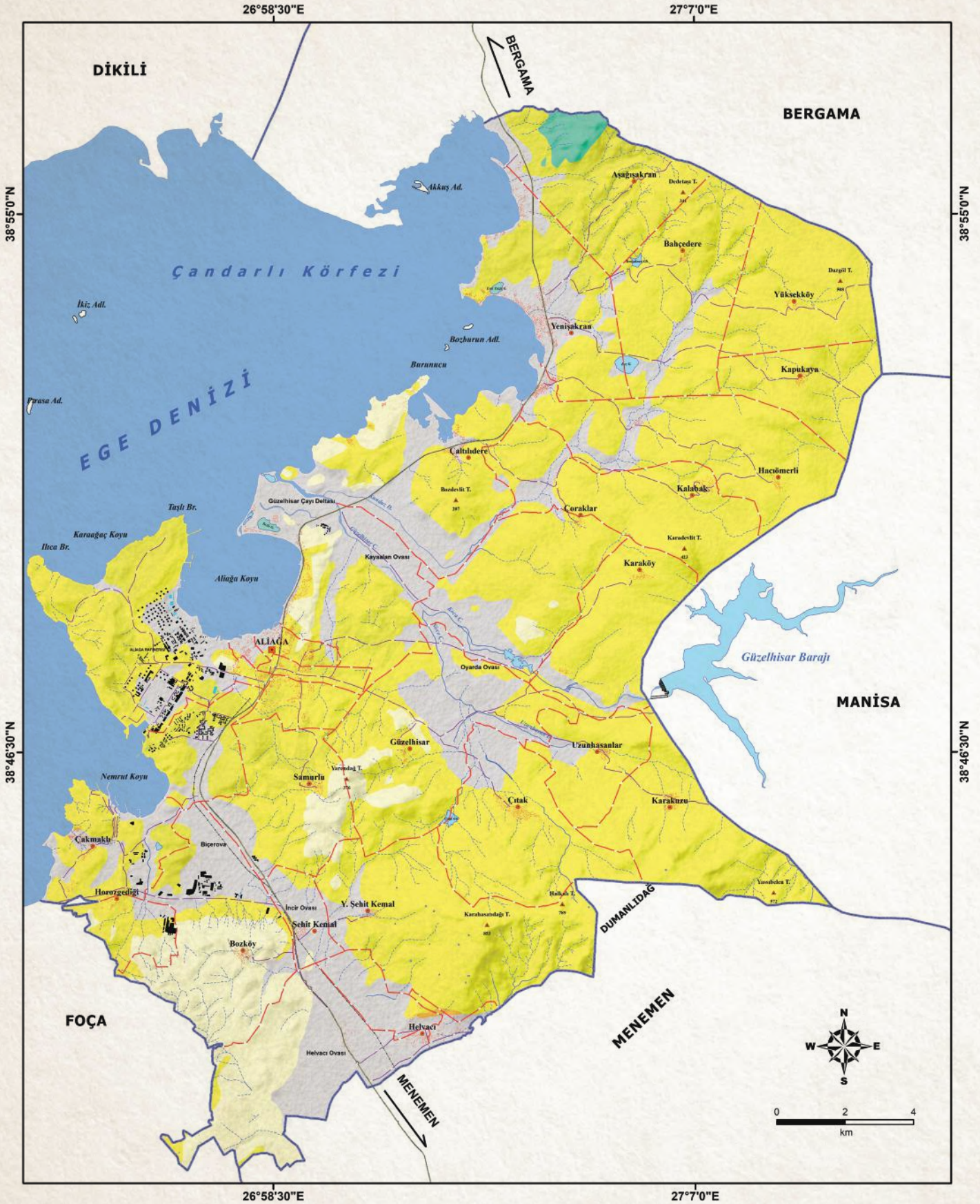
İlçe arazisindeki hâkim kayaç türünü volkanik kayalar meydana getirmektedir (Foto 6; 7; 8; 9). Mi-yosen volkanizmasının eseri olan bu kayalar; andezit, bazalt, aglomera ve tüflerdir (Şekil 6;7; 8). Bu kayalar; Dazgöl Tepe, Akkemik Dağı, Karadevrit Tepe ve Güzelhisar Barajı çevresinde yüzeylemektedir (Şekil 6; 7; 8). Aliağa ilçesinde Kuvaterner'e ait alüvyonlar ve yamaç molozları en genç kayalardır. Daha çok akarsu vadileri ve yamaçlarda bulunan bu kayalar, heterojen bir yapıda olup, ağırlıklı olarak volkanik ve görsel tortullara ait unsurlardan meydana gelmişlerdir (Şekil 8; Foto 10).

Foto 3. Aliağa ilçesindeki Paleozoyik yaşlı kayalardan bir görünüm.

Foto 4. Aliağa ilçesindeki Paleozoyik yaşlı kayaların yakından görünümü.

İŞARETLER

- Tepe ve yükseltisi (m)
- Akarsu
- Göl / Baraj
- Fay

- İlçe sınırı
- Mahalle sınırı
- Yerleşme
- Yol hatları

Jeolojik Zamanlar

- Holosen
- Orta-Üst Miyosen
- Alt-Orta Miyosen
- Alt Miyosen
- Üst Oligosen-Alt Miyosen
- Permian

KUVATERNER
TERSİYER
PALEOZOYİK

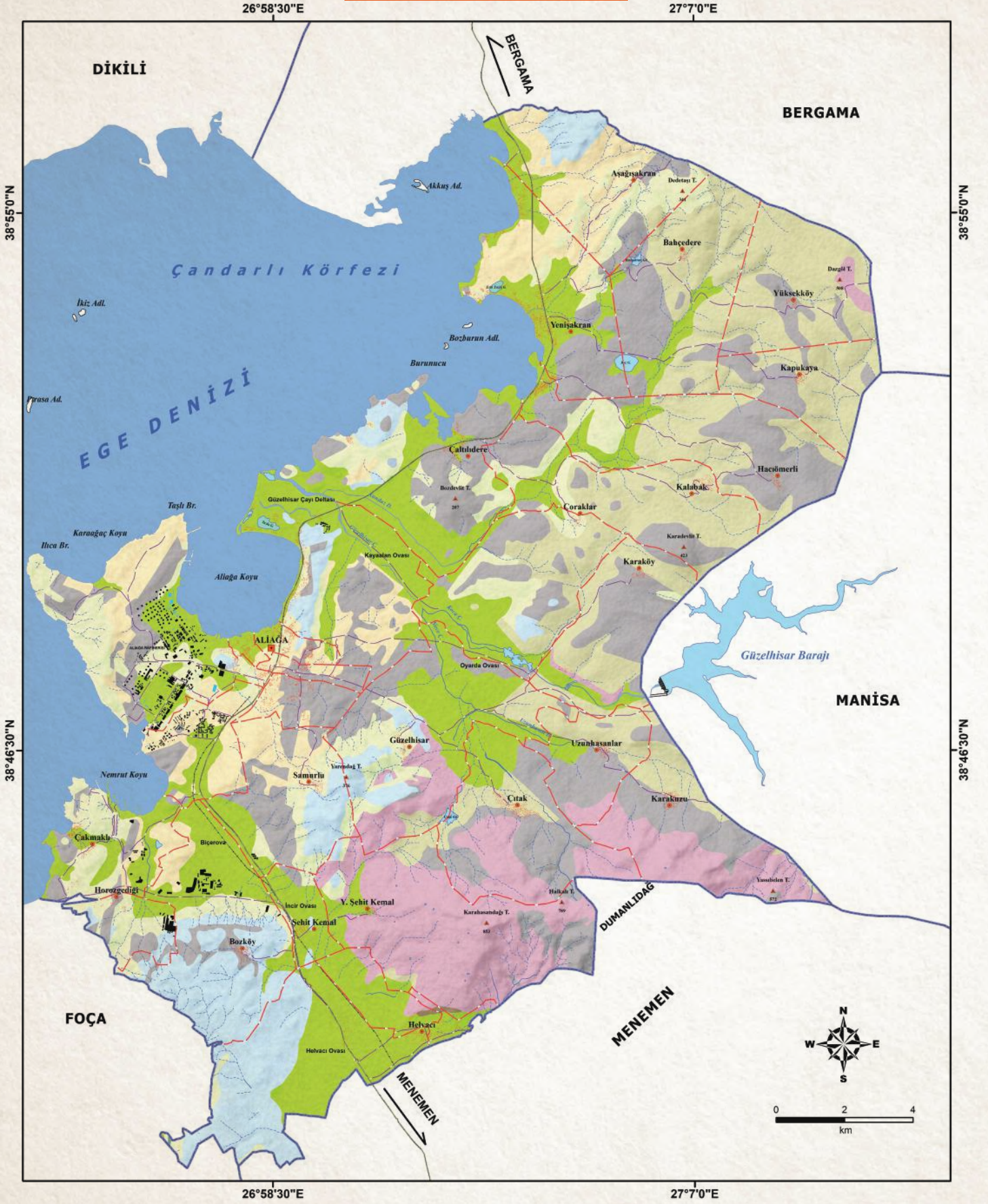
Şekil 7. Aliağa ilçesinde yayılış gösteren kayaçların jeolojik zamanlara göre dağılışı haritası.

Foto 5. Aliağa ilçesindeki sedimanter kayalardan (gölsel tortullar) bir görünüm.

Foto 6. Aliağa ilçesinde yayılış gösteren volkanik kayalardan bir görünüm (aglomera).

İŞARETLER

- Tepe ve yükseltisi (m)
- Akarsu
- Göl / Baraj
- Fay

- İlçe sınırı
- Mahalle sınırı
- Yerleşme
- Yol hatları

Kayaç Türleri

- Tuf
 - Andezit
 - Bazalt
 - Riylit
 - Aglomera
 - Volkanitler
 - İgnimbirit
- Volkanik (Mağmatik) Kayaçlar**
- Alüvyon
 - Kireçtaşı
 - Çakıltı, kumtaşı, kiltaşı, kireçtaşı
- Sedimanter (Tortul) Kayaçlar**

Şekil 8. Aliağa ilçesinde yayılış gösteren kayaç topluluklarının kayaç türlerine göre dağılışı haritası.

Foto 7. Aliağa ilçesindeki volkanik kayalarda görülen kabuksal çözünme.

Foto 8. Aliağa ilçesindeki kayalarda gerçekleşen kabuksal çözünme sonucu kaya yüzeylerinde meydana gelen soğan şeklindeki ayrışma.

Foto 9. Aliağa ilçesinde bulunan volkanik kayalardan bir görünüm (aglomera).

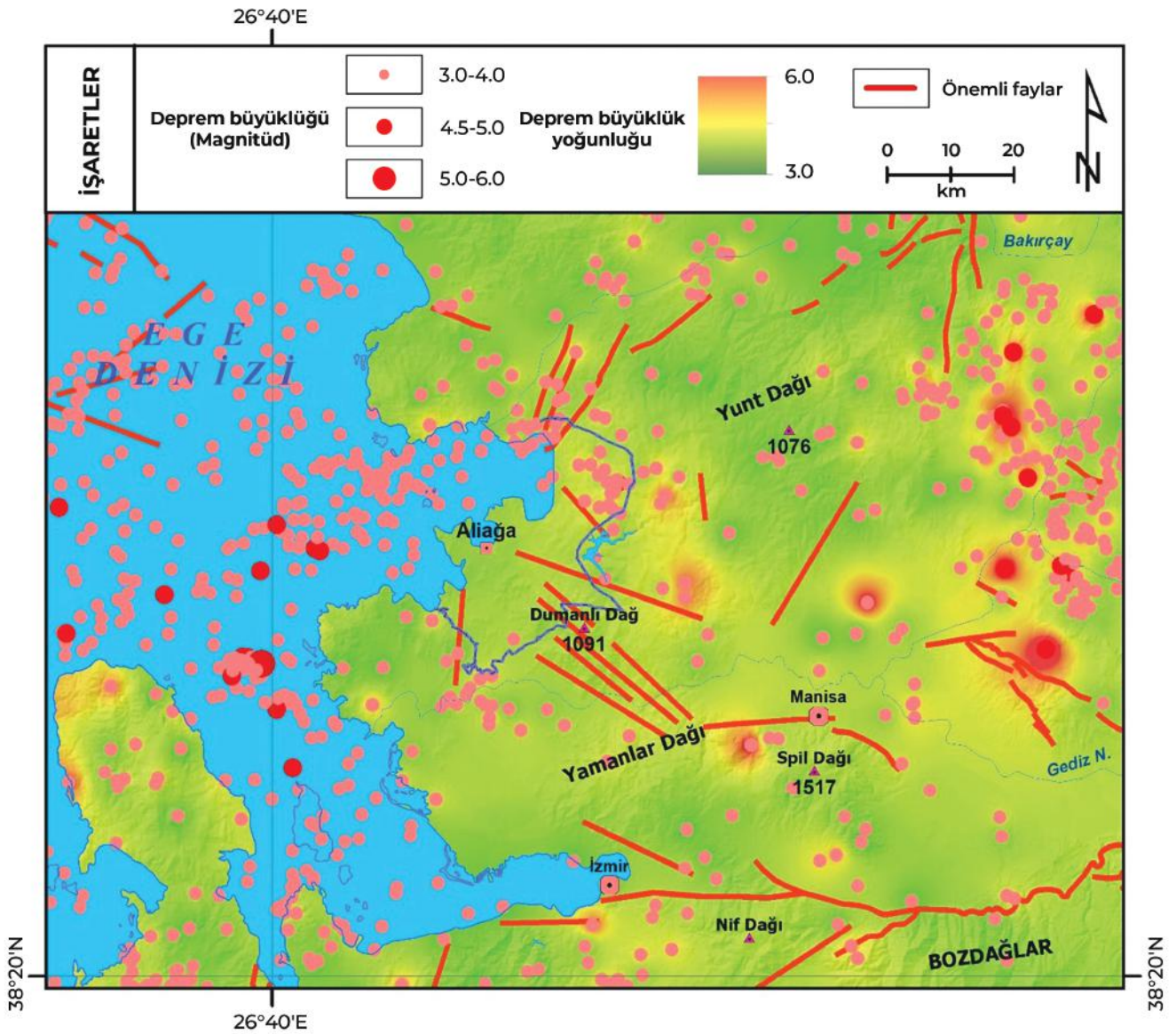

Foto 10. Aliağa ilçesindeki Kuvaterner dolgularından bir görünüm.

Aliağa ilçesini etkileyen başlıca diri faylar, Menemen, Güzelhisar ve Zeytindağ fay zonlarıdır. Aktif karakter gösteren bu faylar, sağ yönlü doğrultu atımlı faylardır. Bu faylara ait işaretler, ilçe arazisinin bazı kesimlerinde rahatlıkla gözlemlenebilmektedir (Foto 11; 12).

Menemen Fay Zonu, Nemrut Koyu ile Gediz Grabeni arasında uzanmaktadır. Toplam uzunluğu 15 km olan bu fay zonunun genişliği 5 km'yi bulmaktadır. Güzelhisar Fay Zonu, yaklaşık 25 km uzunluğunda olup, Gü-

zelhisar Grabeni doğrultusu boyunca uzanış göstermektedir. Yuntdağ horstunu batıdan sınırlandıran Zeytindağ Fay Zonu ise Yenişakran'dan başlayıp kuzeydoğu istikamette uzanır. Aliağa ilçesinde yayılış gösteren bütün bu faylar, aynı zamanda sahadaki yoğun deprem aktivitesinin de başlıca sorumlularıdır. Zira hem tarihsel hem de aletsel dönemde bölge genelinde birçok yıkıcı depremin yaşanmış olması, bu fayların etkin olduğunu kanıtlamaktadır.

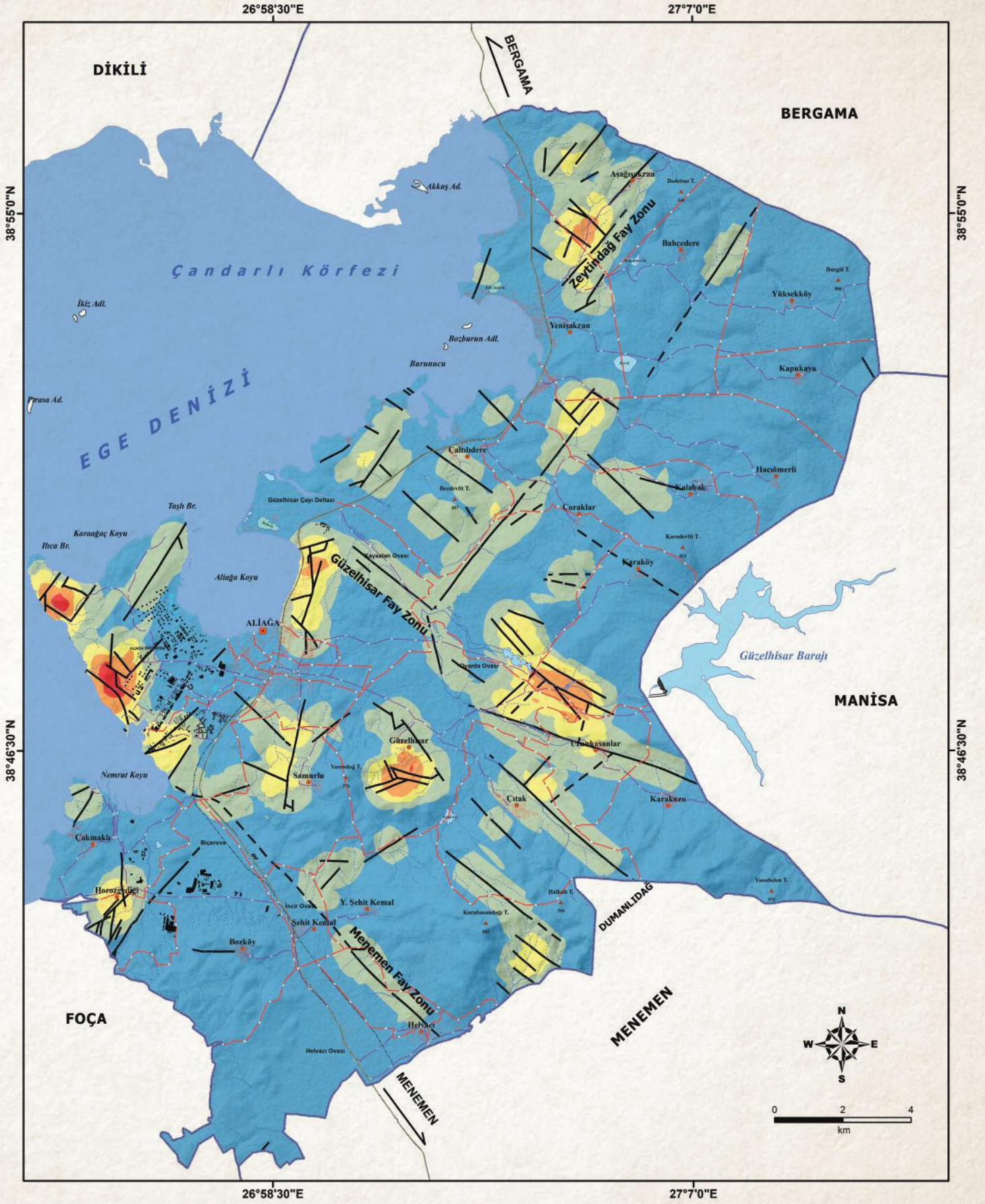
Şekil 9. Aliağa ilçesi ve yakın çevresinin fay ve deprem dağılışı haritası.

Foto 11. Aliağa ilçesini etkileyen diri faylardan olan Menemen Fayı'na ait bir görünüm.

Foto 12. Aliağa ilçesini etkileyen diri faylara ait fay aynasından bir görünüm (Samurlu Mah.).

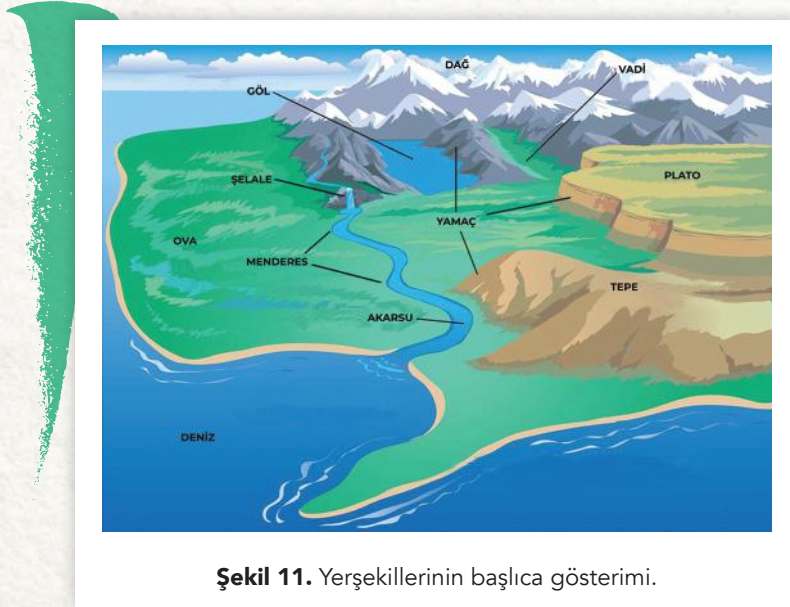
Şekil 10. Aliağa ilçesinin fay yoğunluğu ve başlıca fay zonları haritası.

3. Jeomorfolojik Özellikler

Yerşekilleri bilimi olarak tanımlanan jeomorfoloji, yerkabuğunun içinde veya dışında yayılış gösteren yerşekillerinin oluşum ve gelişimlerini inceleyen, bu şekilleri sınıflandıran ve coğrafi dağılışlarını açıklayan bilim dalıdır. Yeryüzünde jeomorfolojik bakımdan dağ, plato ve ova olmak üzere üç ana yer-

şekli vardır. Bunlar, vadi, yamaç, tepe gibi elemanter yerşekilleri olarak isimlendirilen topoğrafya üzerinde görülen diğer şekillerin bir araya gelmesiyle oluşmuşlardır (Şekil 11).

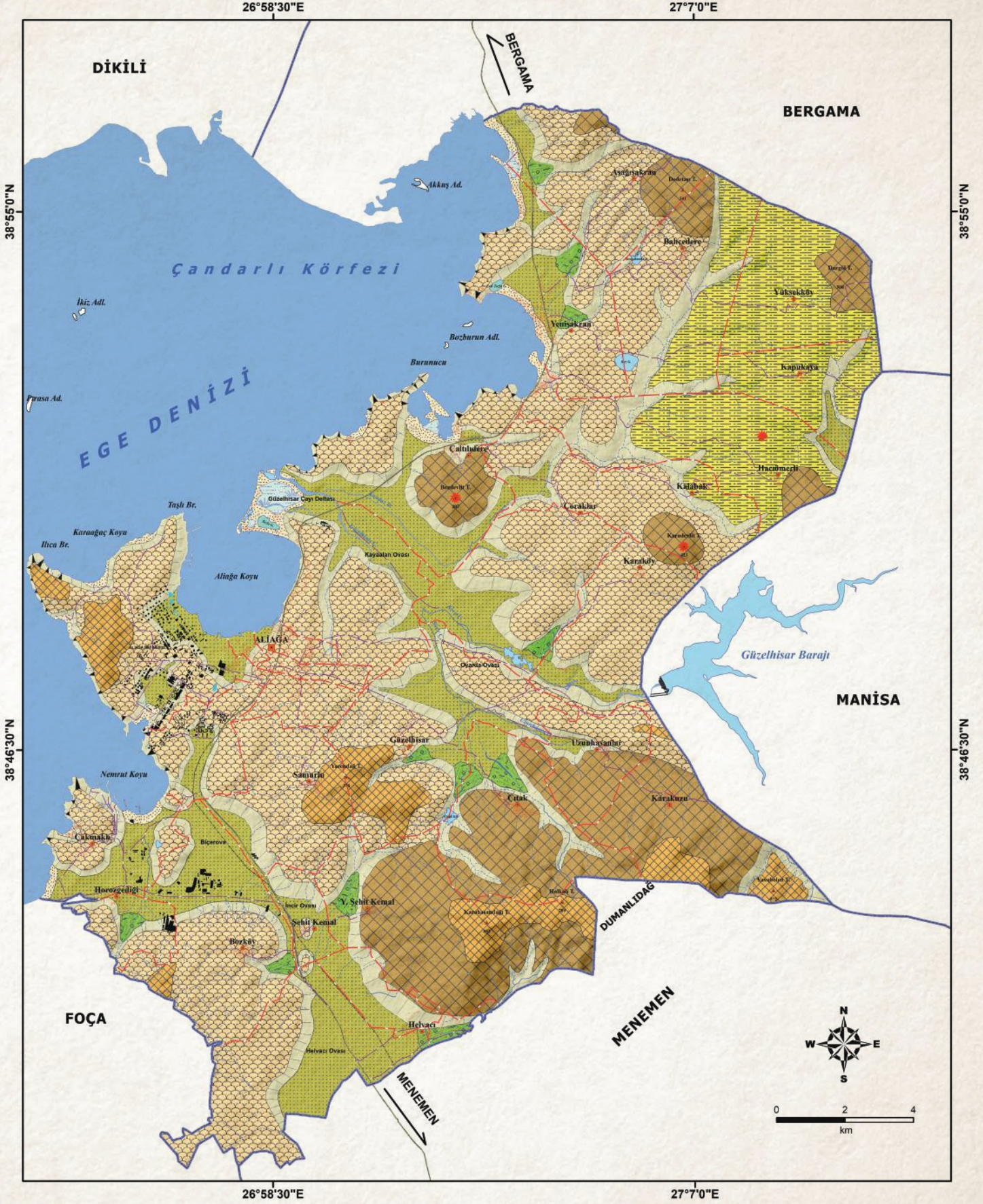
Dağ, kısa mesafeler içinde büyük yükselti farklılıkları gösteren, dar ve derin vadilerle parçalanmış ve eğim değerlerinin yüksek ol-

Şekil 11. Yerşekillerinin başlıca gösterimi.

duğu sahalara karşılık gelmektedir (Şekil 11). Plato, çeşitli yükselti seviyelerinde bulunan ve akarsular tarafından aşındırılmış düz veya düze yakın hafif dalgalı arazilerdir (Şekil 11). Ova ise değişik yükselti kademelerinde görülen, akarsular tarafından çok fazla oyulmuş, düz veya düze yakın hafif dalgalı sahalardır (Şekil 11).

Aliağa ilçesinde jeomorfolojik olarak tüm ana yerşekilleri görülür. Doğusundan Yunt Dağı ve Dumanlıdağ gibi önemli dağlık kütleler tarafından sınırlandırılan ilçe arazisinde, Karahasan Dağı (854 m) ve Yaren Dağı (376) olarak isimlendirilen iki dağ mevcuttur (Şekil 12). Ayrıca kuzeyden güneye doğru Sakarkaya T. (333 m), Dazgöl T. (508 m), Erikliürbek

Şekil 12. Aliaga ilçesinin jeomorfoloji haritası.

T. (418 m), Karadevrit T. (423 m), Bozdevlit T. (207 m), Yassıbelen T. (572 m), Halkalı T. (789 m) ve Dededağı T. (179 m) ilçedeki önemli bariz yükseltilerdir. İlçe arazisinde yayılış gösteren bu dağlar ve tepeler genellikle

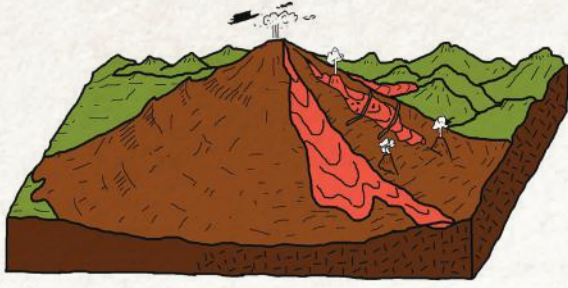
volkanik kökenli bir karaktere sahiptir (Şekil 13; 14; 15; Foto 13; 14). Aliağa ilçesindeki plato sahaları da genellikle volkanik kökenli olup, Kalabak ve Yüksekköy çevresinde yayılış gösterir (Şekil 14; Foto 15).

Foto 13. Aliağa ilçesindeki Dumanlıdağ volkanik kütlesinden bir görünüm.

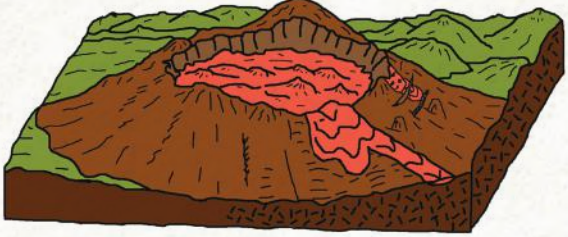
Foto 14. Aliağa ilçesindeki Karahasan Dağı'ndan bir görünüm.

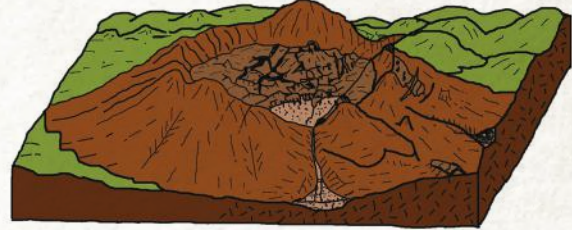
1- Üst Miyosen
(Günümüzden 23-5 milyon yıl önce)

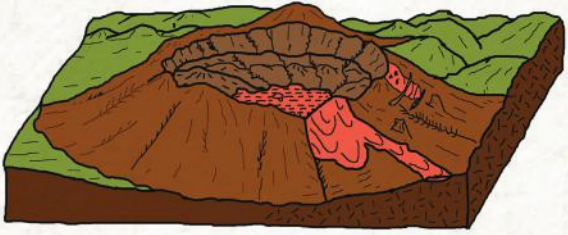
4- Üst Pliyosen
(Günümüzden 3.5 milyon yıl önce)

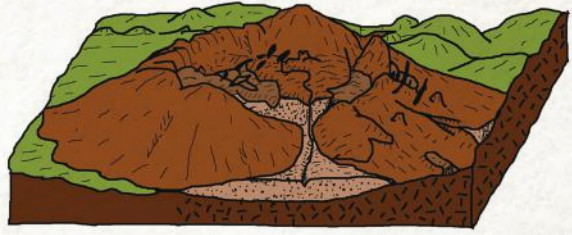
2- Alt Pliyosen
(Günümüzden 4.5 milyon yıl önce)

5- Pleyistosen
(Günümüzden 2.5 milyon yıl önce)

3- Orta Pliyosen
(Günümüzden 4 milyon yıl önce)

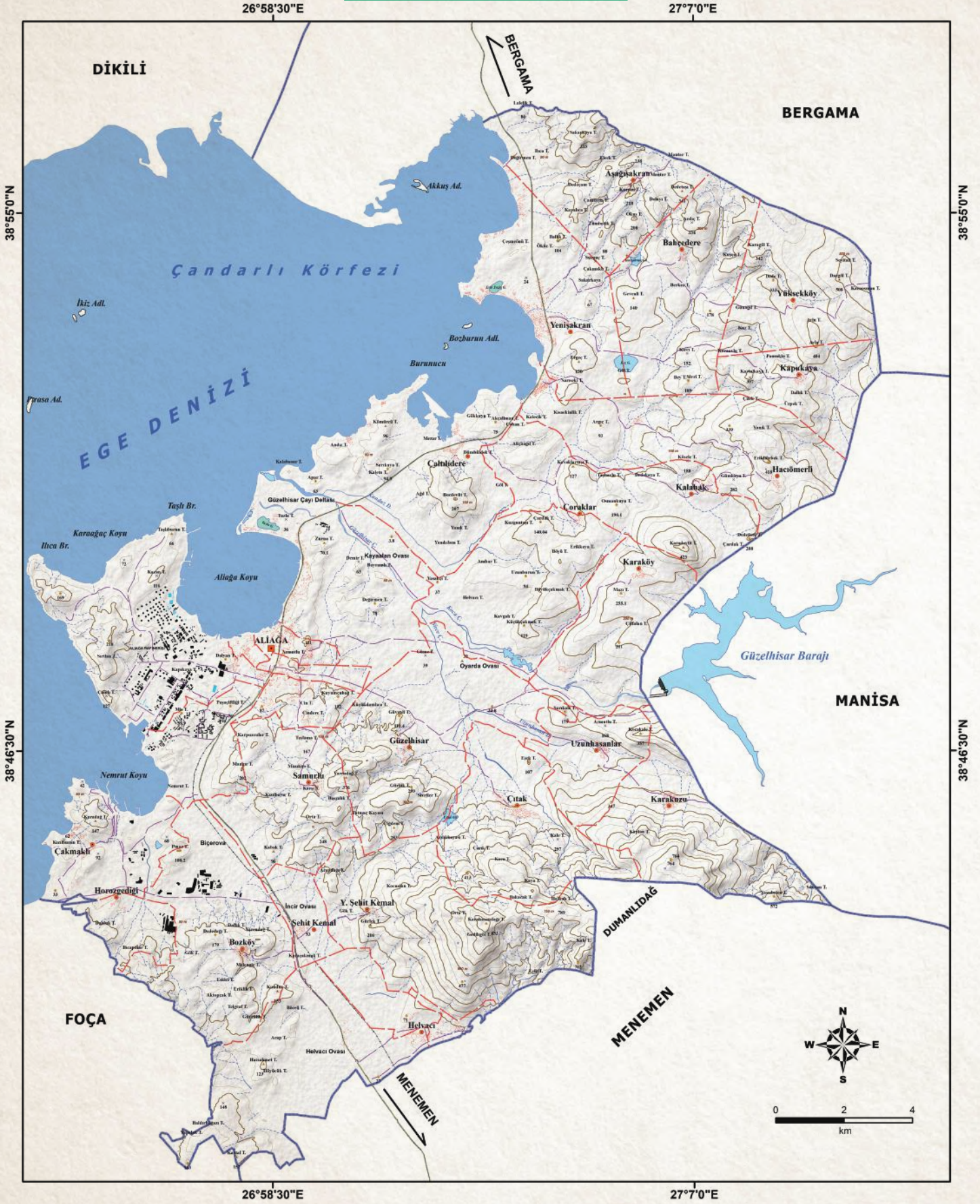

6- Holosen
(Günümüz)

Şekil 13. Dumanlıdağ volkanik kütleinin oluşumu ve gelişimi.

Foto 15. Aliağa ilçesinde Yüksekköy çevresindeki plato sahalarından bir görünüm.

İŞARETLER

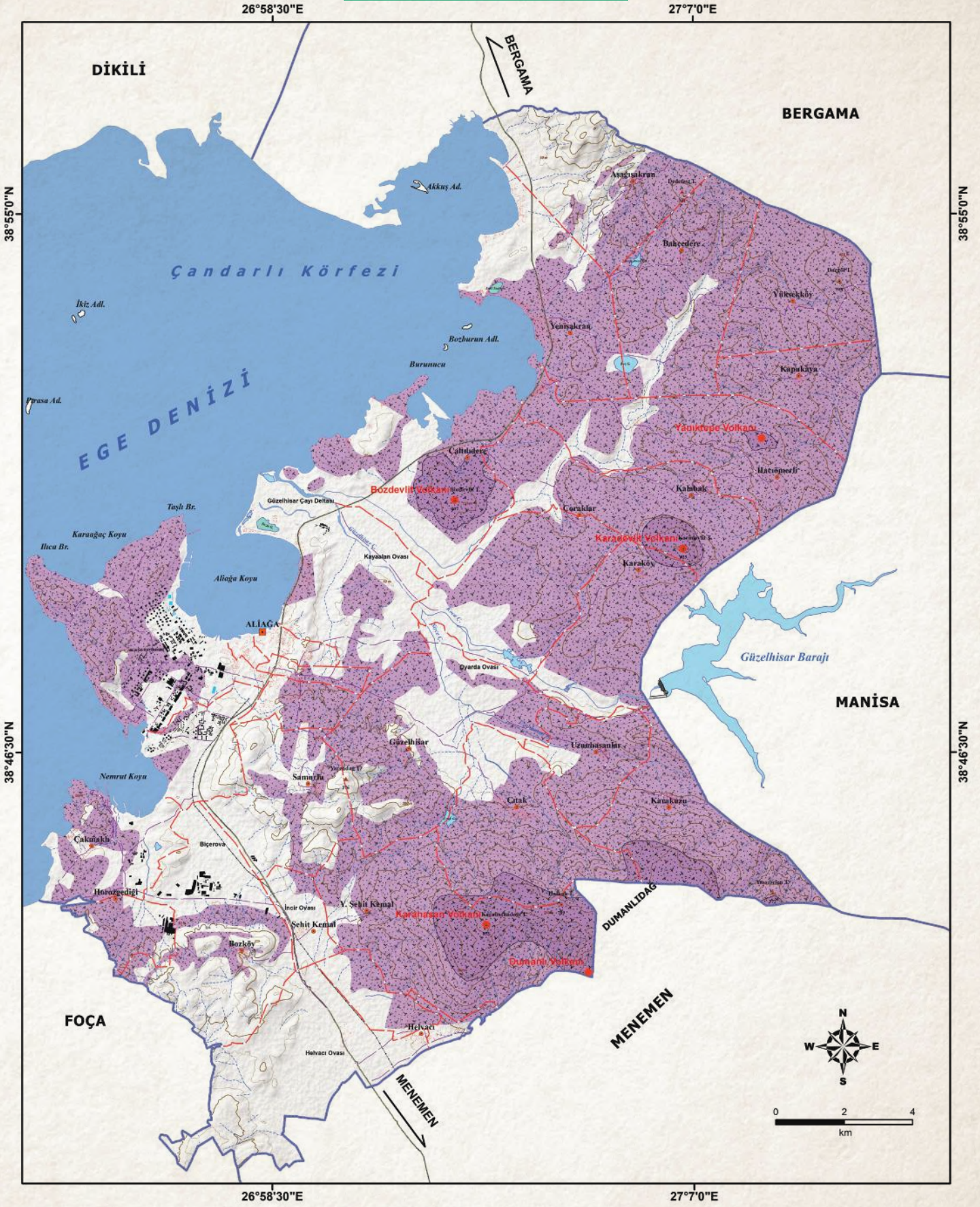
Düğü T.	168
Yüksek T.	167
En yüksek T.	179

Tepe ve yükseltisi (m)

Akarsu	Göl / Baraj
Eş yükselti eğrisi (m)	

İlçe sınırı	Mahalle sınırı
Yerleşme	Yol hatları

Şekil 14. Aliağa ilçesinin dağ ve tepeleri haritası.

İŞARETLER

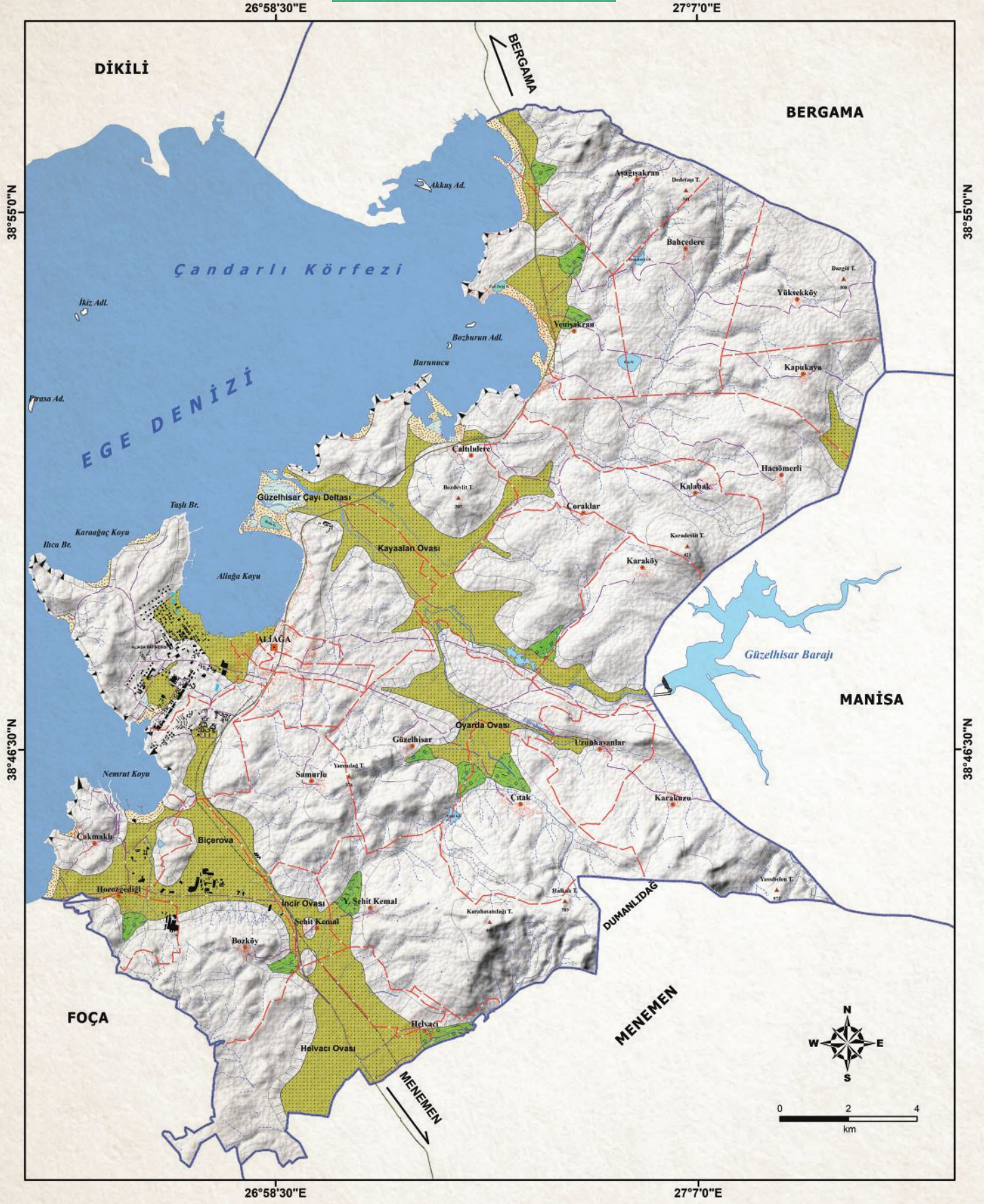
- Tepe ve yükseltisi (m)
- Akarsu
- Göl / Baraj
- Eş yükselti eğrisi (m)

- İlçe sınırı
- Mahalle sınırı
- Yerleşme
- Yol hatları

Volkan (Yanardağ)

- Volkan (Yanardağ)
- Volkanik çıkış merkezi
- Volkan Yayılış Alanı

Şekil 15. Aliağa ilçesindeki volkanik alanların dağılışı haritası.

İŞARETLER

- Tepe ve yükseltisi (m)
- Akarsu
- Göl / Baraj
- Fay

- İlçe sınırı
- Mahalle sınırı
- Yerleşme
- Yol hatları

Yerşekilleri

- Ova
- Delta
- Birikinti koni ve yelpazesi
- Lagün
- Bataklık
- Yüksek ve falezli kıyı
- Kumlu plaj

Şekil 16. Aliağa ilçesindeki ovaların dağılışı haritası.

İlçenin başlıca ovaları ise Güzelhisar Grabeni'nde yer alan Güzelhisar Çayı Deltası ile Kayaalan ve Oyarda ovalarıdır. Yine Nemrut Koyu'nun güneyindeki Biçerova, İncir ve Helvacı ovaları ise diğer önemli ovalık alanlardır (Şekil 16; Foto 16). Ayrıca ilçenin kuzeyinde küçük boyutlu kıyı ovaları da izlenmektedir (Şekil 16; Foto 17).

Aliağa ilçesinde ana yerçekillerinin oluşumunda rol oynayan elemanter yerçekilleri ise yamaç, tepelik saha, volkanik çıkış merkezi, birinti koni ve yelpazesi, delta, lagün, bataklık, yüksek ve falezli kıyı ile kumlu plajlardır. Farklı boyutlarda gelişmiş bu yerçekilleri ilçe alanının hemen hemen her yerinde yayılım göstermektedir (Şekil 12; Foto 18; 19; 20; 21).

Foto 16. Aliağa ilçesindeki Helvacı Ovası'nın Dumanlıdağ'dan görünümü.

Foto 17. Aliağa ilçesinin kuzeyindeki kıyı ovalarından bir görünüm.

Foto 18. Aliağa ilçesindeki yamaç araziler ve tepelik sahalardan bir görünüm.

Foto 19. Aliağa ilçesindeki tepelik sahalardan bir görünüm.

Aliağa ilçesinin ortalama yükseltisi 135 m'dir. Yükselti değerleri ilçenin güneydoğusunda Karahasan Dağı civarında 750 m'nin üzerine çıkarken, batı kesime doğru gitgide

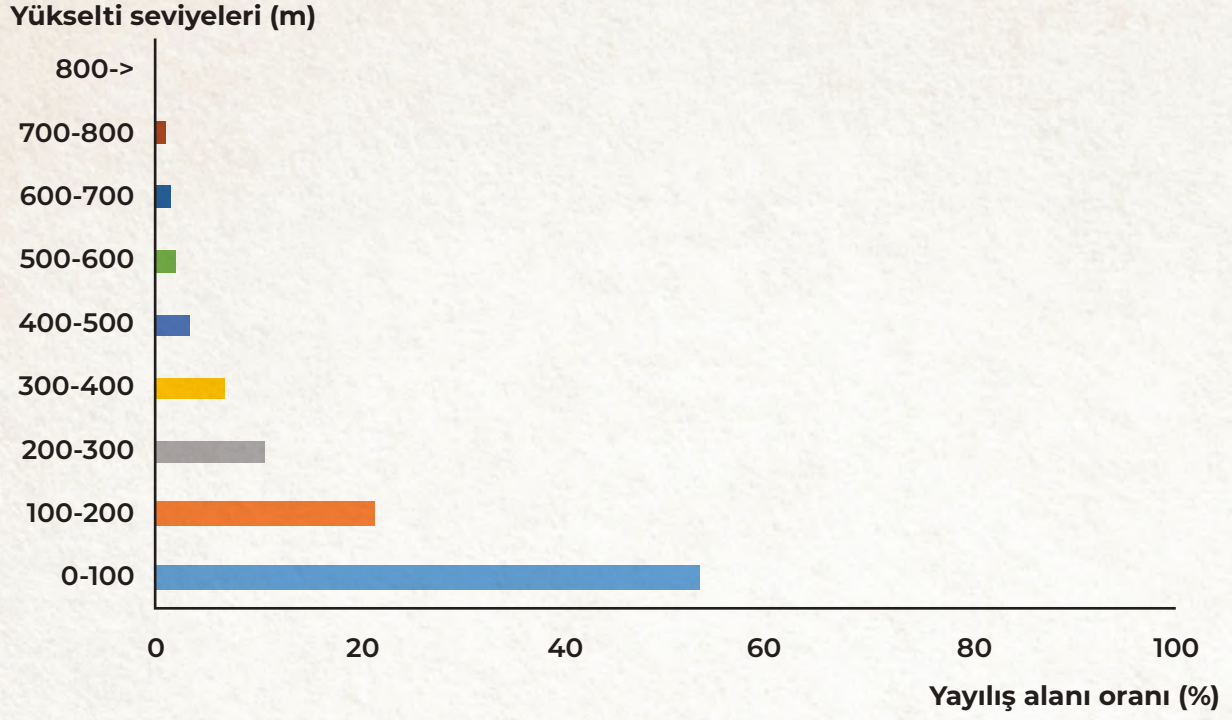
azalmaktadır (Şekil 17; Foto 22). Bununla birlikte kapladığı alan bakımından genellikle 0-100 m yükselti basamağının en geniş sahada yayılış gösterdiği belirlenmiştir (Şekil 17).

Foto 20. Aliağa ilçesindeki yüksek kıyılardan bir görünüm.

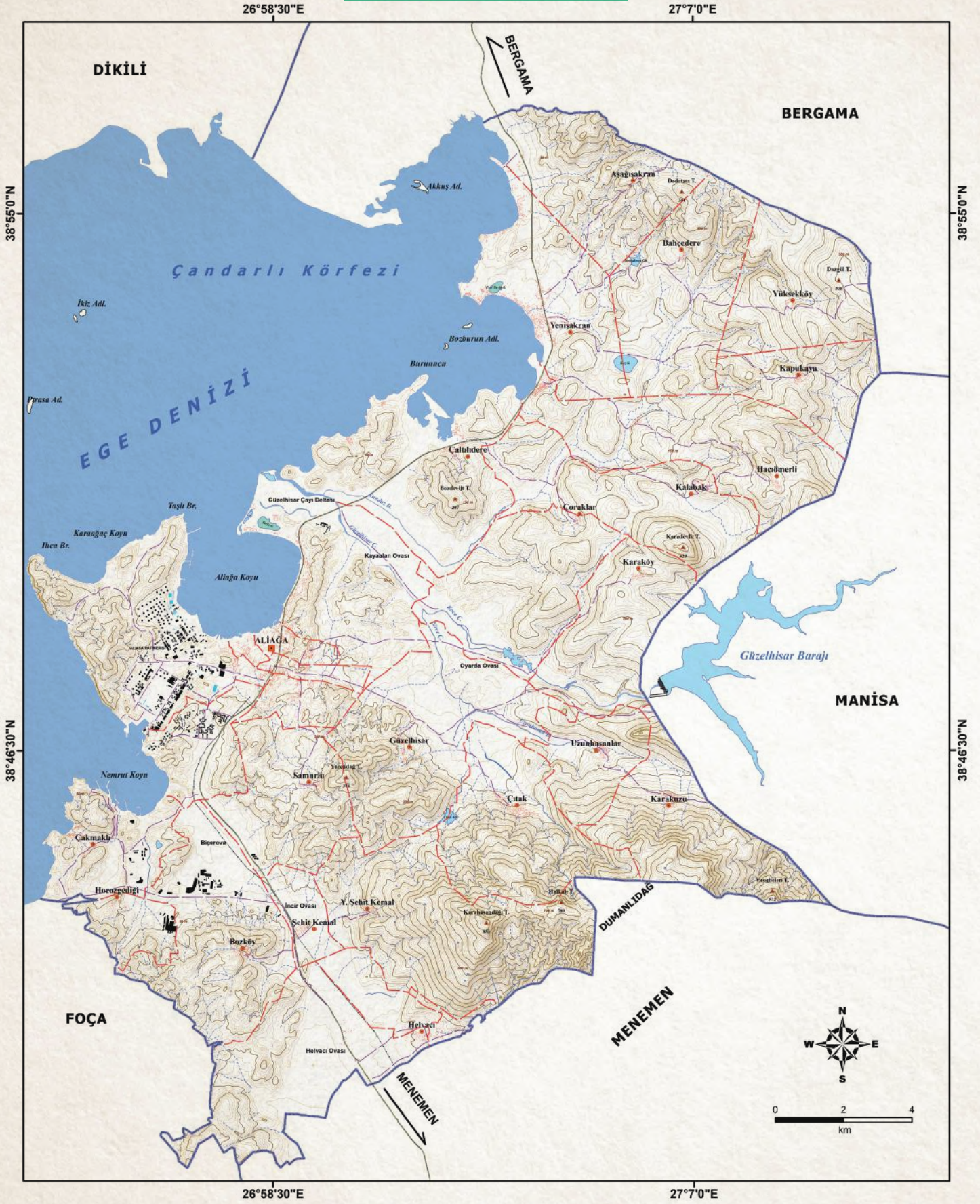
Foto 21. Aliağa ilçesindeki alçak kıyılardan bir görünüm.

Şekil 17. Aliağa ilçesinde yükselti basamaklarının kapladığı alan (%).

Foto 22. Aliağa ilçesinde yükselti kıydan iç kesimlere doğru artmaktadır (Nemrut Koyu civarı).

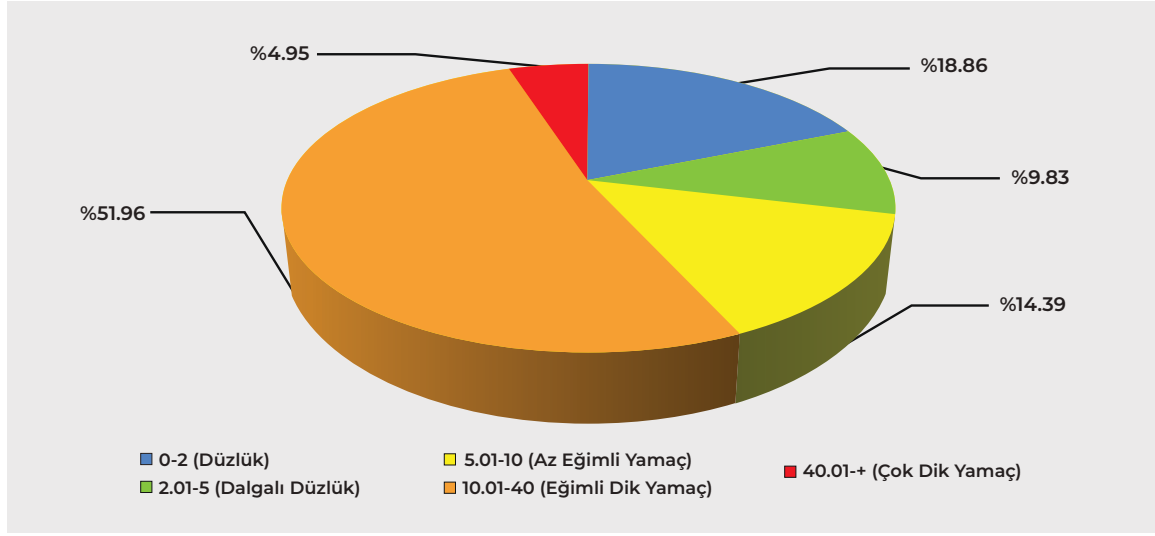

İŞARETLER

- Tepe ve yükseltisi (m)
- Akarsu
- Göl / Baraj
- Eş yükselti eğrisi (m)

- İlçe sınırı
- Mahalle sınırı
- Yerleşme
- Yol hatları

Şekil 18. Aliağa ilçesinin topografya haritası.

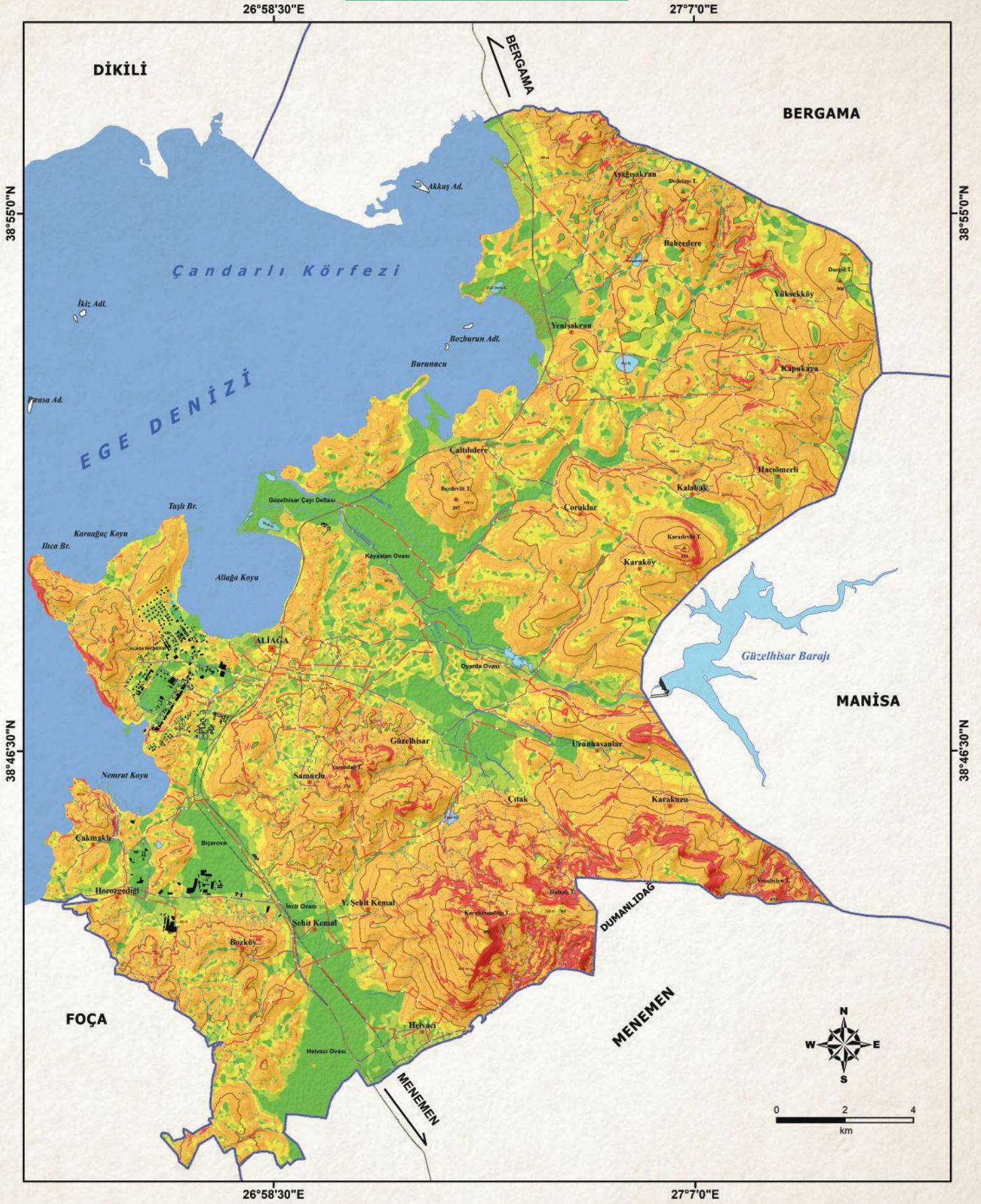
Şekil 19. Aliağa ilçesinde eğim (%) sınıflarının kapladığı alan (%).

Foto 23. Aliağa ilçesinde farklı eğim değerlerine sahip arazilerden bir görünüm.

Eğim, topoğrafya üzerinde yer alan herhangi iki nokta arasındaki yükselti farkının, yatay uzaklığa oranlanması neticesinde elde edilir. Bu oran topoğrafyanın genel karakterinin anlaşılması bakımından oldukça önemlidir. Zira eğimin artış veya azalış şeklinde gösterdiği değişiklikler, jeomorfolojik özelliklerin de farklılaşmasına işaret eder. Aliağa ilçesinde ortalama eğim, %15'dir (Şekil 19).

Eğim değerleri ilçe arazisinde dağ ve plato sahalarının yamaçlarına doğru olan kesimlerde artmaktadır (Foto 23). Hatta ilçenin güneydoğu kesiminde Dumanlıdağ'ın kuzeybatı kısmını teşkil eden Karahasan Dağı ve Yarendağ volkan konilerinin yamaçlarında %40'ın üzerine çıkar. Buna karşın ova ve vadi tabanlarına karşılık gelen alanlarda ise %2'nin altına düşer (Şekil 20).

İŞARETLER

- Tepe ve yükseltisi (m)
- Akarsu
- Göl / Baraj
- Eş yükselti eğrisi (m)

- İlçe sınırı
- Mahalle sınırı
- Yerleşme
- Yol hatları

Eğim Sınıfları (%)

- 0-2 (Düzlük)
- 5.01-10 (Az Eğimli Yamaç)
- 2.01-5 (Dalgali Düzlük)
- 10.01-40 (Eğimli Dik Yamaç)
- 40.01-+ (Çok Dik Yamaç)

Şekil 20. Aliağa ilçesinin eğim haritası.

4. İklim Özellikleri

İklim, herhangi bir alanda uzun yıllar boyunca etkili olan tüm hava olaylarını kapsamaktadır. Hava küre olarak da adlandırılan yerküre atmosferinde görülen bu hava olayları, insan faaliyetlerini doğrudan veya dolaylı olarak zaman ve mekan ölçüsünde biçimlendirmektedir (Şekil 21). Dolayısıyla iklim özellikleri diğer faktörlerinde (doğal, beşeri ve ekonomik coğrafya özellikleri) uygunluğu nispetinde hızlı kalkınmaya destek olmaktadır.

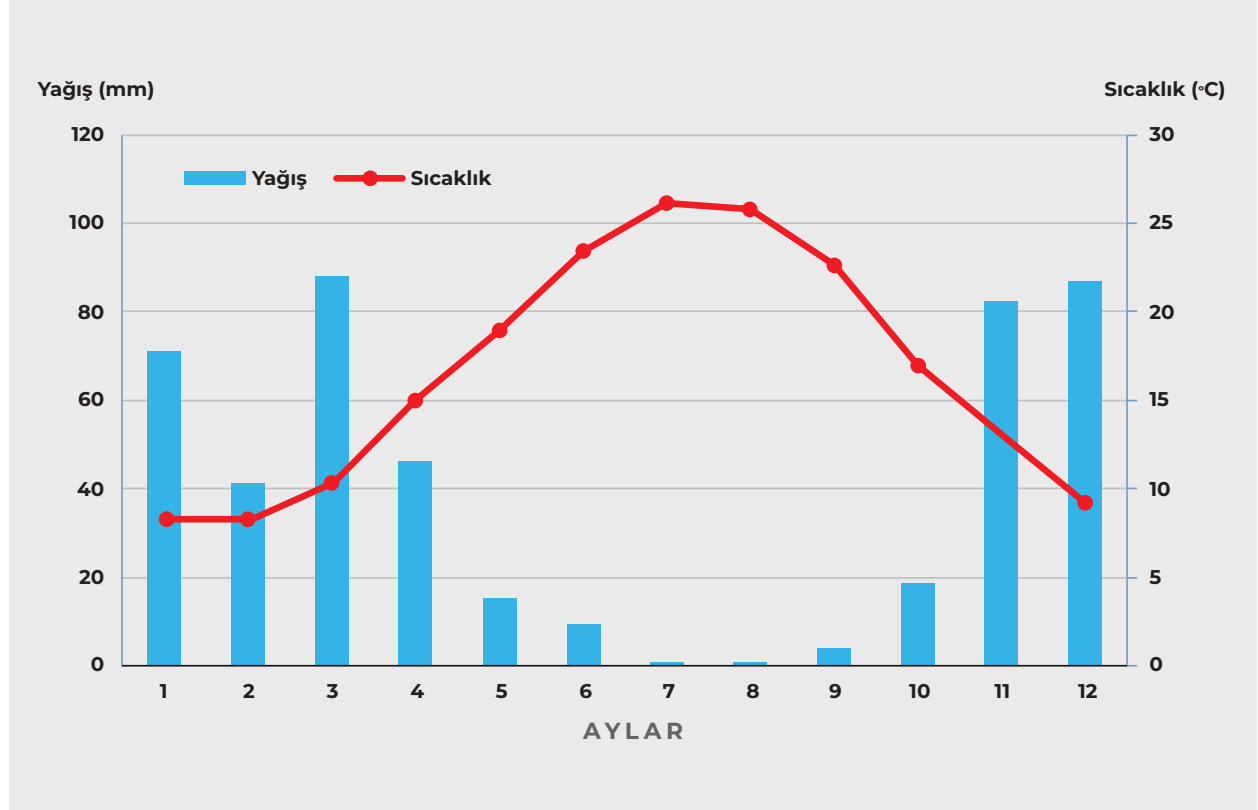
Aliağa ilçesi, Türkiye'nin makro iklim tiplerinden Akdeniz ikliminin etki alanında bulunur. Bu yüzden sahada yaz mevsiminde sıcak ve kurak, kış mevsiminde ise ılık ve yağışlı özellikler gösteren karakteristik Akdeniz iklimi hakimdir. Aliağa Meteoroloji İstasyonu'nun rasat verilerine dayanılarak ilçede yıllık ortalama sıcaklık 17.6 °C, yıllık toplam yağış 571.2 mm, yıllık ortalama hava basıncı 1010 hPa, yıllık ortalama rüzgar hızı da 3.0 m/sn olarak ölçülmüştür (Tablo 1; Şekil 22).

Şekil 21. Yerküre atmosferinde görülen hava olayları ve canlı yaşamına etkileri.

Veri (Aylar)	Oca	Şub	Mar	Nis	May	Haz	Tem	Ağu	Eyl	Eki	Kas	Ara	Yıl. Ort.
Sıcaklık (°C)	8.2	9.6	11.9	15.5	20.2	24.9	27.6	27.5	23.3	18.3	14.0	9.9	17.6
Yağış (mm)	115.06	73.18	63.08	53.33	26.02	10.99	4.88	3.29	14.63	52.06	59.70	94.98	571.2
Hava Basıncı (hPa)	1014	1013	1012	1010	1008	1007	1005	1006	1009	1013	1014	1015	1010
Ort. Rüzgar Hızı (m/sn)	3.2	3.3	3.0	3.0	2.7	2.8	3.4	3.4	2.8	2.7	2.7	2.9	3.0

Tablo 1. Aliağa istasyonuna ait sıcaklık, yağış ve ortalama rüzgar hızının aylık değerleri¹.

Şekil 22. Aliağa Meteoroloji İstasyonuna ait sıcaklık ve yağış grafiği.

1 Tablo, Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğünden edinilen bilgiler doğrultusunda oluşturulmuştur.

Aliağa ilçesinde yıllık ortalama sıcaklık dağılışı kuzeyden-güneye ve batıdan doğuya doğru azalmaktadır. Aliağa'nın çevresinde 17.5 °C'ye ulaşan yıllık ortalama sıcaklık, Bergama, Menemen ve Foça ilçe sınırları civarında 16.6 °C'ye kadar düşmektedir (Şekil 23). Buna göre sahadaki sıcaklıkların dağılışındaki temel faktör enlem etkisi olarak görülmektedir. Ancak bazı özel lokasyonlarda yükseltinin etkisinin de yadsınamaz derecede önemli olduğu unutulmamalıdır. Ayrıca Aliağa şehri civarında yoğun şehirleşme ve sanayileşmenin etki-

siyle çevresine göre sıcaklığın daha belirgin bir artış gösterdiği -şehir ısı adası- ortaya çıkmıştır.

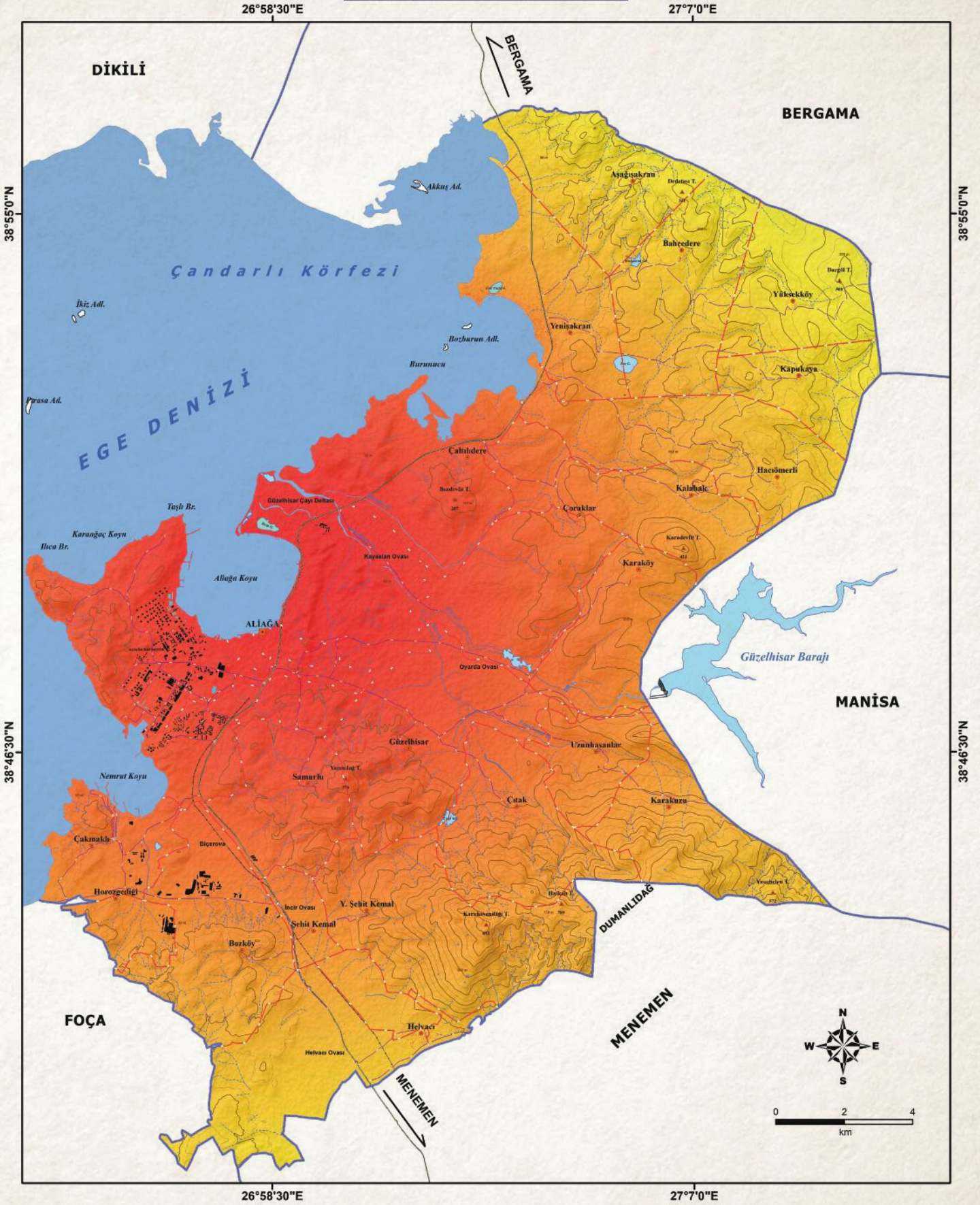
Aliağa ilçesinde yıllık toplam yağış dağılışı, özellikle güneyden kuzeye ve batıdan doğuya doğru artmaktadır. Yıllık toplam yağış dağılışı haritasına göre ilçenin kuzey ve batı kesimlerinde yükselti değerinin arttığı yerlerde 600 mm'yi aşan yağış değerleri, batı kısımlarda 567 mm'ye kadar düşmektedir. Buna göre sahadaki yağışların dağılışındaki temel belirleyici faktörün yükselti olduğu anlaşılmaktadır (Şekil 24; Foto 24).

Foto 24. Aliağa ilçesinde yükselti ve yağış ilişkisini gösteren bir enstantane.

Ağırlıklı olarak kuzey ve doğu sektörlü rüzgârların hâkim olarak estiği Aliağa ilçesinde, yıllık ortalama rüzgar hızı 3.0 m/sn'dir (Tablo 1). Sahada ağırlıklı olarak rüzgarlar denizden, karaya doğru estiği için yıllık ortalama rüzgar frekans gülü KKD (% 20.4)

istikametindedir (Şekil 25). Bu bakımdan ortalama rüzgar hızı, denize yakın konumda bulunan Aliağa ilçesi ve yakın çevresinde en yüksek, yükseltinin arttığı doğu ve kuzeydoğu kesimlerde ise en düşük değerine ulaşır (Şekil 26; Foto 25).

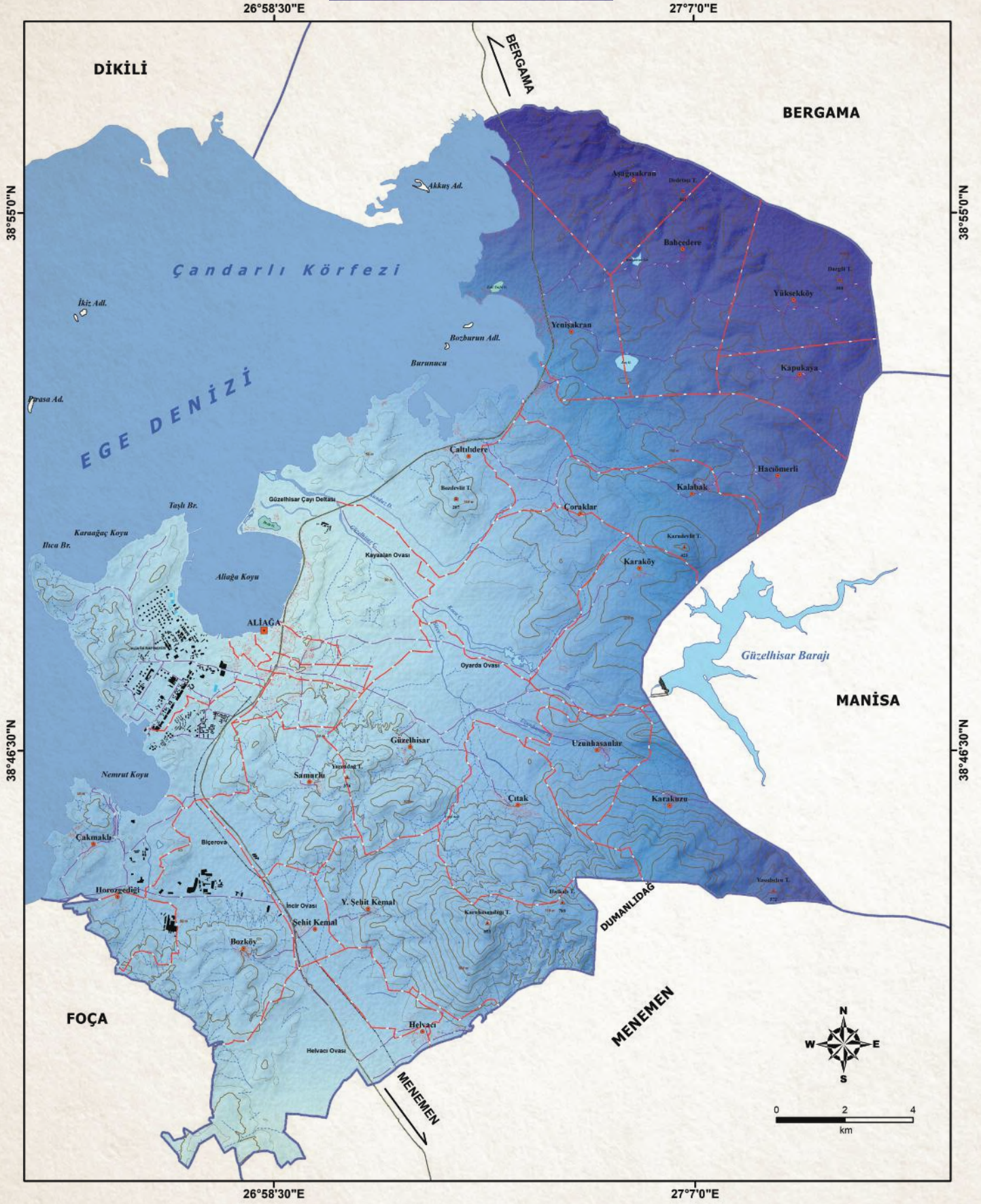
İŞARETLER

- Tepe ve yükseltisi (m)
- Akarsu
- Göl / Baraj
- Eş yükselti eğrisi (m)

- İlçe sınırı
- Mahalle sınırı
- Yerleşme
- Yol hatları

- En yüksek : 17.5 °C
- Sıcaklık (°C)**
- En yüksek : 16.6 °C

Şekil 23. Aliağa ilçesinin yıllık ortalama sıcaklık dağılışı haritası.

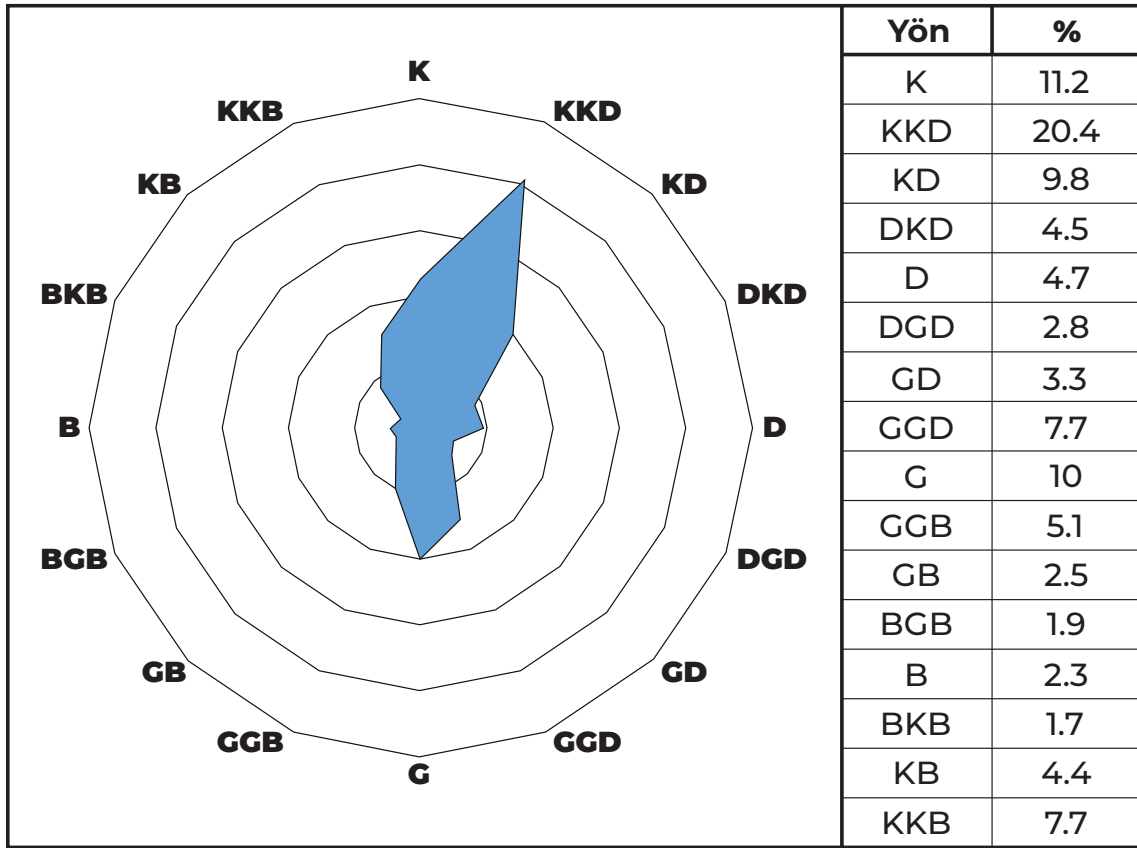
İŞARETLER

- Tepe ve yükseltisi (m)
- Akarsu
- Göl / Baraj
- Eş yükselti eğrisi (m)

- İlçe sınırı
- Mahalle sınırı
- Yerleşme
- Yol hatları

- En yüksek : 605 mm
- Yağış (mm)**
- En düşük : 567 mm

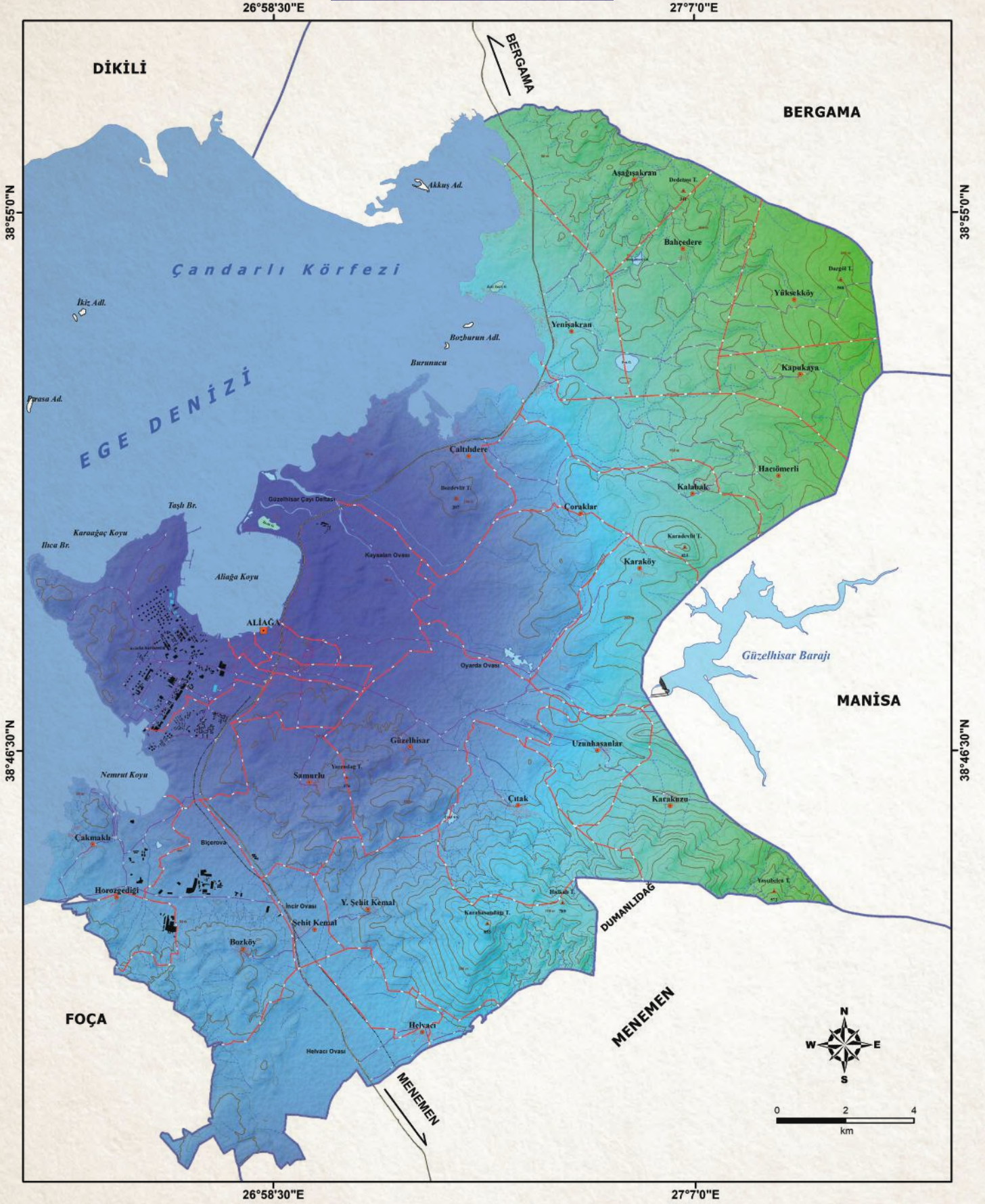
Şekil 24. Aliağa ilçesinin yıllık toplam yağış dağılışı haritası.

Şekil 25. Aliağa ilçesinin yıllık ortalama rüzgar frekans gülü ve değerleri (%).

Foto 25. Aliağa ilçesinde yükselti ve rüzgar ilişkisini gösteren bir enstantane.

İŞARETLER

- Tepe ve yükseltisi (m)
- Akarsu
- Göl / Baraj
- Eş yükselti eğrisi (m)

- İlçe sınırı
- Mahalle sınırı
- Yerleşme
- Yol hatları

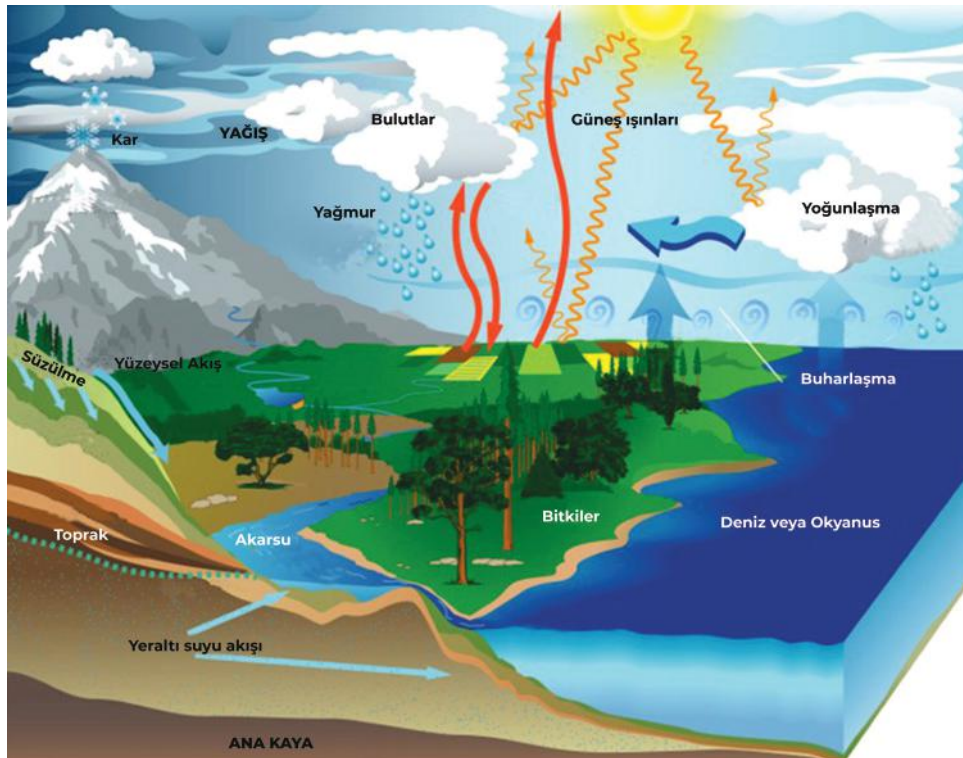
- En yüksek : 3.0 (m/sn)
- Ortalama Rüzgâr Hızı (m/sn)**
- En düşük : 2.6 (m/sn)

Şekil 26. Aliağa ilçesinin yıllık ortalama rüzgar hızı haritası.

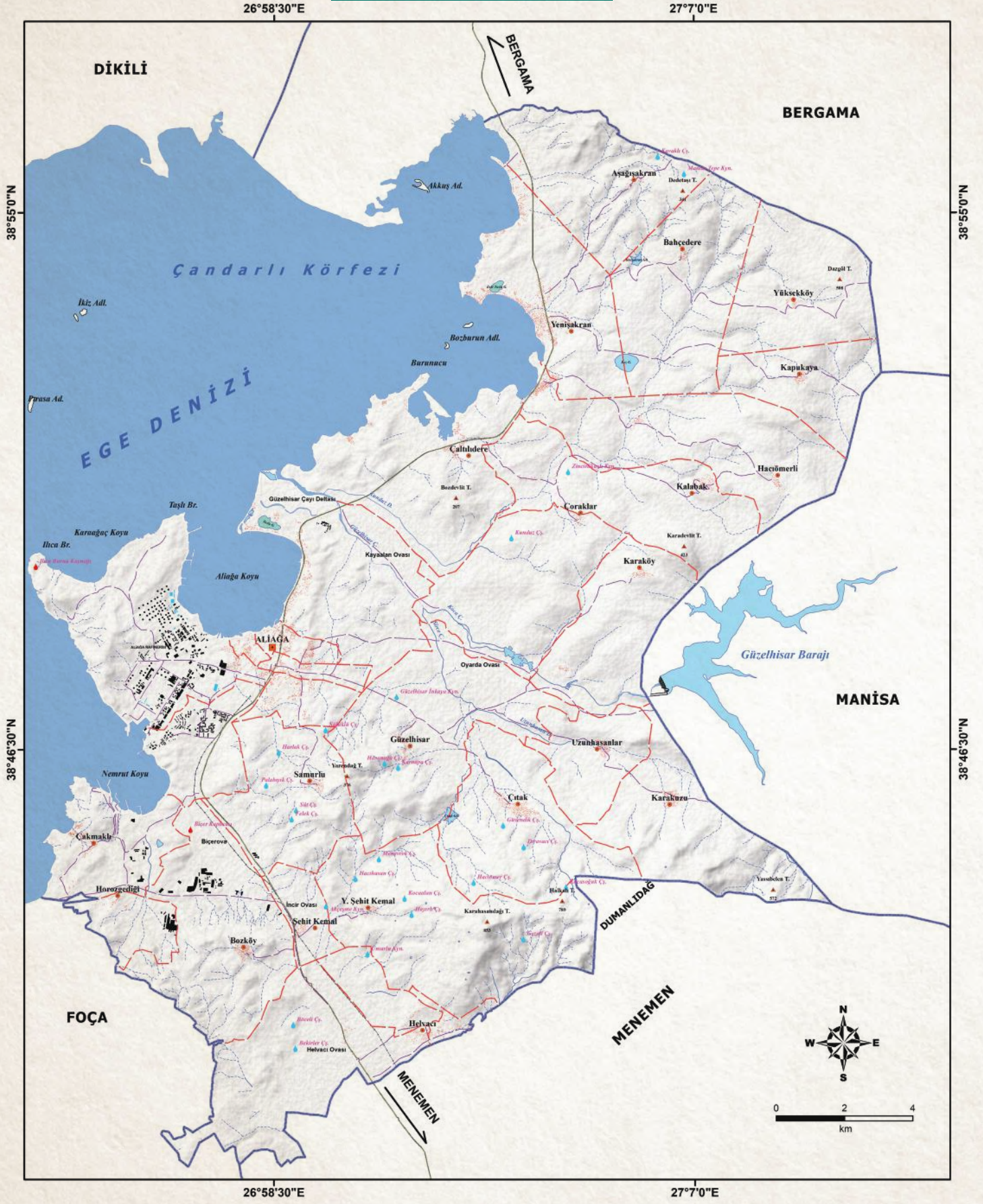
5. Hidrografiya Özellikleri

Canlı yaşamının vazgeçilmez unsurlarından birisi olan su, doğada düzenli bir döngü halinde çevrim yapar (Şekil 27). Bu çevrim, yağışlarla toprağa düşen suyun buharlaşma (evaporasyon) veya terleme (transpirasyon) yolu ile tekrardan havaya iletilmesi şeklindeki dönüşümü kapsar. Yeryüzündeki su döngüsünün genel karakteri zamansal ve mekânsal bakımından farklılık arz eder. Bu durum aynı zamanda hidrografya özelliklerinin de şekillenmesinde etkili rol oynamaktadır.

Aliağa ilçesi yeraltı ve yer üstü su kaynakları bakımından nispeten zengindir. Yeraltı su kaynakları bakımından ilçe arazisinin genellikle yeraltı suyunun depolanmasına uygun karakterde akifer özellikleri sunan litolojik birimlerden oluşmuş olmasından kaynaklanan bu zenginlik, yerüstü su kaynakları açısından da kaynak, akarsu, göl ve deniz gibi değişik hidrografik unsurların aynı alanda izlenmesinden ileri gelmektedir (Şekil 28).

Şekil 27. Yeryüzündeki su döngüsünün şematik gösterimi.

İŞARETLER

- Tepe ve yükseltisi (m)
- Sürekli Akarsu
- Mevsimlik Akarsu

- Soğuk su kaynağı
- Sıcak su kaynağı
- Göl / Baraj

- İlçe sınırı
- Mahalle sınırı

- Yerleşme
- Yol hatları

Şekil 28. Aliağa ilçesinin hidrografi haritası.

Aliağa ilçesinin litolojik yapısı, zengin bir yeraltı suyu depolamasına imkan sağlayan kayaçlardan oluşmaktadır. Bu bağlamda ilçe arazinin önemli bir kısmında izlenen Neojen yaşlı birimler başta olmak üzere Kuvaterner alüvyonları ve Permien kireçtaşları gibi litolojiler önemli bir yeraltı su deposu işlevine sahiptir. Özellikle Neojen'e ait kayaçlar, çok gelişmiş kırık-çatlak sistemlerine sahip olmalarından dolayı yeraltı suyunun barınabilmesi için iyi bir rezervuar görevi görmektedir. Diğer yandan ilçe arazisindeki ovalık sahalarda karşılaşılan önemli bir yeraltı suyu haznesi ise alüvyon akiferlerdir. Ancak son yıllarda bu tür akifer özellikleri sunan sahalarda yerleşmelerin ve sanayi tesislerinin artması neticesinde aşırı yeraltı su çekimi ciddi problemlere yol açmaktadır. Yine ilçenin kuzeyinde yayılış gösteren Permien yaşlı kireçtaşları da nispeten zengin sayılabilecek yeraltı su varlığını bulunduran bir başka önemli akiferdir.

İnceleme alanındaki yerüstü su varlığının temel unsurlarından ilki kaynaklardır (Şekil 28). Yeryüzüne çıkış tarzlarına göre daha çok yamaç kaynağı şeklinde olan bu hidrografik unsurlar, bazı alanlarda sıcak, bazı alanlarda ise soğuk su kaynakları biçimindedir. Buna göre Aliağa ilçesindeki başlıca soğuk su kaynakları; Helvacı Umurlu kaynağı, Güzelhisar Hamam Kuyusu, Güzelhisar İnkaya kaynağı, Karayap Çeşmesi, İki Oluklu Çeşme, Sülüklü Çeşme, Zincirli Kuyu kaynağı, Böceli Çeşme kaynağı ve Kunduz Çeşme kaynağı'dır. Suları düzenli olmayan bu kaynaklar, genellikle farklı debilere sahiptir. Diğer yandan Nemrut Koyu'nun kuzeyindeki Ilıca Burnu civarından çıkan sıcak su kaynağı ile Pınar Tepe'nin kuzeydoğusunda yer alan Biçer Kaplıcası sahanın en önemli sıcak su kaynakları olarak bilinmektedir. Gerek Ilıca Burnu gerekse Biçer Kaplıcası olarak tanımlanmış bu kaynaklardan termal amaçlı olarak yararlanılmaktadır.

Ancak Biçer Kaplıcası, bu bölgede kurulmuş olan demir-çelik fabrikalarının ve haddehanelerin açtıkları derin kuyulardan yaptıkları aşırı çekim sonrası yer altı su tablasının alçalması neticesinde kurumuştur.

Araştırma sahasının sularını boşaltan en önemli akarsu Güzelhisar Çayı'dır (Şekil 28). Kaynağını Yunt Dağı'ndan alan Koca Çay, Güzelhisar Barajı'ndan çıktıktan sonra Güzelhisar Çayı adını alır ve graben alanında kuzeybatı yönünde akarak Aliağa Koyu kuzeyinden Çandarlı Körfezi'ne dökülür. Güzelhisar Çayı'nın başlıca kollarını Kunduz Dere, Sirçe Dere ve İbrim Dere oluşturur. Sahanın mevsimlik akışa sahip önemli akarsularını ise Tülüntü Dere, Karaali Dere, Karasman Dere, Sazlık Dere, Karazeytin Dere, Uzunhasan Dere, Dedeköy Deresi, Himmet Dere, Çınarlı Dere, Zindan Dere, Hayıtlı Dere, Arap Deresi ve Hatun Dere meydana getirmektedir.

Güzelhisar Çayı'nın yıllık ortalama akım miktarı $4.5 \text{ m}^3/\text{sn}$ 'dir (Tablo 2; Foto 26). Bu akarsuyun en yüksek akım miktarı ($13.4 \text{ m}^3/\text{sn}$) Şubat ayında, en düşük akım miktarı ($0.3 \text{ m}^3/\text{sn}$) da Ağustos ayında tespit edilmiştir. Mutlak maksimum akımın 20.02.1965 tarihinde $570 \text{ m}^3/\text{sn}$ ölçüldüğü akarsu, Haziran ve Ekim arasındaki kurak dönemde genellikle kurur. Akım değerlerinin yıl içinde gösterdikleri değişimlere göre Güzelhisar Çayı'nın rejim tipi yağmurlu Akdeniz Rejimi'dir. Bu akarsuyun akım ve rejim şartları üzerinde en önemli rolü ise yöredeki iklim şartları oynamaktadır.

Aliağa ilçesi göller bakımından da nispeten zengin sayılabilecek bir karaktere sahiptir (Şekil 28). İlçenin en büyük doğal gölü, ilçe arazisinin kuzeyinde konumlanan ve Yenişakran-Kapıkaya mahalleleri arasında yer alan Boz Göl'dür (Foto 27). Oluşum bakımından tektonik orijinli olan bu göl, yaklaşık 25 ha'lık

Rasat Dönemi	Eki	Kas	Ara	Oca	Şub	Mar	Nis	May	Haz	Tem	Ağu	Eyl	Yıl. Ort.
1963-1973	0.9	1.0	11.2	10.8	13.4	9.1	2.8	2.8	0.4	0.4	0.3	0.4	4.5

Tablo 2. Güzelhisar Çayı'nın Bayramlıkuyu istasyonuna ait akım değerleri (m³/sn)².

Foto 26. Aliağa ilçesindeki Güzelhisar Çayı'ndan bir görünüm

bir alan kaplamaktadır. Aliağa ilçesindeki diğer doğal gölleri ise lagün şeklinde gelişmiş Eski Tuzla ve Tuzla gölleri oluşturmaktadır. Eski Tuzla Gölü Yenişakran Mahallesi'nin kuzeybatı istikametinde, Tuzla Gölü de Aliağa Koyu'nun kuzeyindeki kıyı bölgesinde bulunmaktadır. Bu iki göl alansal olarak sırasıyla 16 ha (hektar) ve 9 ha yüzölçüme sahiptir. Aliağa ilçesindeki daha çok tarım ve sanayi faaliyetlerinde kullanmak için oluşturulmuş yapay göller de mevcuttur. Bu göllerden en büyüğü ise Güzelhisar Barajı'dır.

Güzelhisar Çayı üzerinde kurulmuş olan Güzelhisar Barajı, 1975-1981 yıllarında içme ve sanayi suyu temini amacıyla inşa edilmiştir (Şekil 28; Foto 28). Güzelhisar Grabeni'nin doğu ucunda, graben alanı ile tepelik alanın temas noktasında yer alan baraj setinin gövde dolgusu toprak ve kayadan oluşmaktadır.

Gövde hacmi 3.205x10³ m³ olan barajın temelden yüksekliği 89 m, talvegden yüksekliği 77 m, göl alanı 5.80 km² ve göl hacmi ise 158 hm³'tür. Barajdan yıllık 126 hm³ içme suyu elde edilmektedir. Güzelhisar Barajı'ndan Aliağa'nın yanı sıra gerek duyulduğunda İzmir ilinin içme suyu ihtiyacı ile Petkim Petrokimya Tesislerinin su ihtiyacının önemli bir bölümü karşılanmaktadır.

Aliağa ilçesinde yer alan bir başka yapay göl ise Çıtak Göleti'dir (Şekil 28). Çıtak Mahallesi'nin yaklaşık 2 km batısında Yörük Deresi üzerine kurulan bu baraj, toprak dolgu şeklinde inşaa edilmiş olup, temelden 72 m, talvegden de 76 m yüksekliğindedir. Gövde dolgu hacmi toplam 559.299 m³ olan Çıtak Göleti'nde 1.040.000 m³ su depolanmakta olup, bu su vasıtasıyla 1690 dekar tarım arazisi sulanmaktadır.

2 Tablo, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü E. İ. E. İ. Rasat Yıllıkları 1963-1973 verilerinden edinilen bilgiler doğrultusunda oluşturulmuştur.

Foto 27. Aliaga ilçesindeki Boz Göl'den bir görünüm.

Foto 28. Aliaga ilçesinin doğu sınırında konumlanan Güzelhisar Barajı'ndan bir görünüm.

Aliağa ilçesindeki diğer bir yapay göl de Yenişakran Göleti'dir (Şekil 28; Foto 29). Bahçedere Mahallesi'nin batısında yer alan Bahçe Dere üzerinde inşaa edilen bu göletin depolama hacmi 0.439 hm³, sulama alanı ise 61 ha'dır.

Daha henüz tamamlanmamış olan Kalabak Göleti, Aliağa ilçesindeki diğer önemli bir yapay göldür. Kalabak Mahallesi'nin yaklaşık 600 m kuzeybatısında akışını sürdüren Hamamlı Deresi üzerinde yapılmaktadır. Talvegden 38 m yüksekliğinde kaya

Foto 29. Aliağa ilçesindeki Yenişakran Göleti'nden bir görünüm.

dolguıyla inşa edilen bu gölet sayesinde çevredeki 970 dekarlık tarım toprağı sulanabilir vaziyete kavuşacağı tahmin edilmektedir.

Ayrıca Aliağa ilçesinde doğrudan hayvancılık faaliyetlerinin yapıldığı bazı kırsal alanlarda hayvan sahipleri tarafından yapay göl şeklinde oluşturulmuş sarnıçlar da

bulunmaktadır (Şekil 28; Foto 30; 31). Bu bağlamda özellikle Karahasan Dağı'nın batı yamaçlarında bu şekilde ortaya çıkmış irili ufaklı çok sayıda sarnıç dikkat çekmektedir. Yine Aliağa'da Nemrut Koyu'nun güneyinde yayılış gösteren demir-çelik fabrikalarına ait sahada sanayi faaliyetlerinde kullanılmak üzere oluşturulmuş küçük bir gölet vardır.

Foto 30. Aliağa ilçesinde Çoraklar-Kalabak arasındaki sarnıçlardan bir görünüm.

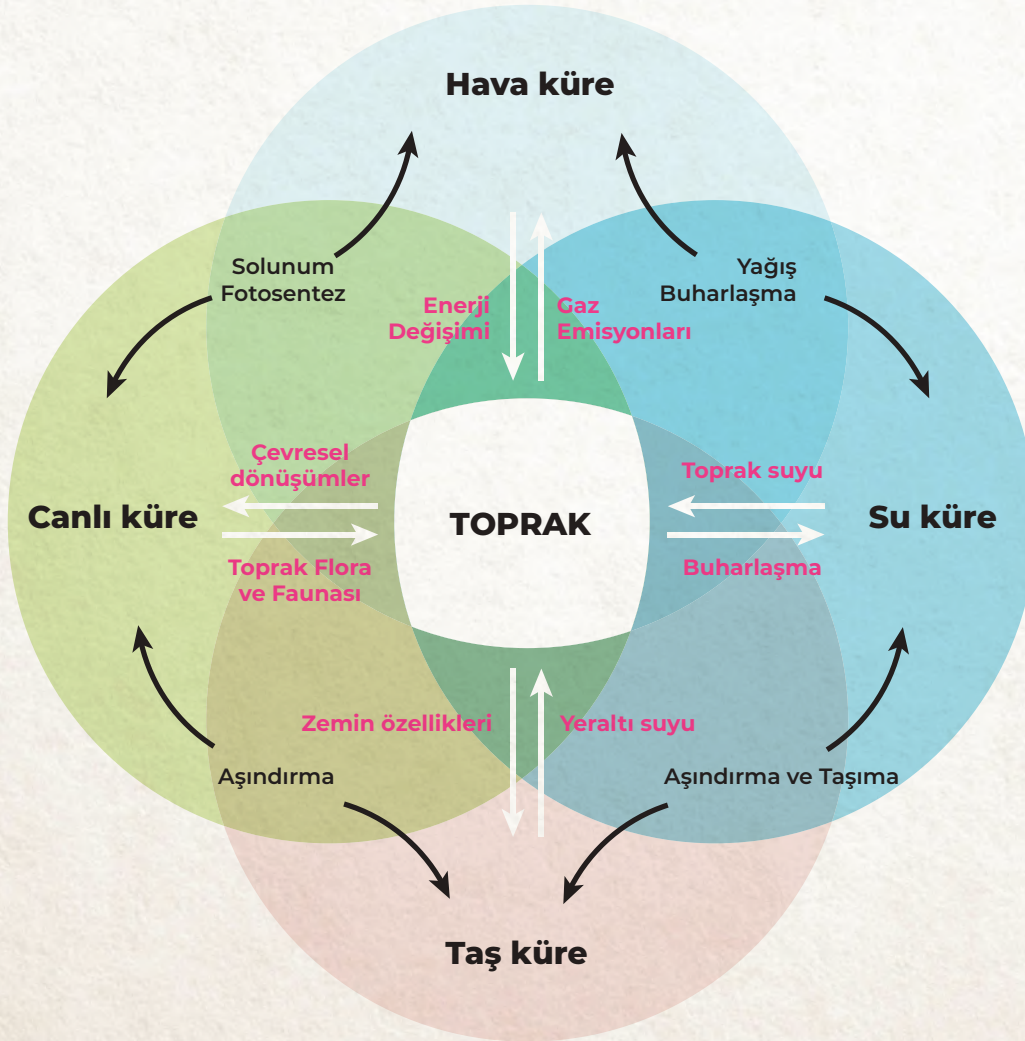

Foto 31. Aliağa ilçesinde Yüksekköy civarındaki sarnıçlardan bir görünüm.

6. Toprak Özellikleri

Yeryüzündeki tüm karasal ekosistemlerdeki yaşamın, başlıca besin kaynağı ortamı şeklinde değerlendirilen toprak, temel ihtiyaçlarının sağlandığı ve yenilenmesi mümkün olmayan doğal kaynaklardan birisidir. Doğal sistemi oluşturan kürelerle doğrudan

ilişkili bir özellik gösteren bu canlı yapı, temel toprak oluşum süreçlerine ve arazi kullanımına bağlı olarak karakter kazanır (Şekil 29). Dolayısıyla genel toprak özelliklerinin açıklanması ve mekânsal dağılışlarının incelenmesi çok önemlidir.

Şekil 29. Toprak ve ilişkili olduğu doğal küreler.

Aliağa ilçesi, değişik tipte toprak türlerinin ve özelliklerinin yayılış gösterdiği bir coğrafyada bulunmaktadır. Sahadaki coğrafyanın ana karakterini teşkil eden iklim, ana materyal, topoğrafya, zaman ve canlılar (beşeri etkenler) gibi faktörlerin birlikte veya farklı oranda yaptığı katkılar neticesinde temel toprak özellikleri ve türleri belirmiştir (Şekil 30).

Toprak taksonomisine göre sahanın sıcaklık rejimi, yıllık ortalama toprak sıcaklığının (50 cm'deki) 15-22 °C arasında kalması ve ortalama yaz ile kış sıcaklığı arasındaki farkın ise 6 °C'den fazla olmasından dolayı thermic'tir. Sahadaki toprak nem rejimi ise toprağın ardışık şekilde 45 günden fazla yaz gün dönümünden (21 Haziran) sonra kuru, kış gün dönümünden (21 Aralık) sonra da nemli olması nedenleriyle xeric'tir.

Aliağa ilçesinde egemen olan sıcaklık ve nem rejimi altında çeşitli toprak ordoları gelişmiştir. Bu bağlamda sahada; alfisol, andisol, entisol, mollisol, vertisol ve inceptisol türünde topraklar yayılış göstermektedir (Şekil 30).

Alfisoller, genellikle A-C profillerine sahip olan topraklardır. Yılın birçok ayında kuru nitelikte olan bu topraklar, serin devrelerde ise nemlidir. Aliağa ilçesinin kuzeyindeki alçak tepelik ve platoluk alanlarda yayılış gösteren Alfisoller, farklı zamanlara ait karbonatlı kayalar üzerinde gelişmiştir (Foto 32).

Yüksek geçirgenlik ve düşük su tutma kapasitesine sahip olan Andisoller, ilçe arazisinin litolojik temelinde yer alan bazalt, tüf ve aglomera gibi volkanik formasyonların yayılış sahalarında izlenmektedir. A ve C horizonuna sahip olan bu topraklar, kumlu

Foto 32. Aliağa ilçesindeki Alfisol türünden topraklardan bir görünüm.

veya kumlu balçık tesktüründedir. Organik maddenin az olduğu bu topraklar genellikle verimsiz bir özelliktedir.

Aliağa ilçesinde devamlı birikime maruz kalan ova ve vadi tabanlarında profil özellikleri tam manasıyla gelişmemiş Entisoller yayılış gösterir. Genellikle sahanın en verimli tarım arazilerini oluşturan bu topraklar, bazı sahalarda drenaj sorunları ile karşı karşıya kalmaktadır. A ve C profil yapısına sahip bu topraklarda, pamuk, mısır, üzüm, tahıl, sebze ve meyve tarımı yoğun bir şekilde sürdürülmektedir. Ancak bazı alanlarda sanayi tesisleri ve yerleşmenin baskısına maruz kalan Entisoller, hem alansal olarak daralmakta hem de gün geçtikte daha verimsiz bir karakter kazanmaktadır (Foto 33).

Gölsel kireçtaşı, kumtaşı, killi kireçtaşı, kumlu kireçtaşı, marn ve konglomera birikmesiyle oluşan Neojen formasyonları üze-

rinde izlenen Mollisoller, hemen hemen bütün özelliklerini yüksek oranda kireç içeren ana materyalden temin etmektedir. Genellikle A-B-C profil özellikleri gösteren bu topraklar, kızilçam ve maki türünden bitki örtüsü altında yayılış göstermektedir.

Aliağa ilçesindeki zengin killi gölsel depolar üzerinde beliren vertisoller, koyu renkli bir A horizonuna sahip olup, A-B-C horizonlarının geliştiği derin topraklardır. Bünyelerinde bol miktarda kil bulunduğu için ağır bünyeli bir karakter gösteren bu topraklar, hafif eğimli sahalarda bulunmaktadır.

Ana materyalin kaba bünyeli veya yumuşak tortul depolarından, bitki örtüsünün ise orman, çalı ve ot formasyonlarından oluştuğu yerlerde gelişen İnceptisoller, A-C profilli topraklardır. Genellikle yıkanmanın mevcut olduğu bu topraklarda pH alt horizonlara doğru inildikçe azalır.

Foto 33. Aliağa ilçesindeki Entisol türünden topraklardan bir görünüm.

İŞARETLER

- Tepe ve yükseltisi (m)
- Akarsu
- Göl / Baraj
- Eş yükselti eğrisi (m)

- İlçe sınırı
- Mahalle sınırı
- Yerleşme
- Yol hatları

Toprak Türleri / Serileri (Toprak Taksonomisi)

- Alfisol
- Entisol
- Vertisol
- Andisol
- Inceptisol
- Mollisol

Şekil 30. Aliağa ilçesindeki toprak türlerinin dağılışı.

7. Bitki Örtüsü Özellikleri

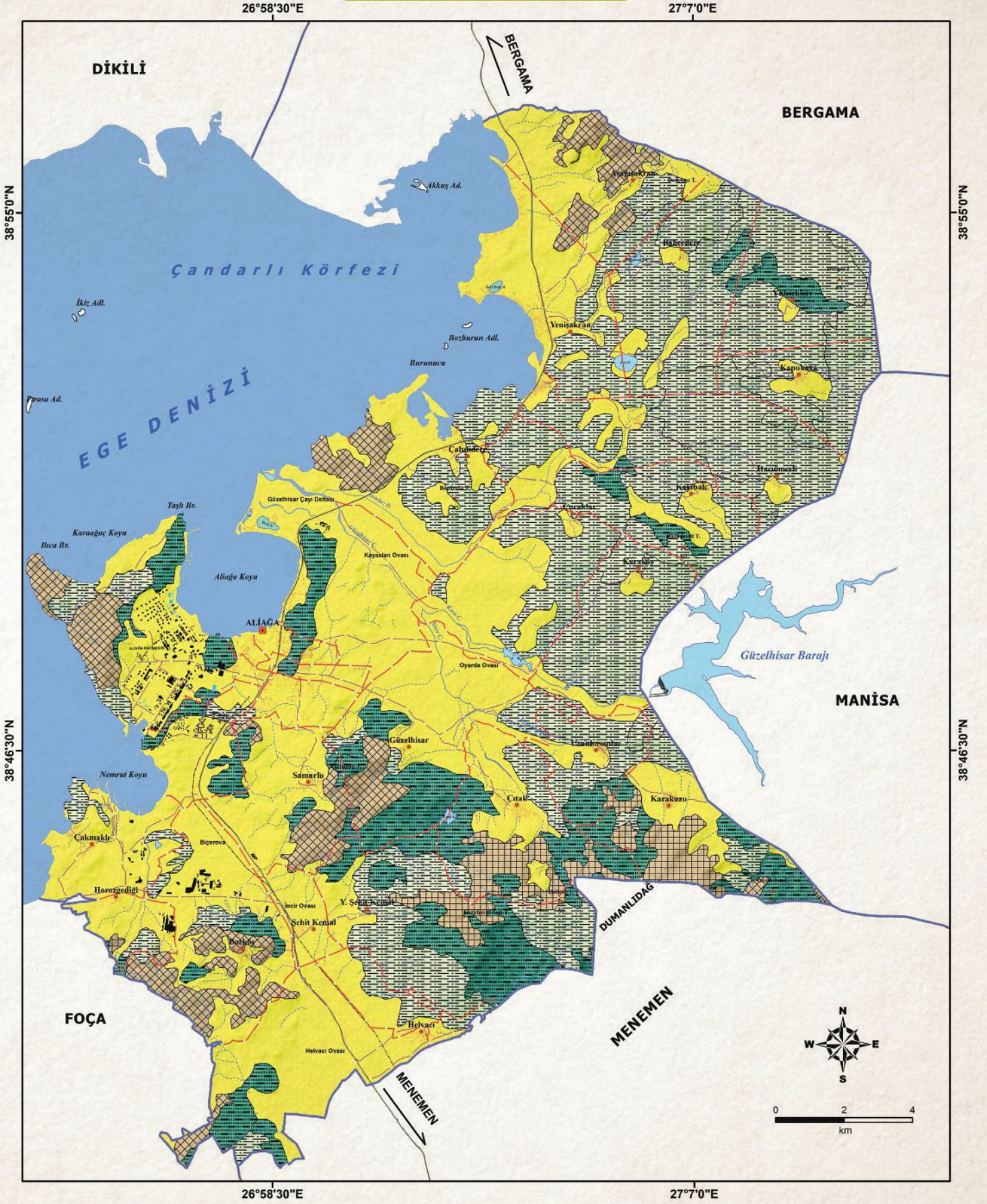
Bitki örtüsü, doğal sistemin en önemli elemanlarından biridir. İnsan ve mekan arasındaki ilişkinin merkezinde bulunan bu örtü, hava, su ve toprak gibi unsurları doğrudan veya dolaylı yollarla etkilemektedir (Şekil 31).

Aliağa ilçesi, bitki coğrafyası bakımından Akdeniz Flora Bölgesi içinde kalmaktadır. Bitki örtüsünün dağılışı ve ekolojik şartları üzerinde iklim, yüzey şekilleri, zeminin tabiatı ve toprak yapısı gibi doğal faktörlerin yanı sıra beşeri faktörlerin de önemli etkisi bulunmaktadır. Aliağa'da orman, maki ve

garig formasyonlarına ait türler bitki örtüsünü oluşturmaktadır (Şekil 32). Kuru ormanlardan oluşan ormanlık alanlar antropojen etkilerle çoğu yerde tahrip edildiklerinden genellikle dar ve parçalı vaziyette araziye dağılmışlardır. Bundan dolayı ilçe arazisindeki ormanlık sahalar diğer bitki formasyonlarına göre daha az yer kaplamaktadır. Kızılçam (*Pinus brutia*), fıstık çamı (*Pinus pinea*), palamut meşesi (*Quercus sp, macrolepis*) ve mazı meşesi (*Quercus infectoria*) orman formasyonunu oluşturan başlıca türlerdir (Şekil 32).

Şekil 31. Bitki örtüsünün doğal sistemdeki yeri.

İŞARETLER

- Tepe ve yükseltisi (m)
- Akarsu
- Göl / Baraj

- İlçe sınırı
- Mahalle sınırı
- Yerleşme
- Yol hatları

- Bitki Formasyonları**
- Kuru Orman Formasyonu
 - Maki Formasyonu
 - Garig Formasyonu
 - Tarım Alanları ve boş sahalar

- Bitki Türleri**
- Kızılcām (*Pinus brutia*)
 - Meşe (*Quercus*)
 - Abdestbozan (*Poterium spinosum*)
 - Laden (*Cistus*)

Şekil 32. Aliağa ilçesinin doğal bitki örtüsü haritası.

Ormanların tahrip edildiği alanlarda maki formasyonu geniş yayılış göstermektedir (Şekil 32; Foto 34; 36; 37). Kermes meşesi (*Quercus coccifera*), katran ardıcı (*Juniperus oxycedrus*), akçakesme (*Phillyrea latifolia*), katırtırnağı (*Spartium junceum*), menengiç (*Pistacia terebinthus*), palamut meşesi (*Quercus ithaburensis sp. macrolepis*) ve ahlat (*Pirus elaea grifolia*) sahadaki maki formasyonunu oluşturan öncelikli bitki türleridir. Bu türlere dere yataklarında mersin (*Myrtus no-*

bilis), defne (*Laurus nobilis*), erguvan (*Cercis siliquastrum*), laden (*Cistus*), hayıt (*Vitex agnus-castus*) ve zakkum (*Nerium oleander*) bitkileri de karışmaktadır.

Garig formasyonunu meydana getiren bitki türleri ateş dikenini (*Pyracantha coccinea*), karaçalı (*Paliurus spina christii*), abdestbozan (*Poterium spinosum*), kekik (*Thymus vulgaris*), kermes meşesi (*Quercus coccifera*), laden (*Cistus*) ve akçakesme (*Phillyrea latifolia*)'dir (Şekil 32; Foto 35; 38; 39).

Foto 34. Aliağa ilçesindeki makilik alanlardan bir görünüm.

Foto 35. Aliağa ilçesindeki garig sahalarından bir görünüm.

Foto 36. Aliağa ilçesindeki maki türlerini oluşturan bitkilerden bir görünüm.

Foto 37. Aliağa ilçesinde yoğun hayvan otlatması yüzünden otlatma konisi biçimini kazanan bitkilerden (Akçakesme) bir görünüm.

Foto 38. Aliağa ilçesindeki garig türlerini oluşturan abdestbozan bitkisinden bir görünüm.

Foto 39. Aliağa ilçesinde bitki örtüsünün genel görünümünden bir enstantane.

8. Nüfus ve Yerleşme Özellikleri

Belirli bir alanda ve belirli bir zamanda yaşayan insan sayısı nüfus olarak tanımlanırken, bu nüfusunun barınmak amacıyla oluşturduğu meskenlerin içinde bulunduğu yaşam ortamı da yerleşme olarak açıklanmaktadır (Şekil 33). Nüfus ve yerleşme özellikleri, herhangi bir mekânla alakalı birçok konu hakkında fikir vermektedir. Zira hem nüfus hem de yerleşme özelliklerinin ayrıntılı bir şekilde tespit edilmesi, karşılaştırmalar ve yönlendirmeler yaparak, sürdürülebilir bir kalkınmanın sağlanabilmesi için önem arz etmektedir.

Aliağa ve yakın çevresinde uygarlık tarihi yaklaşık 8 bin yıl önce başlamıştır. Bu uzun tarihi süreç, sahanın nüfus ve yerleşme özellikleri bakımından oldukça köklü bir geçmişe

ve aynı zamanda zengin bir kültürel birikime sahip olmasını da beraberinde getirmiştir.

Kuruluş özellikleri itibarıyla tarım, hayvancılık ve balıkçılık gibi temel geçim faaliyetlerine dayalı bir sosyo-ekonomik yapının şekillendiği Aliağa'nın yerleşme ismi "Ali Ağa" adında biri tarafından verilmiş olabileceği değerlendirilmektedir. Başlangıçta aynı isimle anılan bir çiftlik yerleşmesi formundan oluşan yerleşme çekirdeği, 1937 yılında Menemen'e bağlı bucak statüsü kazanmıştır. 1952'de Belediye teşkilatı kurulan Aliağa, 14 Ocak 1982 tarihli 2585 sayılı kanunun yürürlüğe girmesiyle de ilçe statüsüne kavuşmuştur.

Aliağa ilçesinde özellikle 1970'lerden itibaren gerek devlet, gerekse de özel sek-

Şekil 33. Nüfus ve yerleşme arasındaki ilişki.

tör yatırımlarıyla hızlı bir sanayileşme süreci yaşanmıştır. Bu süreçle birlikte Aliağa ilçesi, çok yakın bir süre zarfında önemli oranda nüfusu kendine çekmiştir. Nitekim 1935 yılında 8805 kişinin kayıtlı olduğu Aliağa ilçe nüfusu, 1950 yıllarında 11.303 kişiye, 1975 yılında 18.072 kişiye, 2000 yılında 57.192 kişiye, 2010 yılında 65.753 kişiye, 2016 yılında 91.026 kişiye ve 2017 yılında da

94.070 kişiye yükselmiştir (Tablo 3). Buna göre ilçe nüfusu 1935-1975 yılları arasında % 105.2 oranında (9.267 kişi) artarken, sanayileşmenin yaşandığı 1975-2017 yıllarında % 420.5 oranında (75.998 kişi) artmıştır. Zaten ilçede görülen bu nüfus hareketliliği, nüfus sayımı kayıtlarına ve yıllara göre nüfus dağılışı haritalarına da yansımıştır (Tablo 3; Şekil 34; 35; 36; 37; 38; 39).

Yerleşme Adı	Nüfus Sayım Yılları						
	1970	1980	1990	2000	2010	2016	2017
Aliağa (Merkez)	4.915	11.129	25.450	37.537	48.546	65.314	66.845
Aşağışakran	697	476	452	367	267	249	253
Bahçedere	167	181	144	93	81	8.111	9.315
Bozköy	737	665	731	1.687	695	853	597
Çakmaklı	266	517	576	915	731	673	665
Çaltılıdere	518	563	758	942	710	655	661
Çitak	774	759	908	892	698	570	538
Çoraklar	132	127	145	113	86	55	50
Güzelhisar	636	867	725	695	630	1.139	959
Hacıömerli	569	704	836	855	810	769	759
Helvacı	2.643	3.378	3.992	4.097	4.256	4.365	4.410
Horozgediği	351	601	625	745	351	327	310
Kalabak	561	589	533	504	410	417	413
Kapukaya	156	328	318	254	217	192	187
Karaköy	387	380	245	208	225	203	205
Karakuzu	918	891	898	829	738	609	609
Samurlu	518	492	545	527	481	425	700
Şehitkema1	482	428	933	688	915	897	882
Uzunhasanlar	336	387	398	391	328	287	271
Yenişakran	740	2.097	2.654	3.998	3.567	4.187	4.478
Yukarışehitkema1	-	-	-	646	822	841	811
Yüksekköy	256	254	284	209	189	158	152
TOPLAM	16.759	25.813	42.150	57.192	65.753	91.026	94.070

Tablo 3. Aliağa ilçesinde nüfusun gelişimi³.

3 Tablo, Türkiye İstatistik Kurumundan alınan veriler doğrultusunda oluşturulmuştur.

İŞARETLER

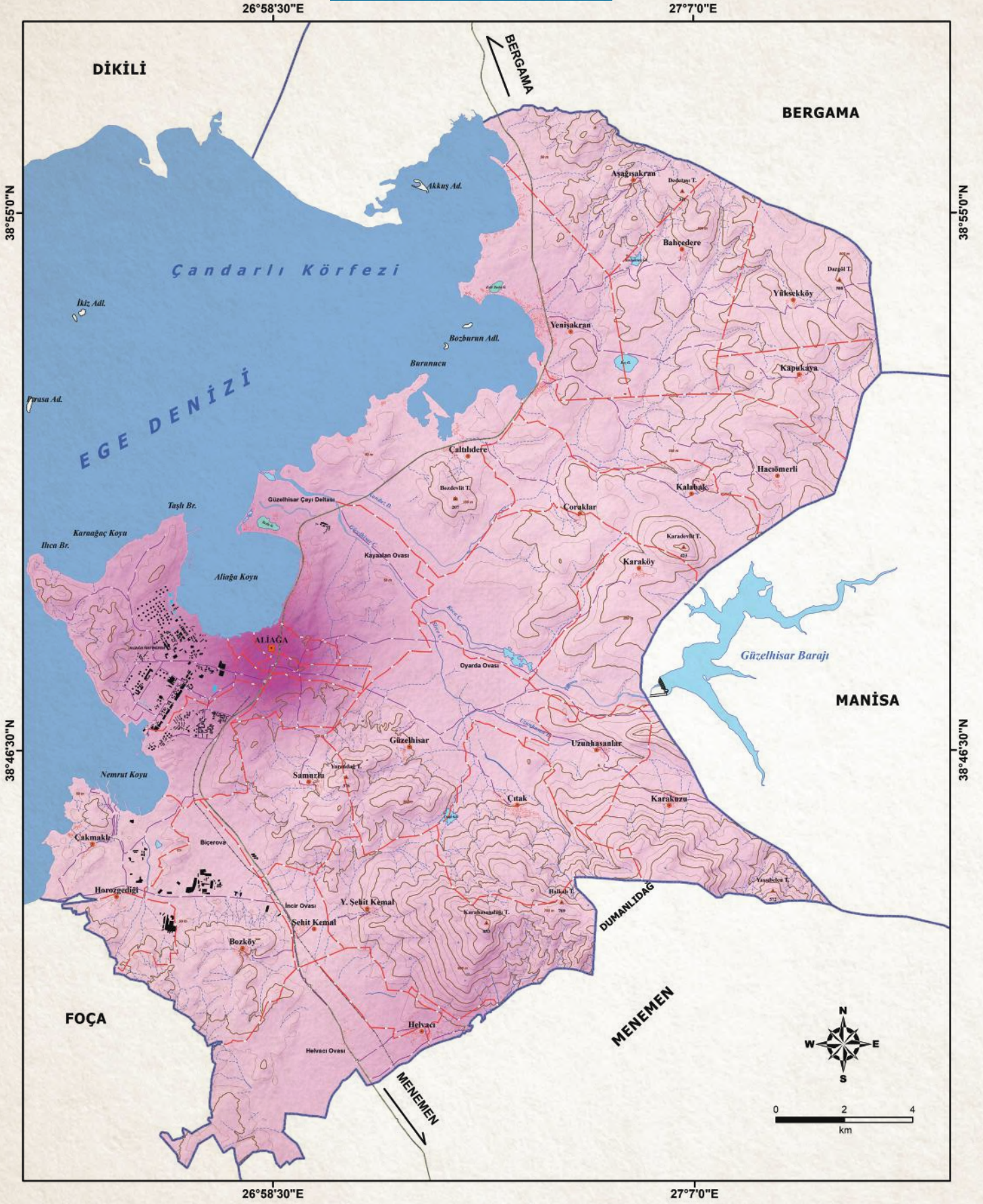
- Tepe ve yükseltisi (m)
- Akarsu
- Göl / Baraj
- Eş yükselti eğrisi (m)

- İlçe sınırı
- Mahalle sınırı
- Yerleşme
- Yol hatları

Nüfus (1970)

- 4915 (Aliğa / Merkez)
- Kişi / Yerleşim Alanı
- 132 (Çoraklar)

Şekil 34. Aliğa ilçesinin 1970 yılı nüfus dağılışı haritası.

İŞARETLER

- Tepe ve yükseltisi (m)
- Akarsu
- Göl / Baraj
- Eş yükselti eğrisi (m)

- İlçe sınırı
- Mahalle sınırı
- Yerleşme
- Yol hatları

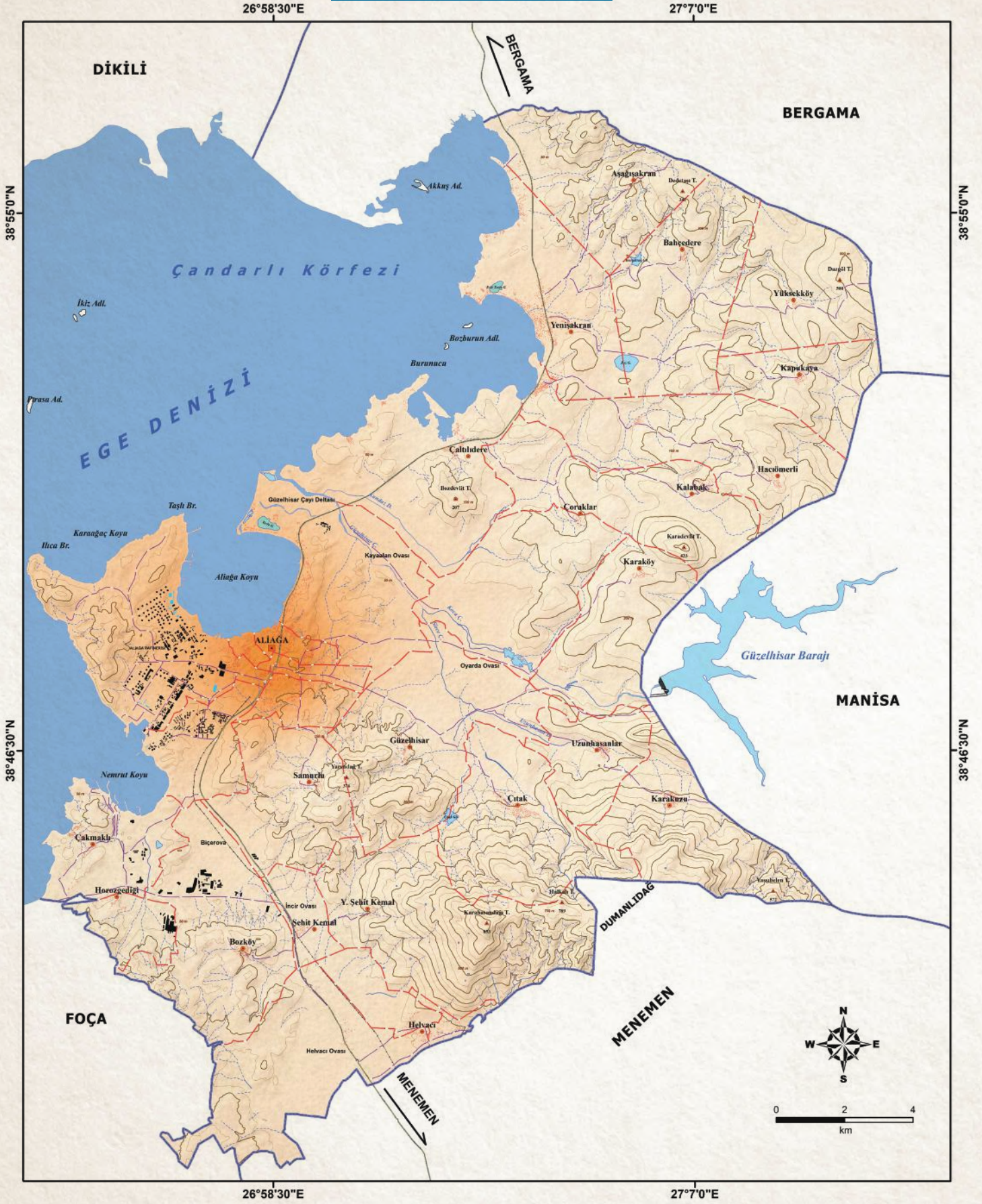
Nüfus (1980)

- 11129 (Aliğa / Merkez)
- Kişi / Yerleşim Alanı
- 127 (Çoraklar)

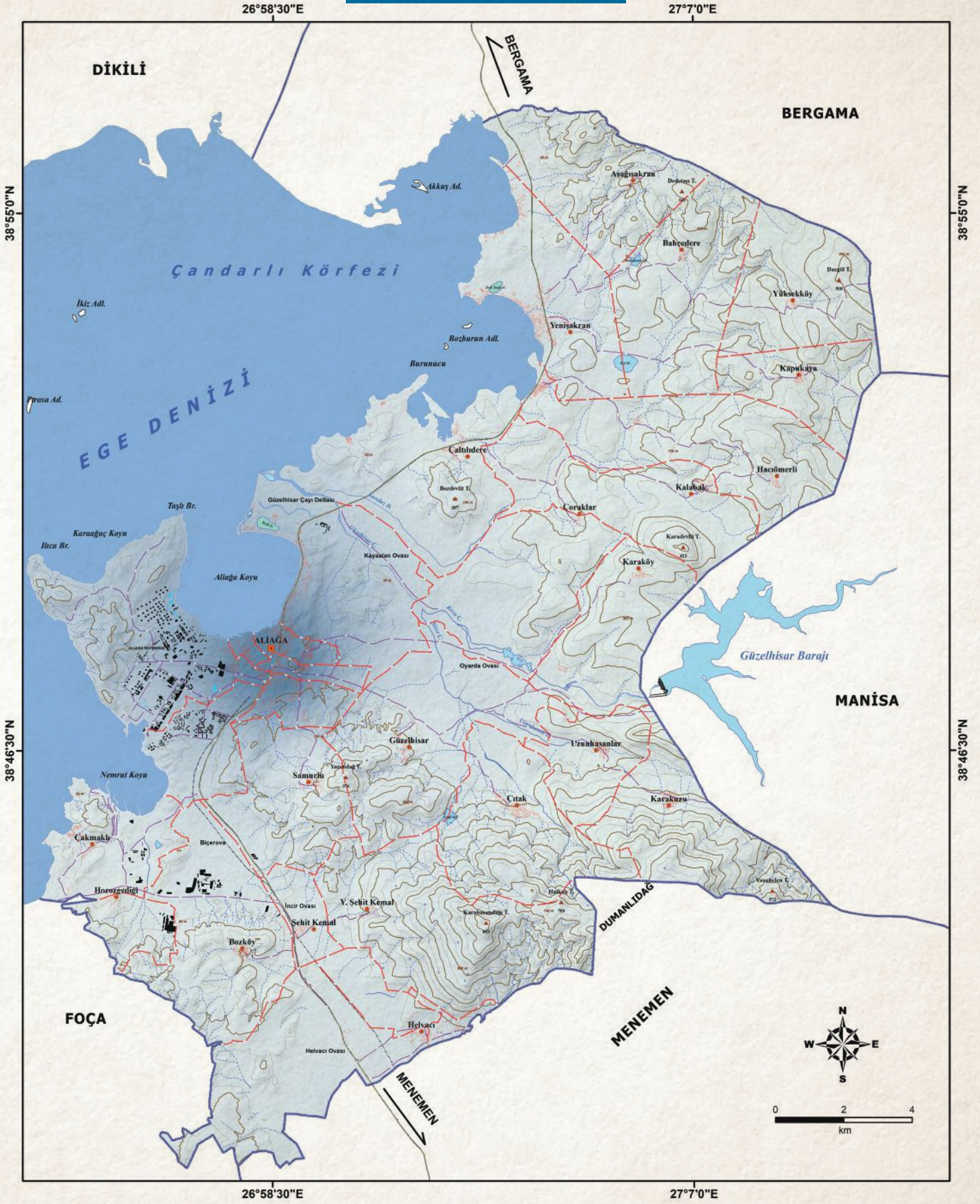
Şekil 35. Aliğa ilçesinin 1980 yılı nüfus dağılışı haritası.

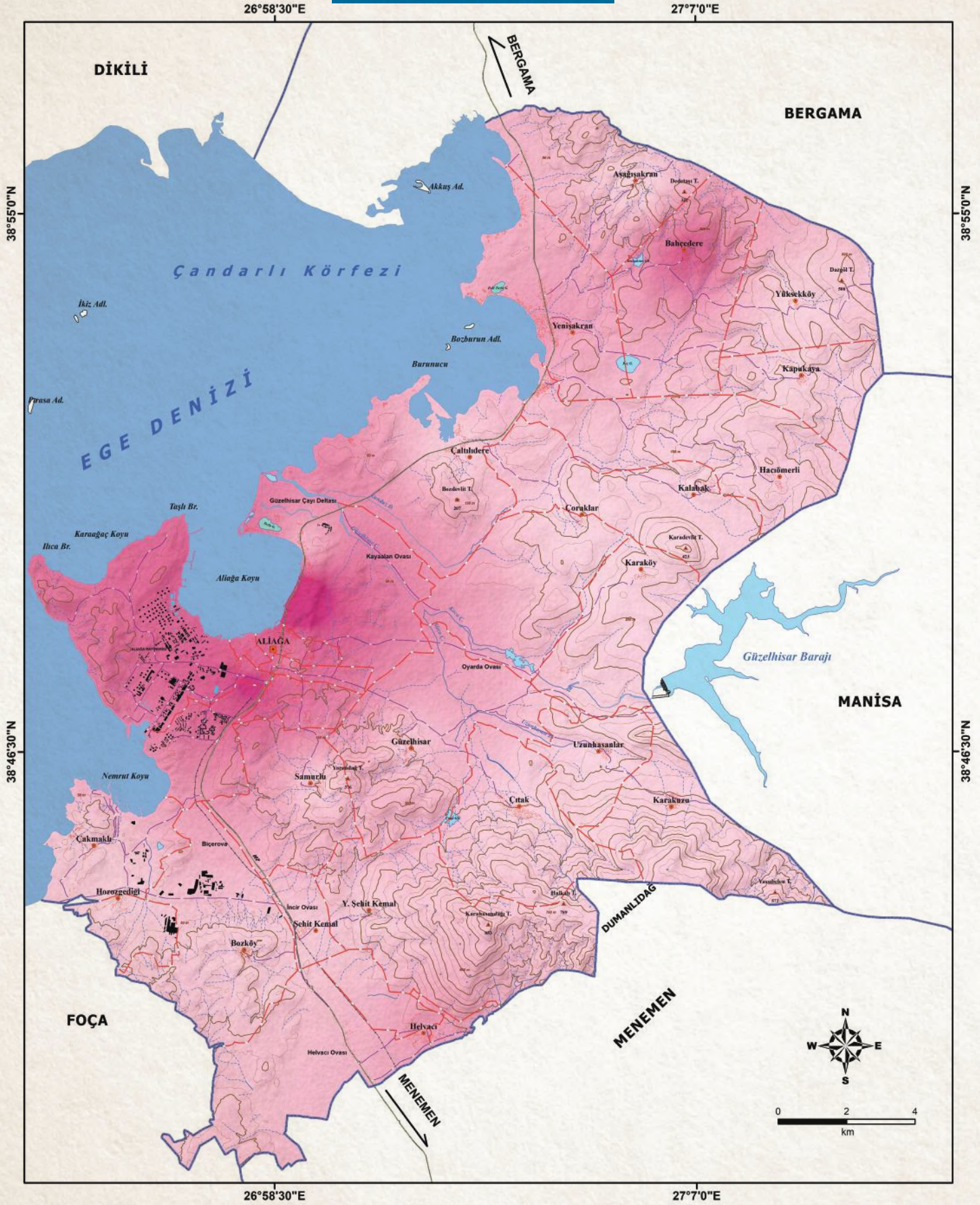
Şekil 36. Aliağa ilçesinin 1990 yılı nüfus dağılışı haritası.

Şekil 37. Aliağa ilçesinin 2000 yılı nüfus dağılışı haritası.

Şekil 38. Aliağa ilçesinin 2010 yılı nüfus dağılışı haritası.

İŞARETLER

- Tepe ve yükseltisi (m)
- Akarsu
- Göl / Baraj
- Eş yükselti eğrisi (m)

- İlçe sınırı
- Mahalle sınırı
- Yerleşme
- Yol hatları

Nüfus (2017)

- 66845 (Aliağa / Merkez)
- Kişi / Yerleşim Alanı
- 50 (Çoraklar)

Şekil 39. Aliağa ilçesinin 2017 yılı nüfus dağılışı haritası.

Son istatistiklere göre (2017) Aliağa ilçe nüfusunun %71.1'i (66.845 kişi) şehir, %28.9'u (27.225 kişi) kır nüfusundan oluşmaktadır. İlçe nüfusunun $\frac{3}{4}$ 'ünün kırsal kesime göre birçok açıdan daha avantajlı durumdaki Aliağa'da yaşadığına işaret eden bu durum (Tablo 3), temel olarak kırsal yerleşmelerden kentsel yerleşime yönelik göçler nedeniyle ortaya çıkmıştır. İlçedeki kırsal nüfusun dağılışı ise geniş tarım ve mera arazilerinin varlığı, su kaynaklarına kolay erişim, ulaşım imkânları ve sanayi alanlarının konumu gibi çeşitli türden faktörlere bağlı olarak şekillenmiştir. Dolayısıyla temel geçim

kaynağı tarım ve hayvancılık faaliyetlerine dayanan kırsal yerleşmeler genellikle verimli ovalara yakın yamaç arazilerde veya akarsu vadi tabanlarında kurulmuşlardır (Foto 40; 41).

Aliağa ilçesine hem ilçe içinden hem de dışından yaşanan işçi göçleri sahadaki nüfusun cinsini ve yaş yapısını da etkilemiştir. 2017 yılında %55 (50.092 kişi) erkek ve %45 (40.934 kişi) kadın cinsiyet oranının yer aldığı ilçe nüfusu, daha çok 30-34 (%10.6) ve 35-39 (%10.0) yaş gruplarının hakim olduğu bir yapıya sahiptir (Şekil 40). Aliağa ilçesinin nüfus piramidine de yansıyan bu durum, İzmir ilinin

Foto 40. Aliağa ilçesinde nüfus yoğunluğunun genellikle yüksek olduğu kıyı şeridinden bir görünüm (Yenişakran civarı).

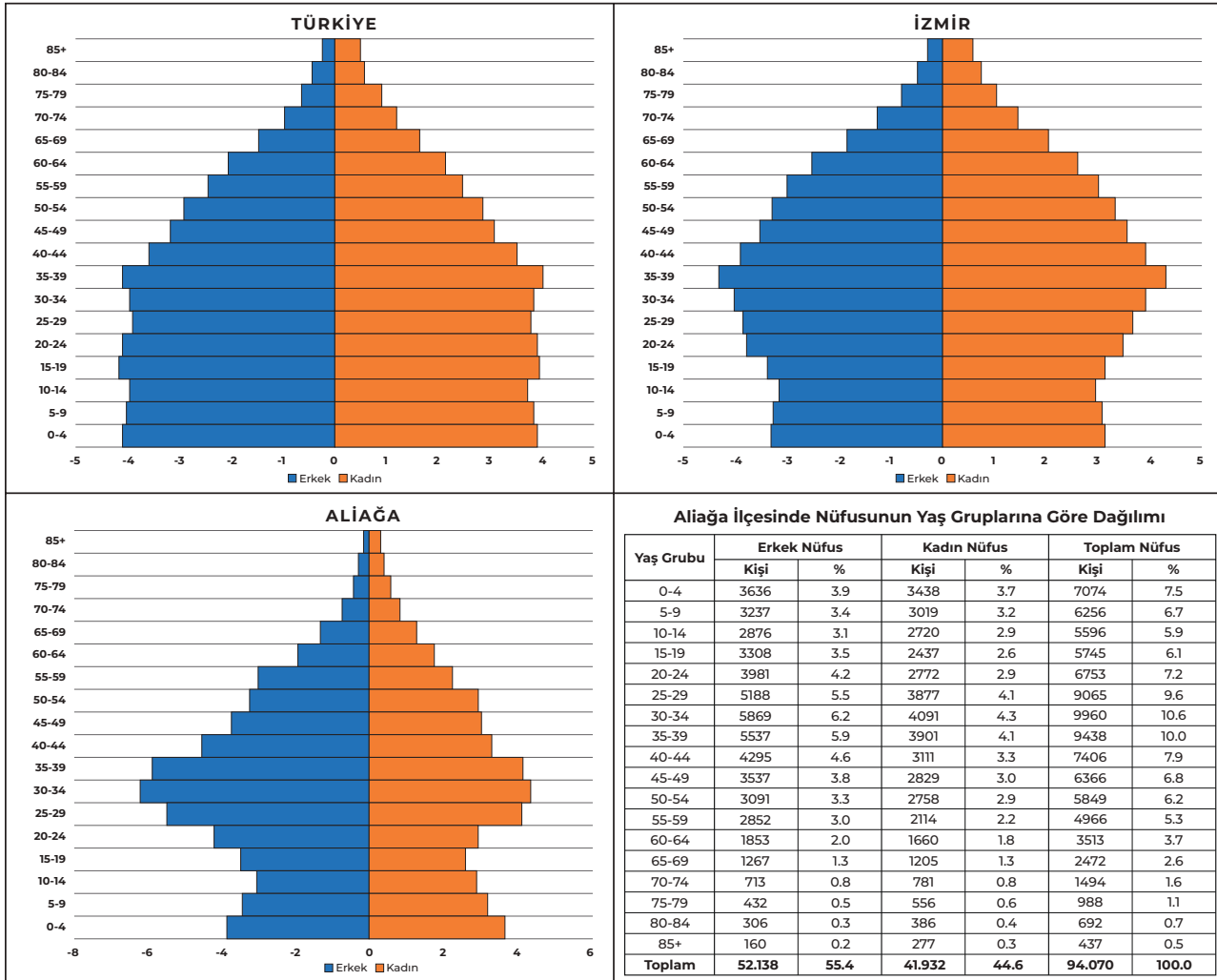
nüfus piramidine benzese bile Türkiye'nin nüfus piramidinden biraz farklıdır. Zira Aliağa nüfus piramidi ağırlıklı olarak çalışabilir karakterdeki faal nüfusun egemen olduğu bir şekil gösterir (Şekil 40). Ayrıca faal nüfus erkek nüfusta daha belirgindir (Şekil 40). Aliağa ilçesinde ağırlıklı olarak çalışmak için göç yoluyla gelmiş erkek nüfusun olduğu anlaşılmaktadır. Zaten ilçedeki erkek ve kadın nüfus dağılışı haritalarından da ilgili durumun açıklandığı şekilde olduğu anlaşılmaktadır (Şekil 41; 42).

Günümüzde Aliağa ilçesi idari olarak toplamda 30 mahalle statüsündeki yerleşme biriminden oluşmaktadır (Şekil 43). Bunlardan

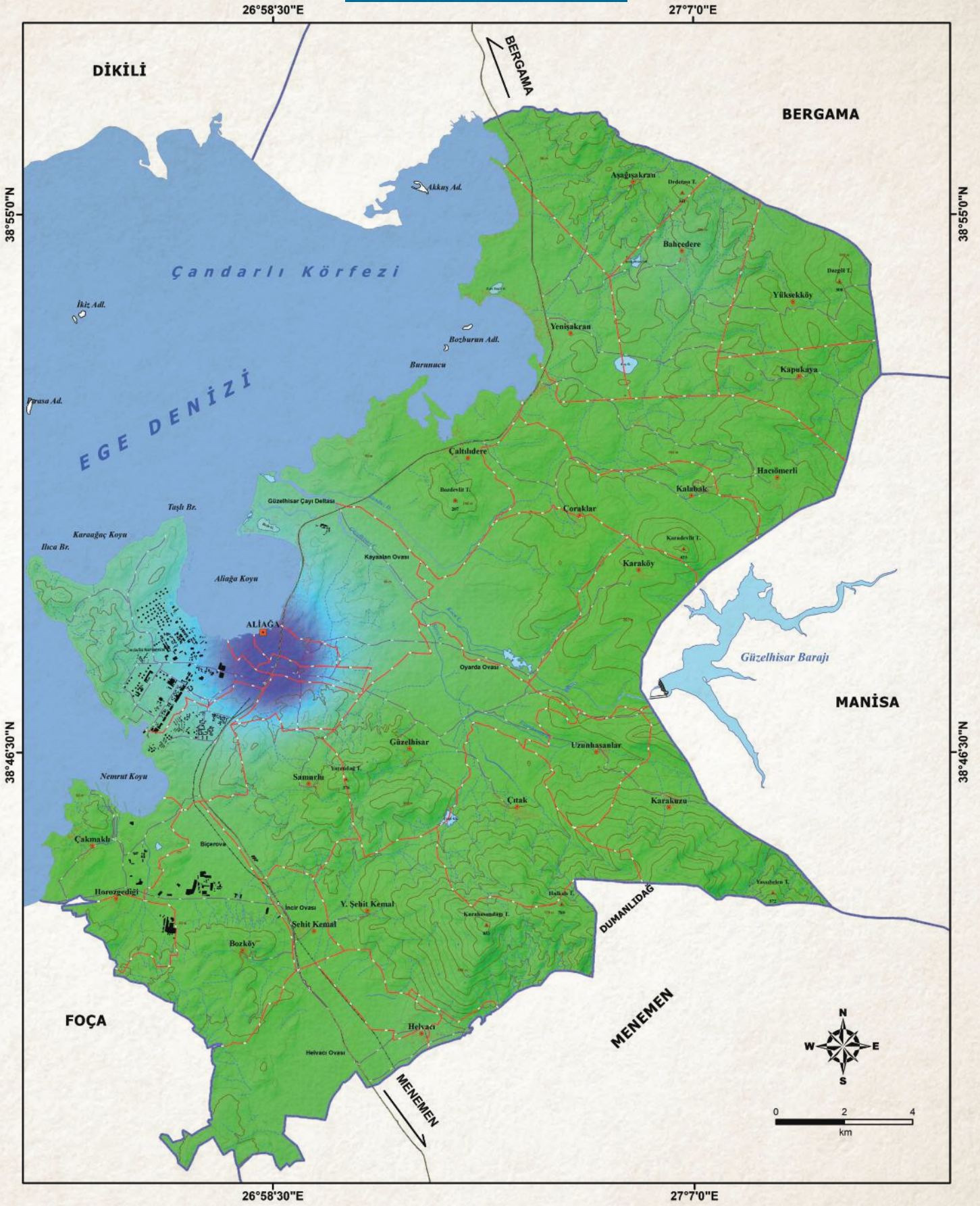
Atatürk, Siteler, Kazım Dirik, Kurtuluş, Kültür, Yalı ve Yeni mahalleleri Aliağa ilçesine, Fatih, B. Hayrettin Paşa ve Mimar Sinan mahalleleri ise Helvacı yerleşmesine ait mahallelerdir (Şekil 43). Aşağışakran, Bahçedere, Bozköy, Çakmaklı, Çaltılıdere, Çıtak, Çoraklar, Güzelhisar, Hacıömerli, Horozgediği, Kalabak, Kapukaya, Karaköy, Karakuzu, Samurlu, Şehitkema, Uzunhasanlar, Yukarı Şehitkema ve Yüksekköy ise doğrudan köy statüsünden mahalle statüsüne dönüştürülen yerleşim merkezleridir. Ayrıca Helvacı ve Yenişakran ise belde statüsünden mahalle statüsüne dönüştürülen yerleşim merkezleridir.

Foto 41. Aliağa ilçesinde nüfusun en düşük olduğu Çoraklar Mahallesinden bir görünüm.

Şekil 40. Türkiye, İzmir ve Aliağa ilçesinin 2017 yılı nüfus piramidleri.

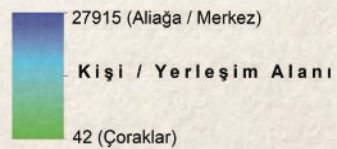

İŞARETLER

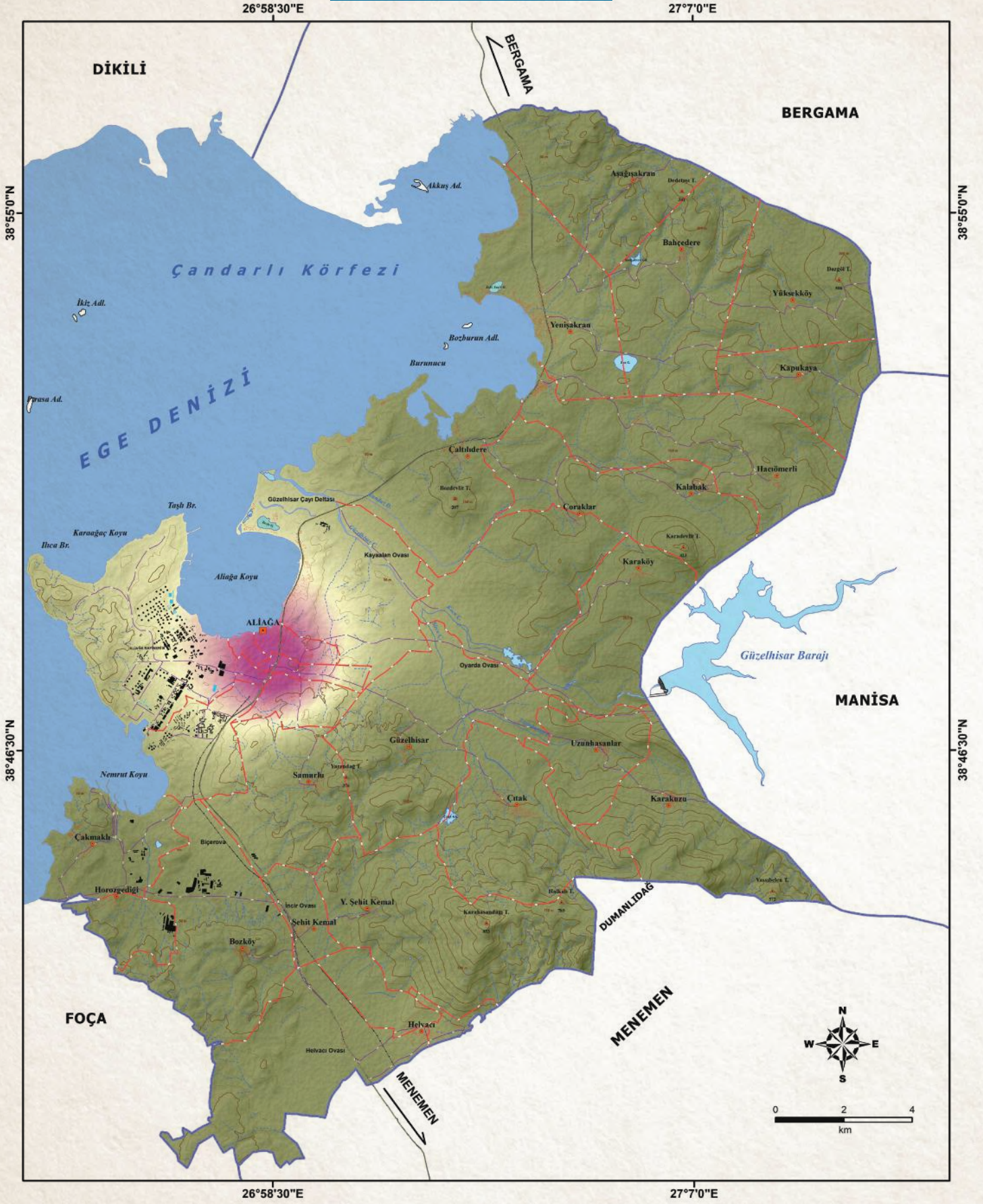
- Tepe ve yükseltisi (m)
- Akarsu
- Göl / Baraj
- Eş yükselti eğrisi (m)

- İlçe sınırı
- Mahalle sınırı
- Yerleşme
- Yol hatları

Erkek Nüfus

Şekil 41. Aliağa ilçesinin erkek nüfus dağılışı haritası.

İŞARETLER

- Tepe ve yükseltisi (m)
- Akarsu
- Göl / Baraj
- Eş yükselti eğrisi (m)

- İlçe sınırı
- Mahalle sınırı
- Yerleşme
- Yol hatları

Kadın Nüfus

- 26148 (Aliağa / Merkez)
- Kişi / Yerleşim Alanı
- 33 (Çoraklar)

Şekil 42. Aliağa ilçesinin kadın nüfus dağılışı haritası.

Şekil 43. Aliağa ilçesinin mahalle sınırları haritası.

9. Tarım ve Hayvancılık Özellikleri

Bitkisel ürünlerden yararlanmak amacıyla yapılan çalışmalar tarım, hayvansal ürünlerden faydalanmak için gerçekleştirilen faaliyetler de hayvancılık olarak adlandırılmaktadır. Sosyo-ekonomik yönden başlıca ekonomik geçim faaliyetlerinden birincil faaliyetlere dahil edilen tarım ve hayvancılık özellikleri, doğrudan veya dolaylı bir şekilde temel maddelerinin doğal çevreye bağlı olduğu bir karaktere sahiptir (Şekil 44).

Aliağa ilçesinde tarım ve hayvancılık günümüzde hala önemini koruyan önemli bir geçim kaynağıdır. İlçe arazisindeki alüvyal vadi tabanları ile ovalık alanlar tarımsal faaliyetlerin çeşitlilik sunduğu ve yoğunlaştığı mekanlara karşılık gelir. Buna karşın diğer yüksek ve engebeli sahalarda ise tarımsal faaliyetler azalmakta ve hayvancılık ön plana çıkmaktadır.

Şekil 44. Tarım ve hayvancılık özellikleri ve arasındaki ilişki.

Aliağa ilçesinde toplam arazi varlığının % 44.1'ini tarım arazileri teşkil etmektedir. İlçedeki en önemli tarım alanları; Güzelhisar Grabeni içinde kalan Güzelhisar Çayı Delta'sı, Kayaalan ve Oyarda ovaları ile Nemrut Koyu'nun güneyinde yer alan Biçerova, İncir ve Helvacı ovalarıdır (Foto 42). Sahada hemen hemen her türlü bitkinin zirai faaliyeti için uygun olan bu sahalarda, sulu ve kuru tarım metotları uygulanmaktadır. Ancak bu verimli tarım arazilerinin bir kısmı günümüzde sanayi tesisleri veya yerleşim alanları tarafından istila edilmiştir.

Aliağa ilçesinde 2017 yılı itibarıyla 5873 sığır, 27.519 koyun ve 4684 keçi bulunmaktadır (Tablo 4). Aliağa ilçesinde büyükbaş hayvan faaliyeti olarak sığır sayısı en fazla olan yerleşmeler; Karakuzu, Kalabak, Hacıömerli ve Çıtak mahalleleridir. İlçede küçükbaş hayvan varlığı bakımından koyun sayısı en fazla olan yerleşmeler; Karaköy, Aliağa (Merkez), Helvacı, Uzunhasanlar, Yüksekköy, Kapukaya ve Karakuzu, keçi sayısı en fazla olan yerleşmeler ise Karakuzu, Helvacı ve Samurlu mahalleleridir (Foto 43; Şekil 45; 46; 47; 48).

Foto 42. Aliağa ilçesindeki Kayaalan Ovası'ndan bir görünüm.

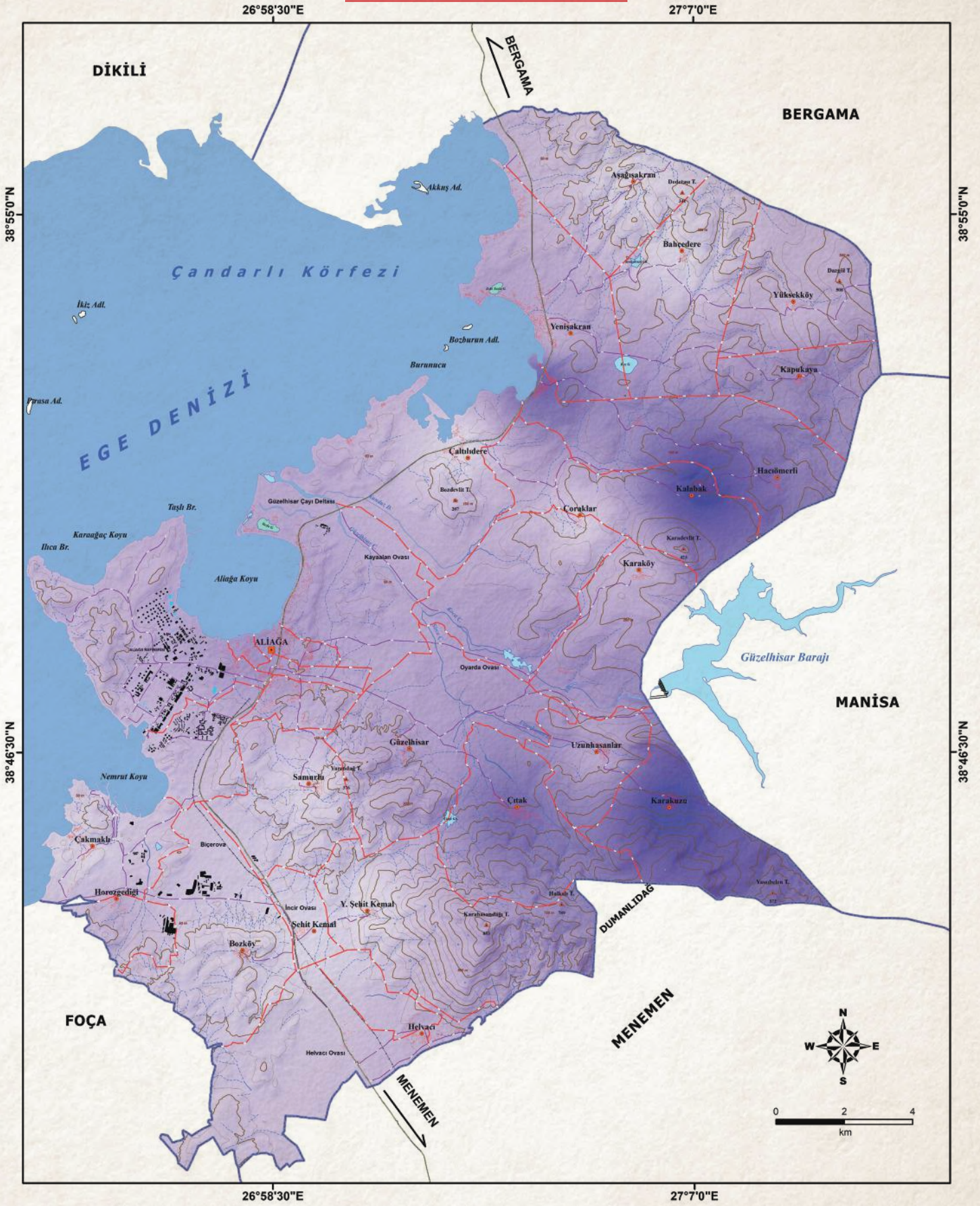

Foto 43. Aliağa ilçesindeki büyükbaş hayvancılık faaliyetlerinden bir görünüm.

YERLEŞME ADI	Sığır Sayısı	Koyun Sayısı	Keçi Sayısı	Toplam
Aliağa (Merkez)	375	2.467	381	3.223
Aşağışakran	30	154	58	242
Bahçedere	13	1.570	4	1.587
Bozköy	76	1.240	171	1.487
Çakmaklı	37	370	89	496
Çaltılıdere	15	859	365	1.239
Çıtak	630	1.125	150	1.905
Çoraklar	70	598	110	778
Güzelhisar	296	1.169	166	1.631
Hacıömerli	670	756	-	1.426
Helvacı	185	2.022	905	3.112
Horozgediği	202	796	21	1.019
Kalabak	970	1.529	-	2.499
Kapukaya	420	1.810	115	2.345
Karaköy	190	2.580	12	2.782
Karakuzu	980	1.800	1.100	3.880
Samurlu	44	1.087	603	1.734
Şehitkema1	5	877	10	892
Uzunhasanlar	257	1863	374	2.494
Yenişakran	215	772	-	987
Yukarışehitkema1	13	249	50	312
Yüksekköy	180	1.826	-	2.006
TOPLAM	5.873	27.519	4.684	38.076

Tablo 4. Aliağa ilçesinin büyükbaş ve küçükbaş hayvan sayısının yerleşmelere göre dağılışı⁴.

4 Tablo, Aliağa İlçe Tarım Müdürlüğünden alınan veriler doğrultusunda oluşturulmuştur.

İŞARETLER

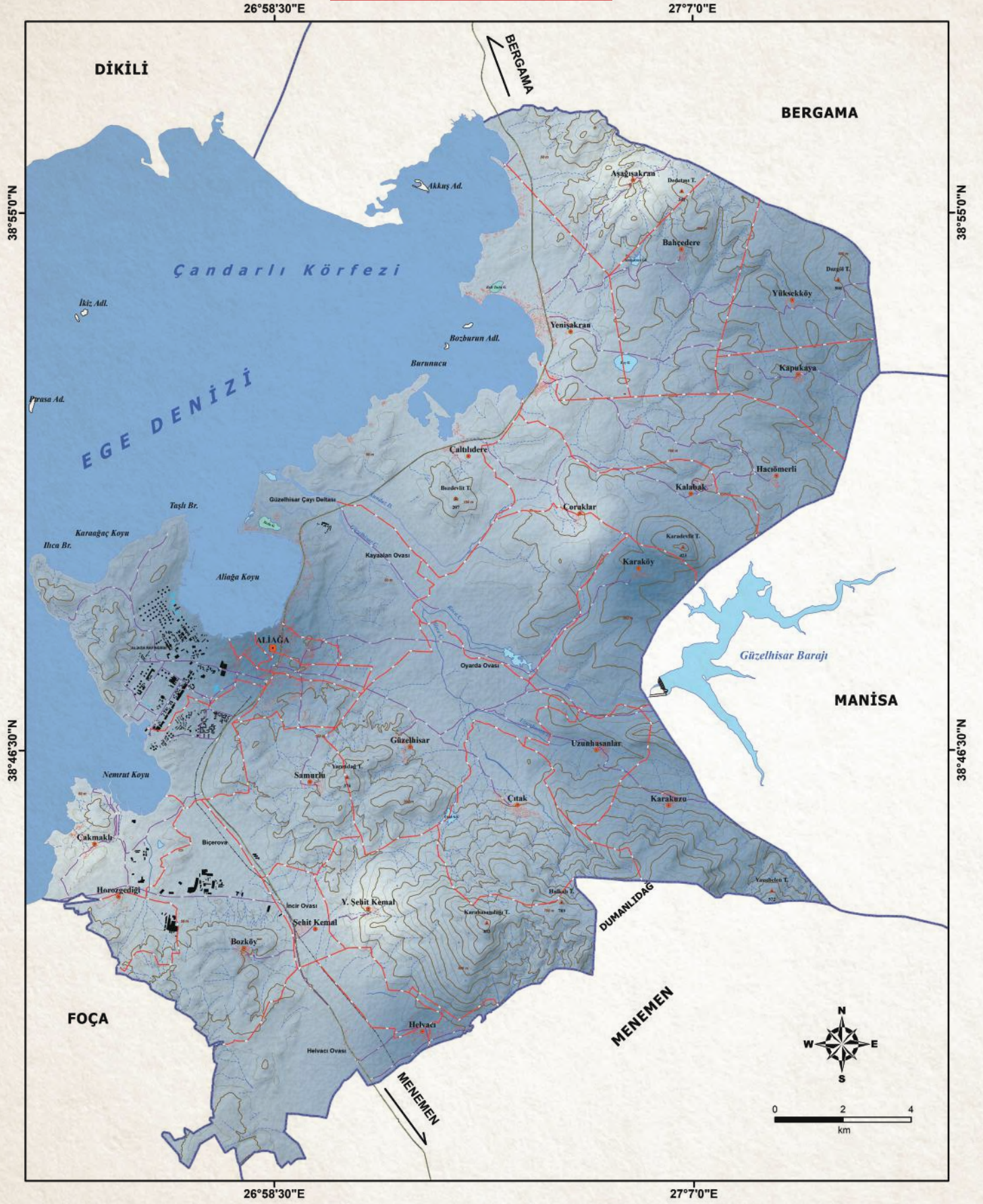
- Tepe ve yükseltisi (m)
- Akarsu
- Göl / Baraj
- Eş yükselti eğrisi (m)

- İlçe sınırı
- Mahalle sınırı
- Yerleşme
- Yol hatları

Büyükbaş Hayvan Sayısı (2017)

- 980 (Karakuzu)
- 5 (Şehit Kemal)

Şekil 45. Aliağa ilçesinde büyükbaş hayvan sayısı (sığır) yoğunluğunun dağılışı haritası.

İŞARETLER

- Tepe ve yükseltisi (m)
- Akarsu
- Göl / Baraj
- Eş yükselti eğrisi (m)

- İlçe sınırı
- Mahalle sınırı
- Yerleşme
- Yol hatları

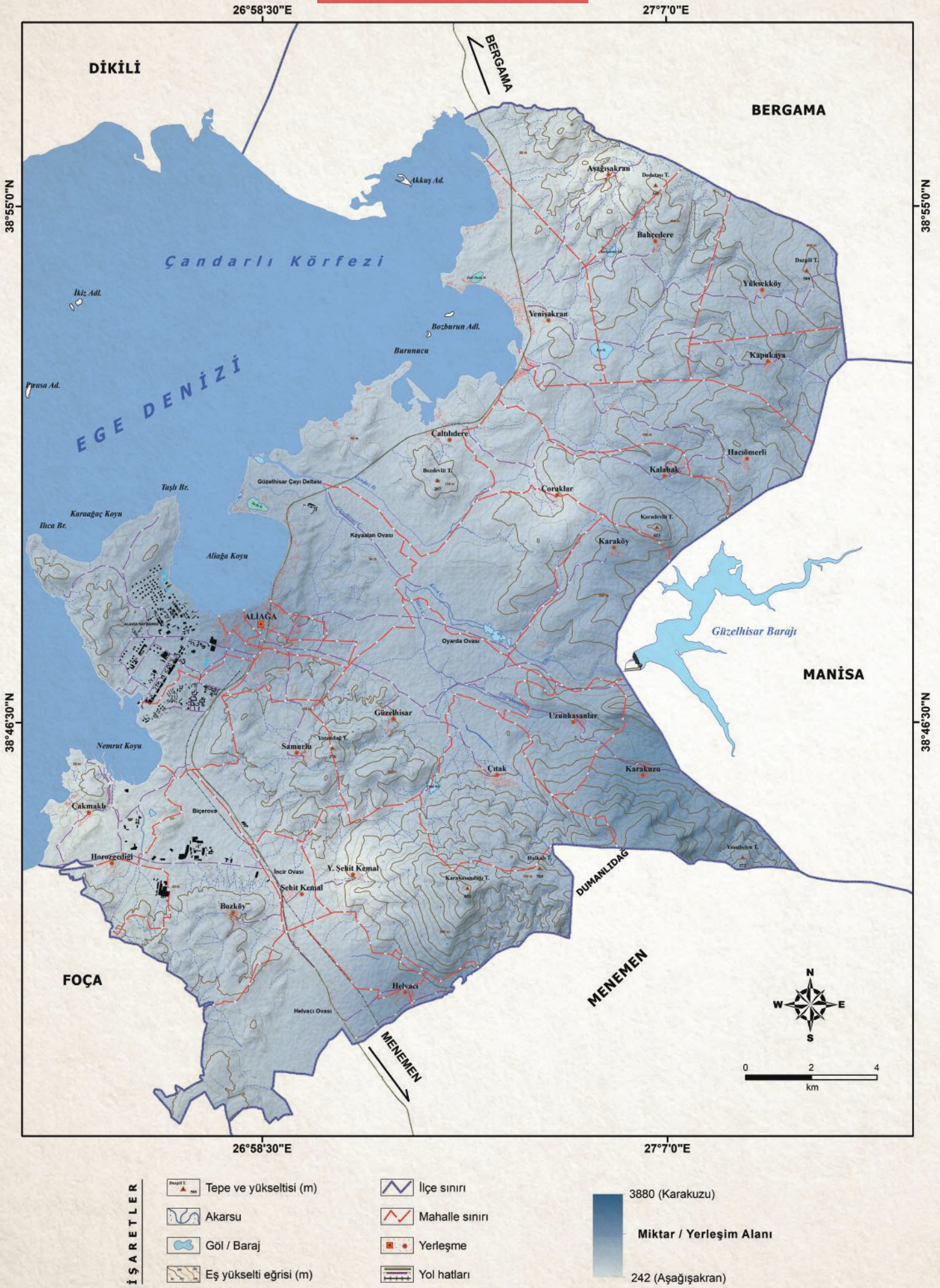
Koyun Sayısı (2017)

- 2580 (Karaköy)
- 154 (Aşağı Şakranlı)

Şekil 46. Aliağa ilçesinde koyun sayısı yoğunluğunun dağılışı haritası.

Şekil 47. Aliağa ilçesinde keçi sayısı yoğunluğunun dağılışı haritası.

Şekil 48. Aliğa ilçesinde toplam hayvan sayısının dağılışı haritası.

10. Arazi Kullanım Özellikleri

Arazi kullanımı, insanlığın arazi örtüsünden yararlanmasında anlamına gelmekte olup, arazi üzerinde gerçekleştirilen bütün uygulamaları kapsamaktadır. Yeryüzünün coğrafyasında yer alan hem doğal unsurları hem de bu unsurlarla ilişkili beşeri faaliyetleri ve uygulamaları içine alan bu anlayış biçimi, gerek topraktan tarım ve ormancılık için faydalanmayı gerek yerleşim yeri seçimi, ulaşım güzergahlarının tespiti, ticaret, sanat, endüstri, sanayi ve turizm vs. dahil olmak üzere coğrafi mekanın her türlü yönden kullanılmasıdır (Şekil 49).

Aliağa ilçesinde günümüzde en geniş sahada (% 26.28) egemen olan arazi kullanım sınıfı, 3.2.1. doğal çayırlardır (Tablo 5; Şekil 50). Sert ve engebeli yüzeylerde yer alan bu çayırlar daha çok bitki örtüsünün tahrip edildiği veya yoğun bir şekilde otlatmaya maruz kalarak gelişemediği sahalarda yayılış göstermektedir. İlçe arazisinin genellikle iç kesimlerdeki platoluk ve tepelik sahalarda izlenen bu arazi kullanım sınıfı, birçok yerde orman ve çalılık alanların tahribiyle ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla bu çayırlar antropojen step karakteri kazanmıştır (Foto 44; 45).

Şekil 49. Arazi kullanımı ve mekan arasındaki ilişki.

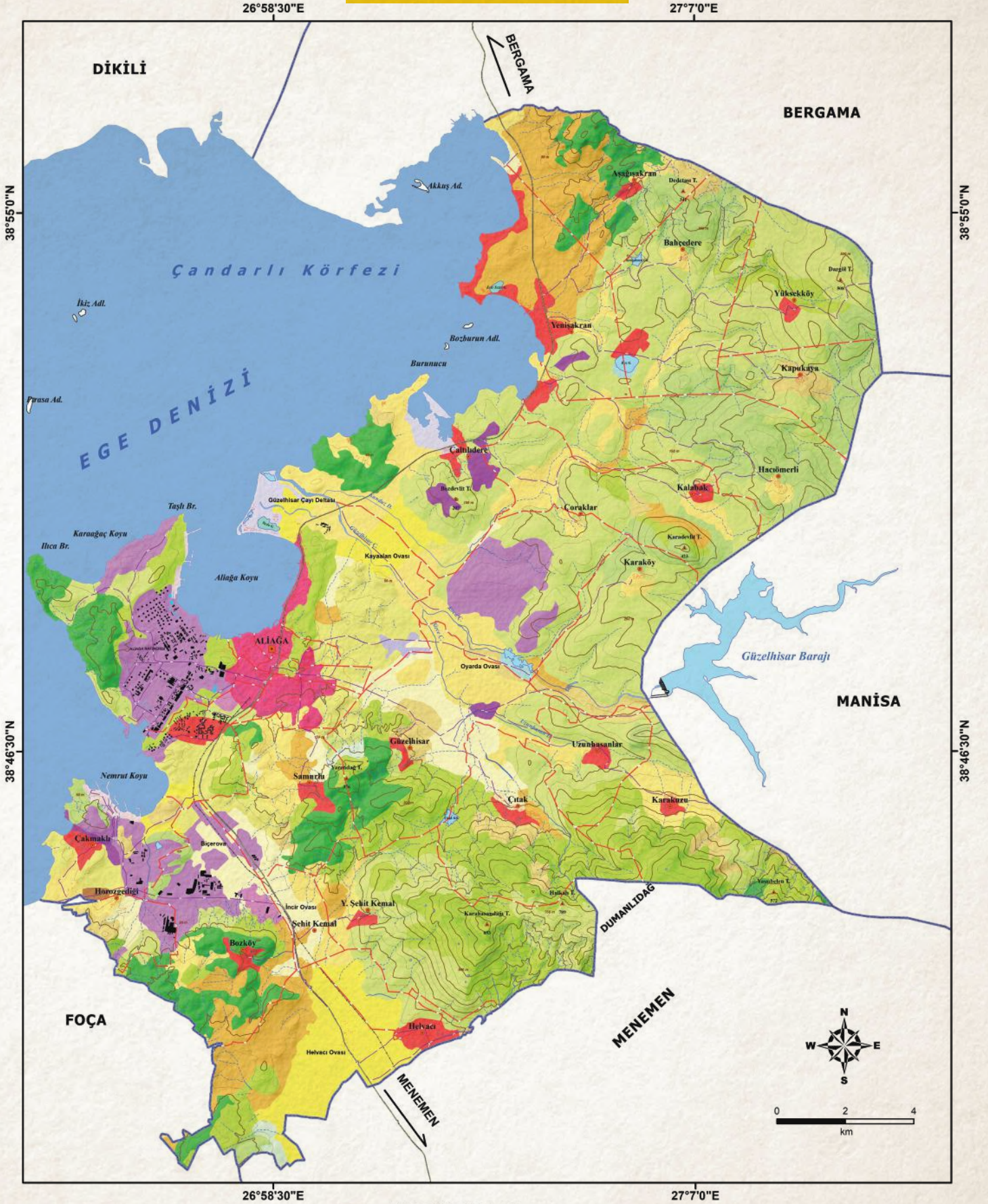
Aliağa ilçesindeki çalılık alanlar ile otsu bitkilerin yer yer ağaçlarla beraber dağıldığı sahaları ve doğal orman gelişim alanlarını içeren arazi kullanım sınıfı, 3.2.4. bitki değişim

alanlarıdır (Foto 44; 45). Sahanın ikinci en geniş (% 10.93) arazi kullanım sınıfına karşılık gelen bu sahalar, ilçe arazisinin daha çok güneydoğu kesiminde izlenmektedir (Şekil 50).

CORINE ARAZİ SINIFLARI VE KODLARI		
3. Düzey	Alan (km2)	Oran (%)
1.1.1. Devamlı şehir yapısı	6.4	1.695
1.1.2. Devamlı olmayan şehir yapısı	10.7	2.833
1.2.1. Endüstriyel ve ticari bilmiler	25.2	6.663
1.2.3. Limanlar	0.9	0.227
1.3.1. Maden ocakları	2.5	0.651
1.3.2. Boşaltım alanları	0.3	0.070
1.3.3. İnşaat sahaları	1.0	0.263
2.1.1. Sulanmayan ekilebilir alanlar	15.3	4.051
2.1.2. Sulu tarım alanları	16.1	4.248
2.2.3. Zeytinlik	27.1	7.165
2.3.1. Meralar	15.0	3.969
2.4.2. Karışık tarım alanları	36.6	9.655
2.4.3. Doğal bitki örtüsü ile birlikte bulunan tarım alanları	11.3	2.984
3.1.1. Geniş yapraklı ormanlar	10.9	2.864
3.1.2. İğne yapraklı ormanlar	24.3	6.420
3.1.3. Karışık ormanlar	-	-
3.2.1. Doğal çayırlar	99.6	26.282
3.2.3. Sklerofil bitki örtüsü	29.3	7.727
3.2.4. Bitki değişim alanları	41.4	10.932
3.3.3. Seyrek bitkili alanlar	1.0	0.263
4.1.1. Karasal bataklıklar	0.5	0.133
4.2.1. Tuz bataklığı	2.7	0.722
5.1.2. Su kütlesi	0.7	0.181
TOPLAM	379.0	100.0

Tablo 5. Aliağa ilçesindeki arazi kullanım sınıflarının alanı ve oranı⁵.

5 Tablo, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığından alınan veriler doğrultusunda oluşturulmuştur.

- İŞARETLER**
- Tepe ve yükseltisi (m)
 - Akarsu
 - Göl / Baraj
 - Eş yükselti eğrisi (m)
 - İlçe sınırı
 - Mahalle sınırı
 - Yerleşme
 - Yol hatları
- Arazi Kullanımı**
- 1: Yapay Bölgeler**
 - 111: Sürekli Şehir Yapısı
 - 112: Kesiklül/Sürekli Şehir Yapısı
 - 121: Endüstriyel ve Ticari Birimler
 - 123: Limanlar
 - 131: Maden Çıkarım Sahaları
 - 133: İnşaat Sahaları
 - 2: Tarımsal Alanlar**
 - 211: Sulanmayan Ekilebilir Alanlar
 - 212: Sürekli Sulanan Alanlar
 - 223: Zeytinlikler
 - 231: Mera Alanları
 - 242: Kaşık Tarım Alanları
 - 243: Doğal Bitki Örtüsü ile Birlikte Bulunan Tarım Alanları
 - 3: Orman ve Yarı Doğal Alanlar**
 - 311: Geniş Yapraklı Ormanlar
 - 312: İğne Yapraklı Ormanlar
 - 313: Kaşık Ormanlar
 - 321: Doğal Çayırliklar
 - 323: Sklerofil Bitki Örtüsü
 - 324: Bitki Değişim Alanları
 - 333: Seyrek Bitki Alanları
 - 4: Sulaç Alanları**
 - 411: Karasal Bataklıklar
 - 421: Tuz Bataklığı
 - 5: Su Yapıları**
 - 512: Su Kütelleri

Şekil 50. Aliağa ilçesinin arazi kullanım haritası.

Foto 44. Aliağa ilçesindeki doğal çayırlardan bir görünüm.

Foto 45. Aliağa ilçesindeki doğal çayırlar ve bitki değişim alanlarından bir görünüm.

Aliağa ilçesinde sürekli veya senelik ürünlerin bir arada bulunduğu 2.4.2. karışık tarım alanları, önemli bir orana (% 9.66) sahiptir (Tablo 5; Şekil 50; Foto 46). Özellikle sahadaki ova ve vadi tabanları bu türden arazilerin en yoğun olduğu kesimlere karşılık gelmektedir. Bu sahalarda ekonomik anlamda gelir getiren bitkiler yetiştirilmektedir.

Sürekli yeşil çalı görünümlü bitki türlerini içine alan 3.2.3. sklerofil bitki örtüsü, Aliağa ilçesinde ciddi oranda (% 7.73) dağılışı gösteren başka bir arazi kullanım sınıfıdır (Tablo 5; Şekil 50). Bu tür araziler doğrudan doğal

bitki örtüsü bakımından maki ve garig formasyonlarının yayılış alanlarında izlenmektedir.

Aliağa ilçesinde Yenişakran ve Bozköy yerleşmelerinin etrafındaki 2.2.3. zeytinlik (% 7.16) araziler, Aliağa ve Nemrut Limanı çevresindeki 1.2.1. endüstriyel ve ticari birimler (% 6.66) ile Samurlu-Bozköy-Çaltılıdere-Aşağışakran civarındaki 3.1.2. İğne yapraklı ormanlar mekânsal olarak dikkate değer bir alan kaplamaktadır (Tablo 5; Şekil 51). Bunların dışındaki araziler ise % 5'in altında bir oransal dağılıma sahiptir (Tablo 5; Şekil 51).

Foto 46. Aliağa ilçesindeki karışık tarım alanlarından bir görünüm.

11. Sanayi ve Ticaret Özellikleri

Sanayi; hammadde ya da yarı işlenmiş maddelerin işlenerek mamul madde meydana getirmek için yapılan faaliyetler ve kullanılan araçlar, ticaret ise kar amacıyla hem mal ve hizmetlerin hem de para ile ifade edilebilen bütün değerlerin alım ve satım işlerinin tamamı şeklinde açıklanmaktadır. Toplumsal, ekonomik, siyasal ve kültürel boyutlara sahip olan bu kavramlar, ülkelerin kalkınmasında önemli bir itici güçtür. Dolayısıyla toplumların en temel ekonomik faaliyetlerinden olan

sanayi ve ticaret aynı zamanda kalkınma ve küreselleşmenin yapı taşlarından birisini oluşturmaktadır (Şekil 51).

Aliağa ilçesi 1960'lı yıllara kadar tarımsal yapının hâkim olduğu idari bir yapıdır. 1960'lı yıllardan sonra yöre genelinde görülen sanayileşme faaliyetleri bu yapıyı fonksiyonel anlamda önemli ölçüde değiştirmiş, adeta yeni bir kimlik kazanmasına yol açmıştır. Bu bağlamda sahadaki sanayi ve ticaret faaliyetlerini tetikleyen en önemli girişim, 1972

Şekil 51. Sanayi ve ticaret arasındaki ilişki ve etkileşim

yılında İzmir Rafinerisi'nin işletmeye açılmasıdır. Bu kalkınma hamlesini 1984 yılından itibaren tamamlanan ünitelerinde üretime geçen PETKİM Petrokimya Tesisleri izlemiştir. Bu büyük devlet yatırımlarının yanında özel sektörün kurduğu Viking Kâğıt ve Selüloz Fabrikası (1969), Ege Gübre Fabrikası (1978), Gemi Söküm Tesisleri (1974) ve çok sayıda demir çelik fabrikaları ve haddehaneler Aliağa ilçesinin sanayi ve ticaret alanında gelişmesine yeni bir soluk getirmiştir.

2018 yılında Azerbaycan Devlet petrol şirketi SOCAR tarafından yapılan Star Rafinerisi, Aliağa'da TÜPRAŞ'ın ardından ikinci rafineri olarak üretime başlamıştır.

Aliağa ilçesinin sanayi fonksiyonunun ön plana çıkmasıyla beliren hızlı büyüme günümüzde de halen devam etmektedir. Aliağa'nın yaklaşık 9 km kadar kuzeydoğusunda kurulan Aliağa Organize Sanayi Bölgesi Aliağa ilçesindeki sanayinin büyümesi açısından, son yıllarda görülen en önemli

gelişmedir. Kuruluş kararı 24 Ocak 1997 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan ve 2003'te temeli atılan Aliağa Organize Sanayi Bölgesinde çeşitli sanayi dallarında 60.000 kişinin istihdam edilmesi planlanmaktadır.

Aliağa'daki sanayi tesisleri Nemrut Sanayi Bölgesi, Aliağa Organize Sanayi Bölgesi, Aliağa Küçük Sanayi Siteleri ve Aliağa yarımadası üzerinde toplanmış durumdadır (Foto 47; 48). Aliağa'da petrol rafinerileri, petrokimya, doğalgaz çevrim, demir çelik, akaryakıt depolama ve dağıtım, LPG dolum, kimya, kâğıt ve selüloz, tekstil, hazır beton, makine, gemi söküm, plastik ve plastik ambalaj, madeni ve bitkisel yağ, yem, gıda, hurda işleme ve maden işleme sanayilerine ait tesisler faaliyet göstermektedir (Şekil 52).

Aliağa ilçesindeki sanayi tesisleri son derece önemli, stratejik alanlarda faaliyet gösteren büyük ölçekli kuruluşlardır (Şekil 52). Aliağa ilçesindeki sanayi ve ticaret

Foto 47. Aliağa ilçesindeki sanayi tesislerinin en yoğun olduğu Nemrut Sanayi Bölgesi'nden bir görünüm.

Foto 48. Aliağa ilçesindeki Nemrut Limanı'ndan bir görünüm.

özellikleri sadece bölge ekonomisini değil aynı zamanda Türkiye ekonomisinin tamamını ilgilendiren bir niteliğe sahiptir. Hatta Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşu listesinde yer alan 8 firma da bu sahada faaliyet göstermektedir.

Aliağa ilçe kıyılarında 12 sanayi kuruluşuna ait 36 iskele ve gemi söküm tesisleri bulunmaktadır. Aliağa ilçesinde yer alan limanların toplam uzunluğu ise 8.8 km'yi aşmaktadır. Aliağa limanlarındaki ticari aktivitenin artması, Aliağa ilçesinin sosyal açıdan canlanmasına, ekonomik faaliyetlerin çeşitlenmesine ve nüfusunun istihdam imkânlarının artmasına olumlu katkılar sağlamıştır. Aliağa Limanı, Türkiye limanlarına uğrayan gemi

sayısı bakımından 2017 yılında 5.202 gemi miktarıyla ikinci sırada yer almıştır (Tablo 6). Yine 2017 yılında Aliağa Limanı iskelelerinden 17.589.246 ton yükleme ve 38.045.795 boşaltma yapılmıştır. Limanın 2017 yılında toplam yükleme ve boşaltma miktarı ise 55.635.041 ton'dur (Tablo 7).

Genel olarak Aliağa ilçesindeki coğrafi koşulların uygun olması sanayinin ortaya çıkmasına ve gelişmesine etki etmiş ve buna paralel olarak ilçenin ticaret hacmi genişlemiştir (Şekil 52). Artan ticaret, ekonomik faaliyetlerin çeşitlenmesini de beraberinde getirmiştir. Böylece ilçenin sosyo-ekonomik yapısında önemli ve köklü değişimler gerçekleşmiştir.

Yıllar	Gemi Sayısı	Yıllar	Gemi Sayısı
2000	3.218	2009	3.846
2001	2.720	2010	4.558
2002	2.948	2011	4.983
2003	3.155	2012	5.221
2004	4.238	2013	4.937
2005	3.854	2014	4.814
2006	4.171	2015	4.861
2007	4.386	2016	4.959
2008	4.125	2017	5.202

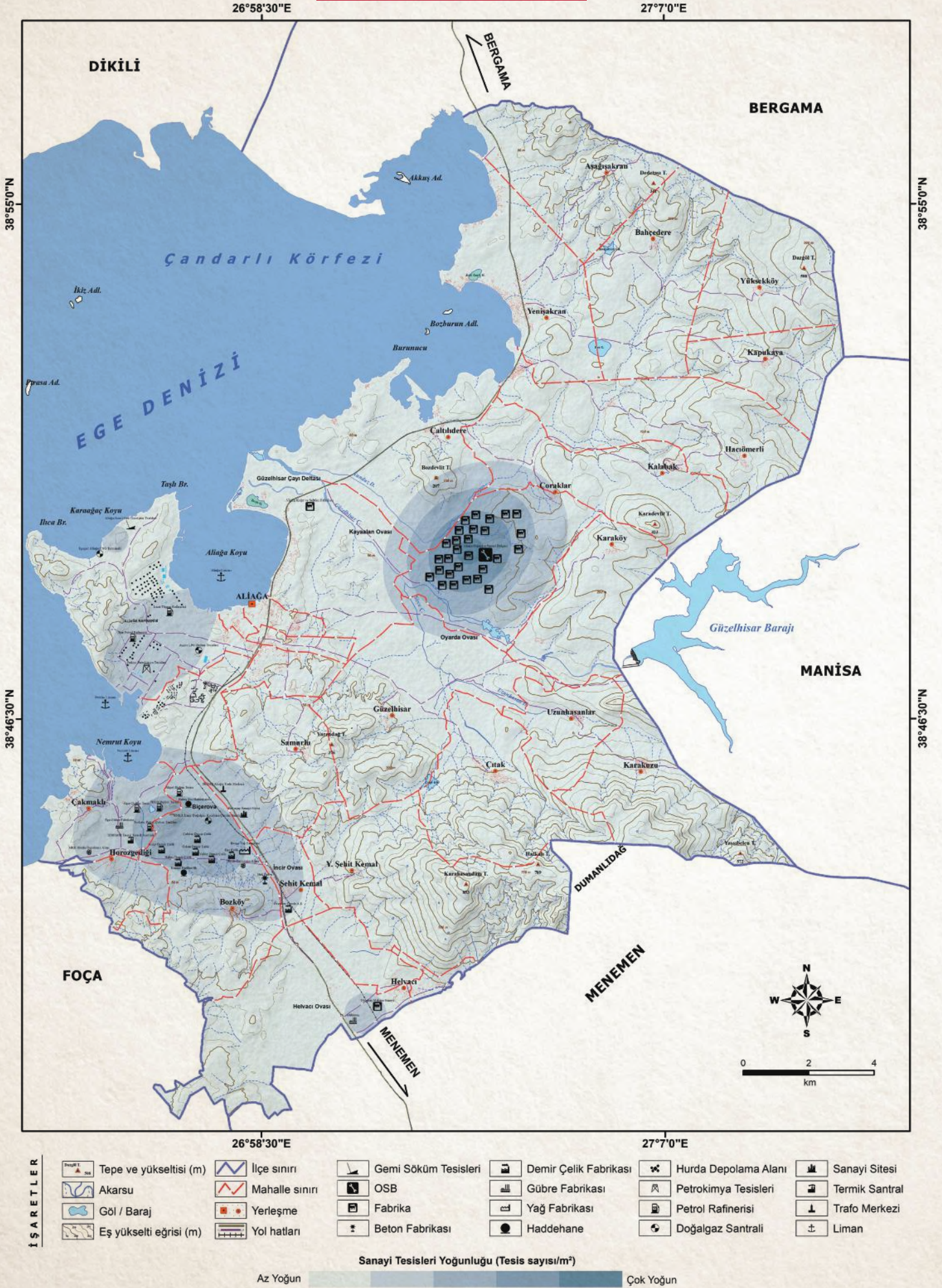
Tablo 6. Aliağa Limanı'nda gemi trafiğinin yıllara göre durumu⁶.

Yıllar	Yükleme (Ton)	Boşaltma (Ton)	Toplam (Ton)
2000	7.150.573	17.993.828	25.144.401
2001	6.465.033	15.194.792	21.659.825
2002	7.863.138	17.038.853	24.901.991
2003	7.728.390	17.823.397	25.551.787
2004	6.423.665	17.335.882	23.759.547
2005	10.064.709	20.707.517	30.772.226
2006	11.799.977	23.056.513	34.856.490
2007	11.972.024	25.429.298	37.401.322
2008	13.230.325	25.871.650	39.101.975
2009	10.176.698	20.330.856	32.042.446
2010	12.479.856	25.221.736	37.701.592
2011	13.638.564	24.268.952	37.907.516
2012	11.883.663	27.283.409	39.167.072
2013	13.946.652	26.068.221	40.014.873
2014	14.511.341	27.853.952	42.365.293
2015	16.517.263	32.277.116	48.794.379
2016	16.881.048	33.659.401	50.540.449
2017	17.589.246	38.045.795	55.635.041

Tablo 7. Aliağa Limanı'nda yükleme ve boşaltma miktarlarının yıllara göre dağılışı⁷.

6 Tablo, T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Deniz Ticareti Genel Müdürlüğünden alınan veriler doğrultusunda oluşturulmuştur.

7 Tablo, T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Deniz Ticareti Genel Müdürlüğünden alınan veriler doğrultusunda oluşturulmuştur.

Şekil 52. Aliağa ilçesinde sanayi tesislerinin dağılışı ve yoğunluğu haritası.

12. Turizm Özellikleri

Turizm; gezmek, görmek, dinlenmek, değişik kültürleri ve mekanları tanımak için yapılan seyahat ve konaklamalar olarak tanımlanmaktadır. Bu faaliyet sayesinde insanlar yaşadığı yerde ihtiyaç duyduğu gezip görme, dinlenme-eğlenme ve kendini yenileme gibi ihtiyaçlarını karşılayabilmektedir. Günümüzde dünyadaki turizm anlayışı değişmeye başlamıştır. Bu bağlamda daha çok geçmiş kültürün izlerini yerinde görme, kültürel temaslar ve yöresel özellikler daha fazla ilgi çekici hale gelmiştir (Şekil 53).

Aliağa ilçesi çevresine göre doğal ve kültürel anlamda farklılıkların bulunduğu özgün bir coğrafyaya sahiptir. İlçenin hem doğal ve kültürel kaynak değerleri bakımından zengin çekicilikleri barındırması hem önemli merkezlere erişimi sağlayan gelişmiş bir ulaşım ağının kontak noktasında kalması hem de sanayi ve ticaret hacmi bakımından güçlü bir alt yapıya sahip olması turizm faaliyetlerini arttırmıştır. Özellikle yalnız veya aileleri ile birlikte sanayi kuruluşlarında çalışmak, bu işletmeleri denetlemek

Şekil 53. Turizmin genel özellikleri ve ilişkileri.

veya yeni işler yapmak için Aliağa ilçesine gelen ziyaretçiler, ekonomik ve sosyal bir hareketlilik oluşturmaktadır. Bu hareketlilik yüzünden ilçede konaklama ve yeme-içme tesisi yatırımları gerçekleştirilirken, turizm ve ilgili sektörlerde ise istihdam imkanları arttırılmaktadır.

Aliağa ilçesindeki turizm faaliyetleri son birkaç yıl içinde önemli miktarda büyüme göstermiştir (Tablo 8). İlçedeki doğal ve kültürel bakımından özgün mekanlarının varlığı ve çok gelişmiş sanayi tesislerinin bulunması turistik bakımdan başlıca çekicilikleri oluşturmaktadır. Bilhassa Aliağa Belediyesi tarafından sahaya gelecek turist sayısını arttırmaya yönelik kayda değer girişimler gerçekleştirmiştir. Bu bağlamda Aliağa Belediyesi öncülüğünde 14 Mayıs 2018 tarihinde Aliağa'nın turizm potansiyellerini belirlemek, tanıtmak, öne çıkarmak ve ilçenin turizmde geleceğini

planlamak amacıyla "Aliağa Turizm Çalıştayı" düzenlenmiştir. Aliağa'nın turizm potansiyeli ve Aliağa'nın geleceği turizm başlıklarıyla iki oturum şeklinde düzenlenen çalıştay sayesinde ilçedeki turizm dönük yatırım ve projelerle ilgili bilgiler verilmiş ve ilçenin turizm eylem planı belirlenmeye çalışılmıştır. İlçe turizmini geliştirmeye ve kalkındırmaya yönelik artan bütün bu teşebbüsler, son istatistiklere de yansımıştır (Tablo 8).

Aliağa ilçesinde turizm bakımından öne çıkan çeşitli türden birçok doğal ve kültürel kaynak değerleri vardır (Şekil 54). Yeni Şakran, Güzelhisar, Aigai, Biçerova ve Dumanlıdağ turizm yöreleri şeklinde doğal sınırlarla ayrılacak belirli mekanlarda yoğunlaşan bu değerler, antik kentler, antik kule, höyükler, tarihi camiler ve türbeler, Aliağa Kuş Cenneti, Suuçan Şelalesi, Aliağa peribacaları ve Aigai mağarasıdır (Şekil 54).

AYLAR	YILLAR			
	2014	2015	2016	2017
Ocak	300	192	233	252
Şubat	300	267	215	240
Mart	339	282	262	294
Nisan	200	241	215	256
Mayıs	307	262	228	266
Haziran	-	299	226	279
Temmuz	321	218	201	297
Ağustos	376	191	147	344
Eylül	257	221	163	292
Ekim	254	191	240	180
Kasım	306	275	305	308
Aralık	269	1.063	306	322
TOPLAM	3.229	3.702	2.741	3.330

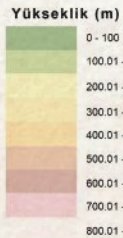
Tablo 8. Aliağa ilçesine gelen turist sayısının aylara ve yıllara göre dağılışı⁸.

İŞARETLER

- Tepe ve yükseltisi (m)
- Akarsu
- Göl / Baraj
- Eş yükselti eğrisi (m)

- İlçe sınırı
- Mahalle sınırı
- Yerleşme
- Yol hatları

- Antik Kent
- Antik Kule
- Höyük
- Tarihi Camii
- Türbe
- Manastır
- Kuş Cenneti

Turizm Değerleri

- Amatör Balıkçılık Turizmi
- Deniz Turizmi
- Su Sporları
- Fotosafari
- Jeoturizm
- Macera Turizmi
- Tarım Turizmi

- Kaya Tırmanışı
- Yürüyüş Parkuru
- Mağara
- Peribacısı
- Şelale
- Mesire/Kamp Alanı
- Seyir Alanı

Şekil 54. Aliağa ilçesi ve yakın çevresindeki turizm değerlerinin dağılışı haritası.

Uygarlık tarihinin yaklaşık 8 bin yıl öncesine dayandığı Aliağa coğrafyasının başlıca antik kentleri; Aigai, Kyme, Myrina, Gryneion, Tisna, Larisa ve Elaia'dır. (Şekil 54). Yine yörenin eski yerleşimlerinden biri olan Güzelhisar Mahallesi'nin güneydoğusundaki Sivrililer Tepe üzerinde Helenistik yol kontrol kulesine ait kalıntılar tespit edilmiştir (Şekil 54). Yöre tarihine ışık tutan Ege Gübre, Bozköy Höyücek, Helvacı Höyücek, Araptepe, Melengiç Sekisi, Çaltılıdere höyükleri şeklinde isimlendirilmiş yerleşim kalıntıları da önemli turizm varlıklarıdır (Şekil 54).

Aliağa ilçesinde Türk-İslam kültürüne ait izlerin görüldüğü Güzelhisar Balaban Paşa Camii, Güzelhisar Ali Ağa Camii, Aliağa Çarşısı (Merkez) Camii, Yukarısakran Köyü Ca-

mii, Yenişakran Reşadiye (İskele-Abdülkadir Geylani) Camii, Eski Hacıömerli Köyü Camii ve Helvacı Yukarı Camii yöredeki diğer tarihi eserlerdir (Şekil 54). İlçedeki muhtelif yerleşimler civarında Saraçdede Türbesi, Yarendede Türbesi, Mustafa Dede Türbesi, Dumanlıbaba Türbesi şeklinde isimlendirilmiş kutsal mekanların varlığı da bilinmektedir (Şekil 54).

Güzelhisar Çayı tarafından oluşturulmuş delta ovası ile Aliağa'nın Yalı Mahallesi Plajlar mevkinde yer alan ve Osmanlı döneminde önemli bir tuzla olan Aliağa Kuş Cenneti, oldukça önemli ve hassas bir doğal mekandır (Şekil 54; Foto 49). Bu saha mevsimlere göre değişmekle birlikte yaklaşık 103 kuş türüne ev sahipliği yapmaktadır.

Foto 49. Aliağa Kuş Cenneti'nden bir görünüm.

Aliağa ilçesinde yapılacak turizm faaliyetleri bakımından değerlendirilebilecek bir başka turizm değeri ise Suuçan Şelalesi'dir (Şekil 54). Şelale, yörede Uçansu ve Türkmen Şelalesi olarak da anılmaktadır. Bulunduğu coğrafi konum ve şartlar bakımından Aliağa ilçesindeki turizm faaliyetleri içinde değerlendirilmesinin daha uygun olduğu Suuçan

Şelalesi, takım şelaleler şeklinde gelişmiş üç basamaklı bir özellik gösterir. İbrim Dere üzerinde gelişmiş bu şelaleler güneyden kuzeye su düşüşü yüksekliğine göre sıralanmışlardır. En güneyde 35 m yükseklikten su düşüşünün olduğu büyük şelaledir. Ortanca şelale 13 m ve küçük şelale ise 3.5 m su düşüşüne sahiptir (Foto 50; 51).

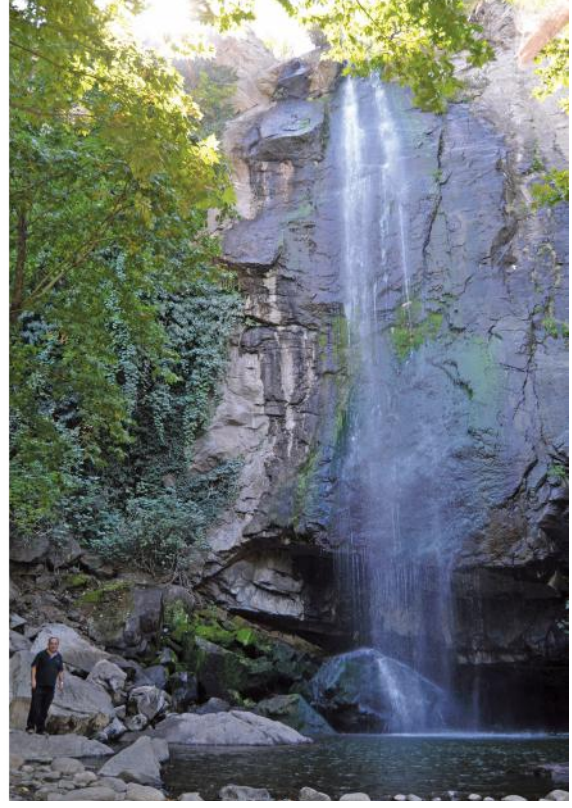
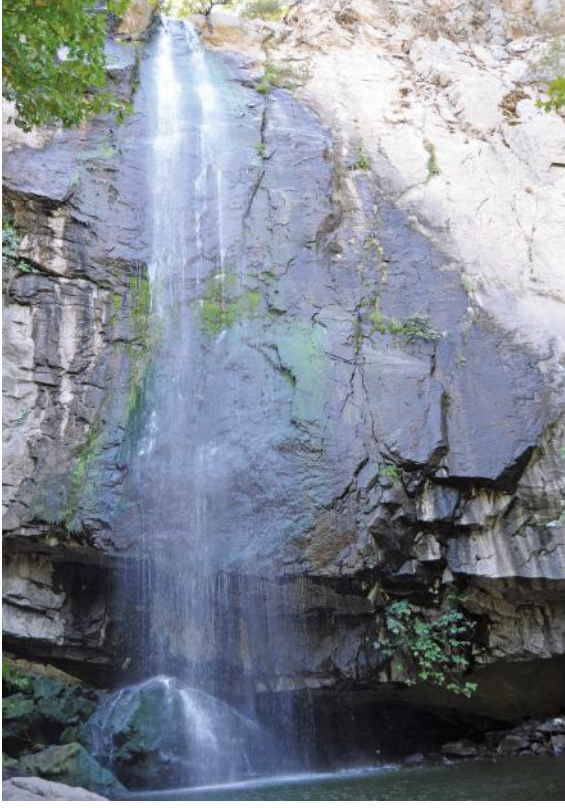

Foto 50. Suuçan Şelalesi'nden bir görünüm (Büyük Şelale).

Foto 51. Suuçan Şelalesi'nden bir görünüm (Ortanca Şelale).

Aigai antik kentinin kuzeybatı istikametine bulunan Gazel Tepe'nin, Köşeler Deresi'ne doğru olan yamaçlarında çok özel koşullar altında gelişmiş birkaç tane peribacası tespit edilmiştir (Foto 52; 53). Büyüklükleri 8-10 m arasında değişen bu yerşekilleri yörenin turizm altyapısını güçlendirmesi

bakımından kullanılabilir niteliktedir. Ayrıca Aiga antik kentinin bulunduğu Nemrut Kale Tepesi'nin Koca Çay akarsuyunun vadisine doğru olan yamaç kesiminde Aigai mağarası olarak tanımlanabilecek ve turizm bakımından da değerlendirilebilecek bir yer şekli de mevcuttur (Foto 54; 55).

Foto 52. Aigai antik kentinden bir görünüm.

Foto 53. Aigai antik kenti yakınında bulunan peribacalarından bir görünüm.

Foto 54. Aigai antik kenti yakınında bulunan mağaradan bir görünüm.

Foto 55. Aigai antik kenti yakınında bulunan mağaranın iç kesiminden bir görünüm.

Sonuç

"Aliağa Coğrafya Atlası" başlıklı bu eser sayesinde, Türkiye'nin en önemli ilçelerinden biri olan Aliağa ilçesinin doğal ve sosyo-kültürel özellikleri ana hatlarıyla açıklandığı bilimsel bir yayın ortaya çıkmıştır.

Eserde ilçenin jeolojik, jeomorfolojik, iklim, hidrografya, toprak, bitki örtüsü, nüfus ve yerleşme, tarım ve hayvancılık, arazi kullanımı, sanayi ve ticaret ile

turizm özellikleri tanıtılmıştır. Ayrıca bu yayının en önemli tarafı ise çalışmanın zengin bir harita ve fotoğraf içeriğiyle desteklenmiş olmasıdır. Diğer yandan bu çalışma sayesinde üretilen yazılı ve görsel veriler başta yöre insanı olmak üzere turistlere, yatırımcılara ve bilimsel çalışma yapanlara ışık tutacaktır. Bu çalışma Türkiye'nin diğer ilçeleri başta olmak üzere çeşitli büyüklükteki diğer idari yapılara örnek olacaktır.

Kaynakça

- Akkuş, G. (2018). Aliağa'nın Turizm Potansiyelinin SWOT (GZFT) Analizi ile Belirlenmesi. Arkeoloji, Tarih, Coğrafya, Turizm ve Kültürüyle Geçmişten Günümüze 1. Aliağa Sempozyumu (14-15 Eylül 2017) Bildirileri Kitabı (Ed. Murat Çekilmez, Serdar Vardar), Aliağa Kent Kitaplığı Dizisi: 5, s.:251-272, Ankara.
- Aliağa Belediyesi. (2018). Aliağa Belediyesi 2017 Yılı Faaliyet Raporu, (Erişim Tarihi: 09.09.2018).<http://www.aliaga.bel.tr/SF/8301/aliagabelediyesi2017faaliyetraporu.pdf>.
- Aliağa İlçe Tarım Müdürlüğü. (2018). Aliağa İlçesi 2017 Yılı Hayvan Varlığı Verileri. Aliağa İlçe Tarım Müdürlüğü, Aliağa.
- Aliağa Ticaret Odası. (2003). Aliağa Sanayi ve Ticaret Rehberi. Aliağa Ticaret Odası Yayınları, İzmir.
- Aliağa Ticaret Odası. (2009). Aliağa Ticaret Sanayi Rehberi. Aliağa Ticaret Odası Yayınları, İzmir.
- Ardel, A., Kurter, A., Dönmez, Y. (1969). Klimatoloji Tatbikatı. İstanbul Üniversitesi Yayın No:1123, Coğrafya Enstitüsü Yayın No: 40, İstanbul.
- Atalay, İ. (1994). Türkiye Vegetasyon Coğrafyası. Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir.
- Atalay, İ. (2011). Genel Beşeri ve Ekonomik Coğrafya. (5. Baskı), Meta Basım Matbaacılık Hizmetleri, İzmir.
- Atalay, İ. (2013). Doğa Bilimleri Sözlüğü, Coğrafya – Ekoloji – Ekosistem (Botanik, Jeoloji, Orman, Toprak). (Genişletilmiş 2. Baskı), Meta Basım Matbaacılık Hizmetleri, İzmir.
- Atalay, İ. (2013). Uygulamalı Klimatoloji. 2. Baskı, Meta Basım Matbaacılık Hizmetleri, İzmir.
- Atalay, İ. (2014). Türkiye'nin Ekolojik Bölgeleri. (Genişletilmiş 2. Baskı), Meta Basım Matbaacılık Hizmetleri, İzmir.
- Atalay, İ. (2016). Toprak Oluşumu, Sınıflandırması ve Coğrafyası. (5. Baskı), Meta Basım Matbaacılık Hizmetleri, İzmir.
- Atalay, İ., (2017). Türkiye Jeomorfolojisi. Meta Basım Matbaacılık Hizmetleri, İzmir.
- Atalay, İ. Gökçe Gündüzoğlu, A. (2015). Türkiye'nin Ekolojik Koşullarına Göre Arazi Kabiliyet Sınıflandırması. Meta Basım Matbaacılık Hizmetleri, İzmir.
- Atalay, İ., Efe, R. (2015). Türkiye Biyocoğrafyası. Meta Basım Matbaacılık Hizmetleri, İzmir.
- Bağmancı, M. F. (2010). Aliağa İlçe Merkezinin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası. Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü. (1963-1973). E.İ.E.İ. Rasat Yıllıkları 1963-1973, Ankara.

- Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü. (2018a). Türkiye'deki Barajlar ve Hidroelektrik Santraller. DSİ Basım ve Foto-Film İşletme Müdürlüğü Matbaası, Ankara.
- Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü. (2018b). İzmir Aliağa Çıtak Göleti ve Sulaması Tamamlandı. DSİ Haberler. (Erişim Tarihi: 10.07.2018), <http://www.dsi.gov.tr/haberler/2014/10/28/aliagadsi>.
- Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü. (2018c). İzmir Aliağa Çıtak Göleti ve Sulaması. (Erişim Tarihi: 10.07.2018), <http://www2.dsi.gov.tr/bolge/dsi2/izmir.htm>.
- Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü. (2018d). Kalabak Göleti Aliağa'ya, Gödence Göleti Seferihisar'a Bereket Getirecek. DSİ Haberler, (Erişim Tarihi: 10.07.2018), <http://www.dsi.gov.tr/haberler/2015/08/21/kalabak-göleti-aliağaya-gödence-göleti-seferihisar'a-bereket-getirecek>
- Doğanay, H., Doğanay, S. (2015). Coğrafya'ya Giriş (12. Baskı). Pegem Akademi, Ankara.
- Doğanay, H., Zaman, S. (2013). Türkiye Turizm Coğrafyası. Pegem Akademi, Ankara.
- Doğaner, S. (2001). Türkiye Turizm Coğrafyası. Çantay Kitabevi Yayınları, İstanbul.
- Doğer, E. (1998). İlk İskânlardan Yunan İşgaline Kadar Menemen ya da Tarhaniyat Tarihi. Sergi Yayınevi, İzmir.
- Doğer, E. (2017). Aliağa Tarihi İlk Çağ'dan 21. Yüzyıla. Aliağa Kent Kitaplığı Dizisi: 4, Ankara.
- Dönmez, M., Akçay, A. E., Türkecan, A. (2014). 1:100 000 Ölçekli Türkiye Jeoloji Haritaları No: 212, Urla-K 17 Paftası, MTA Genel Müdürlüğü Jeoloji Etütleri Dairesi, Ankara.
- Dönmez, M., Akçay, A. E., Türkecan, A. (2014). 1:100 000 Ölçekli Türkiye Jeoloji Haritaları No: 213, İzmir-K 18 Paftası, MTA Genel Müdürlüğü Jeoloji Etütleri Dairesi, Ankara.
- Dönmez, Y. (1990). Umumi Klimatoloji ve İklim Çalışmaları. İstanbul Üniversitesi Basımevi, İstanbul.
- Efe, R. (2010). Biyocoğrafya. (2. Basım), MKM Yayıncılık, Bursa.
- Efe, R. (1996). Yunt Dağı ve Çevresinde Doğal Bitki Örtüsünün Ekolojik Şartları. Türk Coğrafya Dergisi, Sayı:31, s.:77-114.
- Emekli, G. (2002). Turizm Eğitiminde Coğrafya ve Turizm Coğrafyasının Önemi. T.C. Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Şurası, s.:1-6, Ankara.
- Emre, Ö., Özalp, S., Doğan, A., Özaksoy, V., Yıldırım, C., Göktaş, F. (2005). İzmir Yakın Çevresinin Diri Fayları ve Deprem Potansiyelleri. (Rapor No:10754), MTA Jeoloji Etütleri Dairesi, Ankara.
- Eroğlu, İ., Bozyiğit, R. (2011). Güzelhisar Çayı Havzasında Yapısal Unsurların Jeomorfolojik Birimlere Etkileri. Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı:32, s.:169-190.
- Eroğlu, İ., Bozyiğit, R. (2012). Yunt Dağı ve Çevresinin İklim Özellikleri. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı:27, s.:129-151.
- Eroğlu, İ., Bozyiğit, R. (2013a). Aliağa İlçesinde Arazi Kullanımına Etki Eden Doğal ve Beşeri Faktörler. Marmara Coğrafya Dergisi, Sayı:27, s.:353-400.
- Eroğlu, İ., Bozyiğit, R. (2013b). Aliağa Limanı. Marmara Coğrafya Dergisi, Sayı:28, s.:81-116.
- Eroğlu, İ., Bozyiğit, R. (2015). Aliağa İlçesindeki (İzmir) Çevre Sorunlarının Coğrafi Açından Değerlendirilmesi. Coğrafyacılar Derneği Uluslararası Kongresi (21-23 Mayıs 2015) Bildiriler Kitabı, Gazi Üniversitesi, s.:184-194, Ankara.

- Eroğlu, İ., Özşahin, E. (2018). Aliağa İlçesinde Arazi Kullanımı-Arazi Örtüsü (AKAÖ) Değişiklikleri Üzerindeki Antropojenik Etkiler. Arkeoloji, Tarih, Coğrafya, Turizm ve Kültürüyle Geçmişten Günümüze 1. Aliağa Sempozyumu (14-15 Eylül 2017) Bildirileri Kitabı (Ed. Murat Çekilmez, Serdar Vardar), Aliağa Kent Kitaplığı Dizisi:5, s.:193-196, Ankara.
- Ersoy, E. (2008). Uydu Görüntüsü Kullanımıyla Aliağa (İzmir) Kıyı Bölgesinde Ekolojik Açıdan Önemli Biyotopların Haritalanması. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Eşder, T., Yakabağ, A., Sarıkaya, H., Çiçekli, K. (1991). Aliağa (İzmir) Yöresinin Jeolojisi ve Jeotermal Enerji Olanakları. (Rapor No:9467), MTA Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Genç, C. Ş., Yılmaz, Y. (2000). Aliağa Dolaylarının Jeolojisi ve Genç Tektoniği. Batı Anadolu'nun Depremselliği Sempozyumu Bildiriler Kitabı, s.: 152-160, İzmir.
- Güney, Y. (2012). Çandarlı-Aliağa Arasındaki Kıyı Bölgesinin Jeomorfolojisi ve Kıyı Çizgisindeki Değişimler. Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- HGK (Harita Genel Komutanlığı). (2001). Aliağa İlçesi Topoğrafya Haritaları (Ölçek: 1/25.000). Türkiye Topoğrafya Haritaları Serisi, Ankara.
- Hoşgören, M. Y. (2010). Jeomorfoloji'nin Ana Çizgileri 1. Çantay Kitabevi, İstanbul.
- Işık, Ş. (2005). İzmir'in Aliağa İlçesinde Nüfus Özellikleri. Ege Üniversitesi Ege Coğrafya Dergisi, Sayı:14, s.:29-44.
- İzmir Büyükşehir Belediyesi - Bayındırlık ve İskân Bakanlığı. (2007). İzmir Metropolü İle Aliağa ve Menemen İlçelerinde Güvenli Yapı Tasarımı İçin Zeminin Sismik Davranışlarının Modellenmesi. TÜBİTAK Kamu Kurumları Araştırma ve Geliştirme Projelerini Destekleme Programı (1007 Proje Teklifi), Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Afet İşleri Genel Müdürlüğü Deprem Araştırma Dairesi Dokuz Eylül Üniversitesi Deprem Araştırma ve Uygulama Merkezi, İzmir.
- Kaplan, E. (2013). Aliağa Bölgesinde Oluşan Kıyı Erozyonu Nedenleri. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Karaca, S. (2017). Aliağa'nın Antik Kentleri (Genişletilmiş 2. Basım). Aliağa Kent Kitaplığı Dizisi: 1, Ankara.
- Kazanasmaz, E. (2009). Kentimiz ve Çevresinin Yeraltısu Kaynakları, Yeraltısu Kirlenme Etkenleri ve Su Kıtılığı Riski. TMMOB İzmir Kent Sempozyumu (8-10 Ocak 2009) Bildiriler Kitabı, s.: 323-332, İzmir.
- Kibrit, A. (2003). Cumhuriyet Kenti Aliağa. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, İzmir.
- Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2001). İzmir İli Arazi Varlığı. (İl Rapor No:35), Ankara.
- Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü. (2018). Aliağa ve Yakın Çevresindeki Meteoroloji İstasyonlarına (Soma, Kınık, Akhisar, Menemen, Manisa, Bergama ve Dikili) Ait Uzun Yıllık İklim Verileri. Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Metli, F., Baykul, A., Sun, A., Aşar, M., Tan, T., Keçer, M., Işın, R. (1998). Aliağa İlçesinin (İzmir) Arazi Kullanım Potansiyeli. (Rapor No:10.090), MTA Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Öğdüm, F. (1983). Menemen Dumanlıdağ Volkan Konisi ve Kalderasının Jeomorfolojisi-Evrimi. Jeomorfoloji Dergisi, Sayı:11, s.:45-52.

- Özşahin E., Sarı, H., Eroğlu, İ. (2018). Türkiye’de Arazi Kullanımı - Arazi Örtüsü (AKAÖ) Değişiklikleri (1990-2012). Uluslararası Tarım Kongresi (International Agriculture Congress) Bildiri Özetleri Kitabı, s.: 142, 3-6 Mayıs 2018, Komrat/ Gagauzya/ Moldova.
- Özşahin, E. (2015). Şehir ve Toprak Arasındaki İlişkinin Coğrafi Yaklaşımla İncelenmesi: Tekirdağ Şehri Örneği. Turkish Studies-International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume: 10/3, p.: 733-758.
- Özşahin, E., Eroğlu, İ. (2017). Temporal Change of Forest Areas in Turkey (1926-2015). Chapter 34, pp.: 421-426, Current Trends in Science and Landscape Management (Editors: Recep EFE, Murat ZENCİRKIRAN, Jan A. WENDT, Zeynal TUMSAVAS, Halil UNAL, Bilyana BORISOVA), St. Kliment Ohridski University Press, Bulgaria.
- Özşahin, E., Eroğlu, İ. (2018). Aliağa’nın Depremselliği. Arkeoloji, Tarih, Coğrafya, Turizm ve Kültürüyle Geçmişten Günümüze 1. Aliağa Sempozyumu (14-15 Eylül 2017) Bildirileri Kitabı (Ed. Murat Çekilmez, Serdar Vardar), Aliağa Kent Kitaplığı Dizisi:5, s.:189-192, Ankara.
- Özşahin, E., Eroğlu, İ., Pektezel, H. (2016). Erzincan İlinde Yerleşmelerin ve Nüfusun Yükselti Basamaklarına Göre Dağılışı. Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: IX-I, s.: 143-156.
- Özşahin, E., Kaymaz, Ç. K. (2013). Türkiye Termal Su Kaynaklarının Coğrafi Açısından Değerlendirilmesi. Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 50, s.: 25-38.
- Özşahin, E., Kaymaz, Ç. K. (2015). Türkiye Şelalelerinin Turizm Potansiyelinin Coğrafi Yaklaşımla İncelenmesi. Route Educational and Social Science Journal, Volume: 2 (2), p.: 12-29.
- Öztürk, E. (2005). Aliağa-Yenifoça Arası Kıyı Alanındaki Arazi Kullanımı ve Çevre Bilincinin Geliştirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Pişkin, G. (2011). Aliağa ve Çevresindeki Arkeolojik Yerleşimlerin CBS İle Mekansal Analizi. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Sarı, H., Özşahin, E. (2016). CORINE Sistemine Göre Tekirdağ İlinin AKAÖ (Arazi Kullanımı/ Arazi Örtüsü) Özelliklerinin Analizi. Alinteri Ziraat Bilimler Dergisi, Cilt:30, Sayı:1, s.:13-26.
- Sezgin, Y. (2018). Aiolis’de Bir Dağ Kent: Aigai. Arkeoloji, Tarih, Coğrafya, Turizm ve Kültürüyle Geçmişten Günümüze 1. Aliağa Sempozyumu (14-15 Eylül 2017) Bildirileri Kitabı (Ed. Murat Çekilmez, Serdar Vardar), Aliağa Kent Kitaplığı Dizisi:5, s.:71-95, Ankara.
- Süslü, Ö. (2002). Aliağa-Nemrut Sanayi Bölgesi. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, İzmir.
- T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü. (2017). İzmir İli 2016 Yılı Çevre Durum Raporu. İzmir.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı İzmir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2018). İstatistikler ve Veriler. (Erişim Tarihi: 10.09.2018), <http://www.izmirkulturturizm.gov.tr/TR,77218/istatistikler-ve-veriler.html>.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2017). 3. Turizm Şurası 1-3 Kasım 2017 Tebliğler Kitabı. Cilt 1, Özel Matbaası, Ankara.

- T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü IV. Bölge Müdürlüğü İzmir Şube Müdürlüğü. (2013). İzmir İlinde Doğa Turizmi Master Planı. İzmir.
- T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı İzmir İl Tarım ve Orman Müdürlüğü. (2018). (Erişim Tarihi: 10.09.2018), <https://izmir.tarim.gov.tr/Menu/88/2017-Yili>.
- T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü. (2018). İstatistik Bilgi Sistemi. (Erişim Tarihi: 10.09.2018), https://atlantis.udhb.gov.tr/istatistik/istatistik_gemi.aspx.
- Tansuğ, Z., Şatır, M. (1972). İzmir-Aliağa-Güzelhisar Biçer Ovaları Rezerv Raporu. DSİ, İzmir.
- Tırıl, A. (2002). Güzelhisar Deltası Peyzaj Analizi İçin Ön Çalışma. Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları IV. Ulusal Konferansı, Türkiye Kıyıları 02 Konferansı Bildiriler Kitabı, s.: 435-445, İzmir.
- TMMOB Çevre Mühendisleri Odası İzmir Şubesi (2017). İzmir İli 2017 Yılı Çevre Durum Raporu. İzmir.
- TUİK (Türkiye İstatistik Kurumu). (2018). Aliğa, İzmir ve Türkiye'nin 2017 Nüfus Verileri. (Erişim Tarihi:10.09.2018), <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr>.
- Türkeş, M. (2010). Klimatoloji ve Meteoroloji. Kriter Yayınevi, İstanbul.
- Uluğ A. (2009). Nasıl Bir Afet Yönetimi?, TMMOB İzmir Kent Sempozyumu (08-10 Ocak 2009), s.:1-18, İzmir.
- Ünal, Ç. (2018). Aliğa'da Sanayileşme, Ekonomik Büyüme ve Nüfus İlişkileri. Arkeoloji, Tarih, Coğrafya, Turizm ve Kültürüyle Geçmişten Günümüze 1. Aliğa Sempozyumu (14-15 Eylül 2017) Bildirileri Kitabı (Ed. Murat Çekilmez, Serdar Vardar), Aliğa Kent Kitaplığı Dizisi:5, s.:121-137, Ankara.
- Vardar, S. (2018). Aliğa ve Myrina Çevresinde Doğal Çevre Değişimleri. Arkeoloji, Tarih, Coğrafya, Turizm ve Kültürüyle Geçmişten Günümüze 1. Aliğa Sempozyumu (14-15 Eylül 2017) Bildirileri Kitabı (Ed. Murat Çekilmez, Serdar Vardar), Aliğa Kent Kitaplığı Dizisi:5, s.:33-52, Ankara.
- Yalçınlar, İ. (1993). Ege Kıyı Kuşağında Krater ve Kalderalar. Türk Coğrafya Dergisi, Sayı:28, s.:17-27.
- Yıldırım, C. (2009). Aliğa Cumhuriyet Dönemi. Aliğa Ticaret Odası Yayınları, İzmir.
- Yıldırım, C. (2017). Güzelhisar Aliğa Çevresi İle Birlikte. (Düzenlenmiş 3. baskı), Aliğa Kent Kitaplığı Dizisi: 2, Ankara.
- Zeybek, H. İ. (2010). Turhal Ovası (Doğal Ortam Özellikleri). Çantay Yayınları, İstanbul.

Dizin

A	Abdestbozan, Poterium Spinosum	67, 69
	Aglomera	24, 26, 29, 62
	Ağapark	103
	Ahlat, Pirus Elaea Grifolia	67
	Aigai	101, 103, 105, 106
	Aigai Mağarası	101, 105
	Akarsu	24, 33, 54, 56, 78, 105
	Akçakesme, Phillyrea Latifolia	67, 68
	Akdeniz Flora Bölgesi	65
	Akdeniz İklimi	15, 47
	Akkemik Dağı	24
	Alfisol Toprak	62
	Ali Ağa	70, 103
	Aliağa Belediyesi	16, 101
	Aliağa Coğrafya Atlası	11, 15, 107
	Aliağa Çarşı Merkez Camii	103
	Aliağa İlçe Tarım Müdürlüğü	85
	Aliağa Koyu	56, 57
	Aliağa Kuş Cenneti	101, 103
	Aliağa Meteoroloji İstasyonu	47, 48
	Aliağa Nemrut Sanayi Bölgesi	96
	Aliağa Organize Sanayi Bölgesi	96
	Aliağa Peribacaları	101
	Aliağa Küçük Sanayi Sitesi	96
	Aliağa Turizm Çalıştay	101
	Alüvyon	24, 56
	Andezit	24
	Andisol Toprak	62
	Antropojen Step Karakteri	90
	Arap Deresi	56
	Araptepe	103
	ArcGIS	16
	Aşağışakran Mahallesi	71, 78, 85, 94
	Atatürk Mahallesi	78
	Ateş Dikeni, Pyracantha Coccinea	67
	Atlas	11, 15, 16, 107
	Atmosfer	47

B	Bahçedere Mahallesi	59, 71, 78, 85
	Batı Anadolu	24
	Bayramlıkuyu İstasyonu	57
	Bazalt	24, 62
	Bergama	18, 49
	Biçer Kaplıcası	56
	Biçerova	40, 84, 101
	Bitki Değişim Alanları	91, 93
	Boşaltım Alanları	91
	Boylam	17, 18
	Boz Göl	56, 58
	Bozdevlit Tepe	35
	Bozköy Mahallesi	71, 78, 85, 94, 103
	Böceli Çeşme Kaynağı	56
C	CBS, Coğrafi Bilgi Sistemleri	16
	Coğrafi Bölge	17
	Coğrafi Konum	17, 103
	Coğrafya	11, 15, 16, 47, 62, 65, 90, 100, 103, 107
Ç	Çakmaklı Mahallesi	71, 78, 85
	Çaltılıdere Höyük	103
	Çaltılıdere Mahallesi	71, 78, 85, 94, 103
	Çandarlı Körfezi	18, 56
	Çınarlı Dere	56
	Çıtak	57, 71, 78, 84, 85
	Çıtak Göleti	57
	Çıtak Mahallesi	57, 84
	Çoraklar Mahallesi	60, 71, 78, 79, 85
D	Dazgöl Tepe	24, 33
	Dededağı Tepe	35
	Dedeköy Dere	56
	Defne, Vitex Agnus- Cactus	67
	Demir-Çelik Fabrikaları	56, 59, 96
	Devamlı Olmayan Şehir Yapısı	91
	Devamlı Şehir Yapısı	91
	Doğal Çayırılar	90, 91, 103
	Dumanlıbaba Türbesi	103
	Dumanlıdağ	33, 35, 36, 40, 45, 101
E	Ege Bölgesi	17
	Ege Denizi	18
	Ege Gübre	96, 103
	Eğim	33, 45, 46, 63
	Elaia	103
	Endüstriyel ve Ticari Birimler	94

	Enlem	17, 18, 49
	Entisol Toprak	62, 63
	Erikliürbek Tepe	33
	Erkek Nüfusu	78
	Eski Hacıömerli Köyü Camii	103
	Eski Tuzla Gölü	57
	Evaporasyon	54
F	Fatih Mahallesi	78
	Fay	30, 31, 32
	Fıstık Çamı, Pinus Pinea	65
	Foça	18, 49
	Fosil	22
G	Garig Formasyonu	65, 67, 69, 94
	Gazel Tepe	105
	Gediz Grabeni	30
	Gemi Söküm Tesisleri	96, 97
	Geniş Yapraklı Ormanlar	91
	Göç	78
	Göl	24, 54, 56, 57, 59
	Gryneion	103
	Güzelhisar, Güzelhisar Mahallesi	24, 30, 40, 56, 57, 58, 71, 78, 84, 85, 101, 103
	Güzelhisar Ali Ağa Camii	103
	Güzelhisar Balaban Paşa Camii	103
	Güzelhisar Barajı	24, 56, 57, 58
	Güzelhisar Çayı Deltası	40, 56, 57, 84, 103
	Güzelhisar Fay Zonu	30
	Güzelhisar Grabeni	30, 40, 57, 84
	Güzelhisar Hamam Kuyusu	56
	Güzelhisar İnkaya Kaynağı	56
H	Hacıömerli Mahallesi	71, 78, 84, 85, 103
	Halkalı Tepe	35
	Hamamlı Dere	59
	Harita Genel Komutanlığı	16, 18
	Hatun Dere	56
	Hava Basıncı	47, 48
	Hava Küre	47, 61
	Hayıtlı Dere	56
	Hayrettin Paşa Mahallesi	78
	Hayvancılık	15, 59, 70, 78, 83, 84, 107
	Helvacı	40, 56, 71, 78, 84, 85, 103
	Helvacı Höyücek	103
	Helvacı Ovası	40
	Helvacı Umurlu Kaynağı	56

	Helvacı Yukarı Camii	103
	Hidrografya	54, 55, 107
	Hidrografya Haritası	55
	Hidrografya Özellikleri	54
	Himmet Dere	56
	Holosen	22
	Horozgediği Mahallesi	71, 78, 85
	Höyücek	103
I	Ilica Burnu	56
i	İbrim Dere	56, 103
	İğne Yapraklı Ormanlar	91, 94
	İki Oluklu Çeşme	56
	İklim	15, 22, 47, 56, 62, 65, 107
	İklim Özellikleri	47, 107
	İnceptisol Toprak	62, 63
	İncir Ovası	40, 84
	İnşaat Sahaları	91
	İzmir	16, 18, 57, 78, 79, 96, 101
	İzmir Rafinerisi	96
J	Jeoloji	21, 22, 23, 25, 107
	Jeolojik	21, 22, 25
	Jeomorfoloji	33, 34, 45, 107
K	Kabuksal Çözünme	28
	Kadın Nüfusu	78, 79, 81
	Kalabak Göleti	59
	Kalabak Mahallesi	35, 59, 60, 71, 78 84, 85
	Kapukaya Mahallesi	56, 71, 78, 84, 85
	Karaali Dere	56
	Karaçalı, Paliurus Spina Christii	67
	Karadevrit Tepe	24
	Karahasan Dağı	33, 35, 42, 45, 59
	Karaköy Mahallesi	71, 78, 84, 85
	Karakuzu Mahallesi	71, 78, 84, 85
	Karaosman Dere	56
	Karasal Bataklıklar	91
	Karayap Çeşmesi	56
	Karazeytin Dere	56
	Karışık Ormanlar	91
	Karışık Tarım Alanları	91, 94
	Katırtırnağı, Spartium Junceum	67
	Katran Ardıcı, Juniperus Oxycedrus	67
	Kayaalan Ovası	40, 84

	Kazım Dirik Mahallesi	78
	Kekik, Thymus Vulgaris	67
	Kermes Meşesi, Quercus Caoocifena	67
	Kızılçam, Plinus Brutia	63, 65
	Kiltaşı	24
	Kireçtaşı	24, 63
	Koca Çay	56, 105
	Konglomera	63
	Köseler Deresi	105
	Kumtaşı	24, 63
	Kunduz Çeşme Kaynağı	56
	Kunduz Dere	56
	Kurtuluş Mahallesi	78
	Kuş Cenneti	101, 103
	Kuvaterner Alüvyonlar	22, 24, 29, 56
	Kültür Mahallesi	78
	Kyme	103
L	Laden, Cistus	67
	Larisa	103
	Litolojik Yapı	54, 56, 62
M	Maden Ocakları	91
	Magma, Magmatik Kayaç	21
	Maki Formasyonu	67
	Makro İklim Tipi	47
	Manisa	18
	Marn	63
	Matematik Konum	17
	Mazı Meşesi, Quercus Infectoria	65
	Melengiçsekisi	103
	Menderes Masifi	24
	Menemen	18, 30, 31, 49, 70
	Menemen Fay Zonu	30, 31
	Menengiç, Pistacia Terebinthus	67
	Meralar	91
	Meridyen	17
	Mersin, Myrtus Nobilis	67
	Mesozoyik, İkinci Jeolojik Zaman	22
	Metamorfik Kayaç	21
	Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü	48
	Mimar Sinan Mahallesi	78
	Miyosen	22, 24
	Mollisol Toprak	62, 63
	Mustafa Dede Türbesi	103
	Myrina	103

N	Nemrut Koyu	30, 40, 43, 56, 59, 84
	Nemrut Sanayi Bölgesi	96
	Nemrutkale Tepesi	103, 105
	Neojen Formasyon	56, 63
O	Orman Formasyonu	65
	Oyarda Ovası	40, 84
Ö	Özel Konum	17
P	Palamut Meşesi, Quercus İthaburensis sp. Macrolepis	65, 67
	Paleozoyik, Birinci Jeolojik Zaman	22, 24
	Peribacaları	101
	Permien Kireçtaşı	56
	PETKİM Petrokimya Tesisleri	57, 96
	Pınar Tepe	56
	Pleyistosen	22
	Prekambriyen, Kambriyen Öncesi Zaman	22
R	Rüzgar Frekans Güllü	49, 52
	Rüzgar Hızı	47, 48, 49, 53
S	Sakarkaya Tepe	33
	Samurlu Mahallesi	31, 71, 78, 84, 85, 94
	Sanayi	15, 16, 49, 56, 57, 59, 63, 71, 78, 84, 90, 95, 96, 97, 100, 101, 107
	Saraçdede Türbesi	103
	Sazlık Dere	56
	Sedimanter Kayaç	21, 26
	Senozoyik, Kuvaterner, Dördüncü Jeolojik Zaman	22
	Seyrek Bitkili Alanlar	91
	Sirçe Dere	56
	Siteler Mahallesi	78
	Sivriler Tepe	103
	Sklerofil Bitki Örtüsü	91, 94
	STAR Rafinerisi	96
	SOCAR	96
	Sulanmayan Ekilebilir Alanlar	91
	Sulu Tarım Alanları	91
	Suuçan Şelalesi, Uçansu, Türkmen Şelalesi	101, 103, 104
	Sülüklü Çeşme	56
	Şehitkema Mahallesi	71, 78, 85
T	Tarım	15, 16, 57, 59, 63, 70, 78, 83, 84, 85, 90, 91, 94, 95, 107
	Tarım ve Orman Bakanlığı	91

	Tersiyer, Üçüncü Jeolojik Zaman	22
	Ticaret	15, 16, 17, 90, 95, 96, 97, 98, 100, 107
	Tisna	103
	Topoğrafya	15, 16, 33, 44, 45, 62
	Tortul Kayaç	21, 24, 26, 63
	Transprasyon	54
	Tuz Bataklığı	91
	Tuzla Gölü	57
	Tüf	24, 62
	Tülüntü Dere	56
	Türkiye İstatistik Kurumu	71
U	Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı	98
	Uzunhasan Dere	56
	Uzunhasanlar Mahallesi	71, 78, 84, 85
Ü	Üst Pliyosen	22
V	Vadi	24, 33, 45, 63, 78, 83, 94, 105
	Vertisol Toprak	62, 63
	Viking Kâğıt Fabrikası	96
	Volkanik Kayaç	21, 24, 26, 28, 29
	Volkanit	24
	Volkanizma	24
Y	Yalı Mahallesi	78
	Yaren Dağ	33
	Yarendede Türbesi	103
	Yassıbelen Tepe	35
	Yeni Mahalle	78
	Yenişakran Göleti	59
	Yenişakran Reşadiye Camii	103
	Yenişakran Mahallesi	30, 56, 57, 71, 78, 85, 94
	Yeraltı Suyu	54, 56, 61
	Yerküre	47
	Yerüstü Suyu	54, 56
	Yörük Deresi	57
	Yukarı Şehitkema Mahallesi	71, 78, 85
	Yunt Dağı	33, 56
	Yüksekköy Mahallesi	35, 36, 60, 71, 78, 84, 85
Z	Zakkum, Nerium Oleander	67
	Zeytindağ Fay Zonu	30
	Zeytinlik	91, 94
	Zincirli Kuyu Kaynağı	56
	Zindan Dere	56

ALIAĞA KENT KİTAPLIĞI

*Kültür yayınlarımızla Aliğa'yı geçmişten geleceğe taşıyoruz.
Aliğa'yı tanımak ve tanıtmak için
“Aliğa Kent Kitaplığı” yayınlarımızı edinerek
Aliğa'nın “Kültür Belleği”ne sahip olun.*

Kültür Mahallesi Lozan Caddesi No:47 35800 Aliğa-İZMİR
Tel: 0232 399 00 00 aliagatarihi@aliaga.bel.tr

ALIAĞA
BELEDİYESİ

www.aliaga.bel.tr

/aliagabl

“ Yaşadığımız coğrafyada yerleşik yaşamın yaklaşık 8.500 yıl önce başladığı kabul ediliyor bilim dünyasında. Binlerce yıldır ılıman iklimi, sıcak güneşi, masmavi denizi, çağlayan akarsuları, kolay işlenebilir bereketli ovaları ile uygarlığın beşiği oldu yaşadığımız topraklar.

Aliğa Coğrafya Atlası'nda, Aliğa ve çevresine dair coğrafi bilgiler tüm araştırma teknikleri, harita bilgisi ve diğer bilimsel yöntemler kullanılarak bir araya getirildi.

Aliğa ve çevresinin jeolojik özellikleri, iklim, hidrografi, toprak ve bitki örtüsü, nüfus yerleşme özellikleri, tarım ve hayvancılıktaki durumu, depremsellik, turizm, sanayi ve ticaret ile ilgili tüm bilgiler Aliğa Coğrafya Atlası'nda yer alıyor. En önemlisi de Aliğa ile ilgili coğrafya biliminin kapsamına giren tematik konularda birçok harita ilk kez yayınlanıyor bu eserde.

”

Mart 2019

Aliğa Belediyesi'nin kültür hizmetidir. Parayla satılmaz.